VLADIMIR SOROKIN

Traducere de
Mihail Vakulovski

MANARAGA

În ultimii patruzeci de ani, scrierile lui Vladimir Sorokin au încălcat aproape orice tabu social sau politic imaginabil din Rusia.

THE NEW YORK TIMES

VLADIMIR
SOROKIN
Traducere de
Mihail Vakulovski
MANARAGA
„
În ultimii patruzeci de ani,
scrierile lui Vladimir Sorokin au încălcat
aproape orice tabu social sau politic

imaginabil din Rusia.

THE NEW YORK TIMES

Manaraga

Colecția
Byblos

VLADIMIR SOROKIN (n. 1955) este un scriitor rus de factură postmodernă, unul dintre cei mai populari autori din literatura rusă contemporană. A scris romane, piese de teatru, nuvele și scenarii de teatru și film, precum și libretul pentru *Copiii lui Rosenthal* de Leonid Desiatnikov (2005), prima operă comandată de Teatrul Bolșoi după un sfert de secol.

În anii 1980, a făcut parte din scena underground a literaturii moscovite, unde s-a format ca scriitor, după ce vreme de un deceniu, în anii 1970, avusese o activitate de ilustrator de carte și artist vizual. Cărțile sale au fost traduse în peste douăzeci de limbi și sunt prezente în portofoliile unora dintre cele mai importante edituri din întreaga lume. Sorokin este laureat al premiilor Andrei Belîi și Maxim Gorki, al Premiului literar NOS, cât și al Premiului Bolșaia Kniga. În 2013, a fost finalist la Man Booker Prize.

Dintre cărțile sale, la Curtea Veche Publishing au mai fost traduse *Gheața*, *Ziua opricinicului*, *Kremlinul de zahăr* și *Viscolul*.

MIHAIL VAKULOVSKI este scriitor, traducător, absolvent al Facultății de Filologie, Universitatea de Stat din Moldova (Chișinău), doctor în Litere (Universitatea Bucureşti).

A publicat cărți de poezie, proză, teatru, critică literară, eseu, istorie recentă, interviuri, antologii – majoritatea premiate. Cea mai recentă: *Tata mă citeşte şi după moarte (poVeste 18+ despre copilăria sovietică & despre copilăria Uniunii Sovietice)*.

A tradus din literatura rusă cărți ale autorilor Daniil Harms, Victor Erofeev, Vladimir Sorokin, Venedikt Erofeev, F.M. Dostoievski și alții, precum și texte din muzica rock. A obținut Premiul pentru traducere al revistei *Tomis* (2009).

Este fondator al revistei web *Tiuk! (k-avem kef)*, fondator și realizator al CenaKLUbului *TIUK!*

VLADIMIR SOROKIN

MANARAGA

(roman)

Traducere din rusă de

MIHAIL VAKULOVSKI

CURTEA VECHE

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

SOROKIN, VLADIMIR

Manaraga / Vladimir Sorokin ; trad. din rusă de Mihail Vakulovski.

- București : Curtea Veche Publishing, 2022

ISBN 978-606-44-1289-8

I. Vakulovski, Mihail (trad.)

821.161.1

ISBN epub: 978-606-44-1303-1

Carte publicată și în ediție digitală

Redactor: Cătălina Manolache

Corector: Silvia Năstasie

Tehnoredactor: Dana Ionașcu

Copertă: Gabi Toma

Colecție coordonată de Luana Schidu

CURTEA VECHE PUBLISHING

str. Aurel Vlaicu nr. 35, București, 020091

redacție: 0744 55 47 63

distribuție: 021 260 22 87, 021 222 25 36, 0744 36 97 21

fax: 021 223 16 88

redactie@curteaveche.ro

comenzi@curteaveche.ro

curteaveche.ro

VLADIMIR SOROKIN

Manaraga

Copyright © 2017 by Vladimir Sorokin

All rights reserved.

© CURTEA VECHE PUBLISHING, 2022

pentru prezenta versiune în limba română

13 martie

Seara: şaşlâc din nisetru, preparat pe *Idiotul*. Roman *de valoare,* greutate medie, 720 de grame, 509 pagini, hârtie velină, copertă cartonată, bine legată. Mai mult decât suficient pentru opt bețe de frigărui.

Clientul şi cei şapte invitați ai săi s-au aşezat în jurul grătarului, cum ne-a şi fost înțelegerea. Fireşte, nu doar pentru a se asigura că folosesc la preparare chiar prima ediție a romanului, o carte de opt mii șapte sute de lire, şi că n-am înlocuit-o cu vreun roman polițist scandinav, din secolul XXI, despre o sută cincizeci de umbre ale mediocrității. Oamenii şi-au dorit artă. Şi au avut parte de artă.

Toate s-au potrivit, mi-a ieşit la perfecție totul. Am fost la înălțime.

Deşi doar un book'n'griller ştie câte pietre de încercare sunt în munca sa. Dar asta ține de *bucătăria noastră internă*. Cum se ştie prea bine, romanele au fost publicate pe hârtie de calitate diferită. Hârtie care poate să ardă în mai multe feluri. Focul poate să mocnească, dar e posibil să izbucnească şi flăcări care să ardă paginile necontrolat, iar scrumul lor să se lipească de carne sau să se învârtă pe deasupra capetelor clienților. Grătarele noastre au pompe de aer speciale, cu care poți să stingi hârtia care a prins o flacără prea mare sau care arde prea repede. Dar aceste pompe sunt folosite mai mult de începători. Un maestru adevărat trebuie să lucreze cu mâinile şi cu capul. Fiindcă aceste pompe nu potolesc doar flacăra, ci diminuează şi spectacolul. Odată cu aerul, ele aspiră şi frumusețea demonstrației. Iar cartea trebuie să fie *orbitoare*: să strălucească şi să uimească. Un maestru cu experiență e obligat să gândească întregul proces ca pe o partidă de şah şi să balanseze cu sânge rece deasupra prăpastiei. Copertele, cotoarele, pânzele de legătorie, cartoanele, tifonul apretat, fasciculele de cânepă, semnele de carte, lipiciul de cazeină, floricelele uscate, păduchii de carte, ploșnițele sau gândacii de bucătărie din cotor – toate

astea sunt amenințări ascunse. Şi pe toate trebuie neapărat să le iei în considerare. Odată, unui bucătar i-a explodat în față un microfilm introdus într-un cotor, pe la mijlocul secolului XX. Altul a avut probleme cu coperta din piele umană a unui exemplar din *Cele o sută douăzeci de zile ale Sodomei*. Orice ți se poate întâmpla, absolut orice… Cea mai mică greşeală ori ezitare sau siguranța de sine în exces sunt suficiente ca dezastrul să fie inevitabil. Profesia mea e plină de riscuri. În cel mai bun caz, asta se termină cu pierderea banilor, vin aruncat în plină figură, lovituri în cap cu veselă scumpă. În cel mai rău caz – un glonț *moale*, de cauciuc, sau poate chiar unul adevărat. Chiolhanurile buchiniste sunt acum tot mai populare printre infractori. Iar după război, Europa dă pe dinafară de arme. Neamțul de astăzi este un ecou al epocii de aur de dinainte de război.

Riscul creşte când domnii şi doamnele stau *în jurul* grătarului, iar bucătarul nu are spatele protejat. Dar eu nu sunt un simplu book'n'griller, ci un *chef-în-turneu*. Când grătarul este înconjurat din toate părțile de clienți cu farfurii goale, îmi amintesc de acel iluzionist legendar care, cândva, călătorea prin oraşele Europei, cucerind publicul cu un truc simplu de străpungere a degetului cu un cui. O jonglerie elementară, care depinde în întregime de unghiul din care privesc spectatorii. Dar o dată, după ce s-au îmbătat, oamenii l-au prins pe „vrăjitor" undeva într-o piață şi au cerut insistent să le facă trucul acolo, pe loc. I-au dat chiar ei un cui. L-au înconjurat din toate părțile. Şi mentalistul a fost nevoit să-şi străpungă degetul de-adevăratelea. Iar grimasa de durere a fost confundată de spectatori cu un zâmbet. Însă atunci, acesta şi-a câştigat adevărata recunoaştere. Dar noi, vai, nici nu avem ce să străpungem. Profesia mea neobişnuită ține exclusiv de măiestria pură.

Slavă focului, în aceşti nouă ani de experiență am învățat să mă comport *corect* cu cărțile. E o vorbă printre noi: acest bucătar *citește* bine. Eu *citesc* destul de bine. Aşa că filele ard una după alta, vrăjind clienții, carnea sfârâie, ochii strălucesc, onorariul creşte…

Cărțile sunt precum caii – sălbatice şi capricioase, dacă nu li se găseşte abordarea corectă. Eu mă descurc fără bici şi pinteni. Folosesc doar tandrețea, mângâierile… Pentru mine, cărțile nu sunt doar *bușteni*, cum li se spune în

comunitatea noastră subterană de bucătari. Totuşi, cartea este o lume întreagă, chiar dacă dispărută pentru totdeauna. În acest sens, sunt un romantic. Sunt fiul unui umanist, nepotul unui medic stomatolog, strănepotul unui avocat, stră-strănepotul unui rabin. Şi sunt convins de un lucru – dacă iubeşti cu adevărat o carte, îți va da toată căldura sa. Iar eu sunt îndrăgostit de literatura rusă clasică, deşi n-am citit nici măcar până la jumătate un roman rusesc. Şi nu voi face vreodată o friptură pe un scriitor de mâna a doua, cum e Gorki, de exemplu. Eu şi puricele meu *inteligent* cunoaştem toată literatura clasică pe de rost: subiectul, biografia autorului, cu toate detaliile, data apariției *bușteanului* de hârtie. Detaliile acestea trebuie să fie cunoscute de fiecare bucătar, chiar şi de cei care nu ştiu cum se citește o carte. Iar astfel de oameni, din păcate, sunt tot mai mulți pe la noi. Deşi, fireşte, ca să *citești* bine o carte, nu e obligatoriu ca bucătarul s-o citească. Paradoxul secolului XXI. „*O tempora, o mores!* “, cum spunea regretatul meu tată, profesor. Când eram copil, credeam că vorbește despre „tempura“, o mâncare făcută într-o tavernă japoneză de pe strada alăturată. Încă de pe atunci se trezise în mine spiritul de bucătar.

În aceşti nouă ani, tocmai literatura rusă a fost cea care mi-a adus venituri cât se poate de frumoase. Datorită arderii paginilor ei, am parcurs calea dură de la un bucătar de rând din tavernele subterane ale Hong Kong-ului până la un *chef-în-turneu* de trei stele, iar acum îmi pot permite să trăiesc din turneele pe care le fac plimbându-mă prin lume. Şi, fireşte, m-a ajutat şi Experiența – „fiica marilor greşeli“. Şi mama lor – Întâmplarea. Şi tatăl – Intuiția.

Absolut toate vin odată cu trecerea anilor…

Aşadar, cartea trebuie iubită. Nu degeaba mentorul meu, Zokal, care a fost condamnat „pe viață“ pentru legendarul banchet de noapte din biblioteca din Atena, obişnuia să spună: „Cartea e cel mai bun cadou.“ Când a împlinit patruzeci de ani, noi, pe atunci încă *bucătărași*, i-am adus prima ediție a cărții *Doctor No*, ştiind că pregăteşte o petrecere grandioasă pe operele complete ale lui Fleming pentru familia unui miliardar american obsedat de James Bond.

Slavă cărților *potrivite* în flăcări!

Iar astăzi am avut ceva clasic foaaaarte potrivit – o ediție din timpul vieții lui Feodor Mihailovici Dostoievski.

Clientul e un neamț bogat din Berlin. Şi şapte invitați de ambele sexe. Meniu rusesc, firește – caviar, votcă, pateuri, plus unicul fel de mâncare caldă din reprezentația mea, frigărui din nisetru, preparat pe Dostoievski.

Totul a decurs bine. Cartea a fost *citită* ideal – nici prea repede, nici prea încet, cu foarte puțin fum. Literatură clasică. Am fost în formă. Una dintre cele mai importante componente ale profesiei noastre este ştiința bucătarului de a răsfoi filele fierbinți, astfel încât să susțină un foc uniform. Întoarcem foile cu un instrument metalic special, care are forma unei săbii şi pe care, în cercurile noastre, îl numim „excalibur". Fiecare bucătar are *excaliburul* său, făcut la comandă. După ultima percheziție de la Palo Alto, folosesc un *excalibur* nou – din titan, cu mâner din os.

Iar sabia mea nu m-a dezamăgit nici de data asta.

Am servit cele opt bețe de frigărui cu bucăți apetisante de nisetru pe un platou de argint, fără verdețuri şi garnitură. Puritatea genului. Iar şampania Roederer e din anul majoratului meu.

– *Bon appétit!* le-a urat gazda, discret, oaspeților săi.

Discuția mondenă dinainte, comentariile despre cum mânuiesc eu grătarul, exclamațiile şi interjecțiile – toate acestea au amuțit când în farfuria fiecăruia a apărut o frigăruie cu carne încă sfârâindă, de cinci mii de lire, plus pericolul unei pedepse de cinci ani cu lipsire de libertate. Vedeam aceste două numere în irişii gurmanzilor. Din nisetrul alb-chihlimbariu, acoperit de o crustă aurie, ieşea un abur discret.

În tăcerea deplină, cele opt pahare s-au întâlnit cu clinchet. După ce au gustat şampania, doamnele şi domnii au luat în primire tacâmurile. Cuțitele au scârțâit, furculițele au dus la gură primele bucățele de şaşlâc aburind de nisetru.

Sunetele date de mestecatul grijuliu abia se auzeau.

Damele şi domnii molfăiau infracțiunea.

Acest sunet şi această tăcere tensionată nu pot fi comparate cu nimic altceva. O recompensă invizibilă, dar care nu poate fi măsurată în bani şi risc. Aceasta e muzica noastră *concretă*. Nicolas Cage ar fi invidios.

Tot ce a urmat a fost previzibil: exclamații şi gemete, glume nesărate şi laude pentru mine, care stăteam la grătar, îmbrăcat în haine albe:

– Maestre, v-ați depășit pe dumneavoastră înșivă!

– Suzanne, simți mirosul celor o sută de mii aruncați în foc de Nastasia Filippovna?

– Dragule, cât ai ars astăzi pentru mine?

– Barbara, suntem nişte infractoare!

– Ah, peştele ăsta are gustul nebuniei!

– Thomas, mi-e ruşine să recunosc, dar n-am mai mâncat niciodată nisetru!

Dulcea și rezervata burghezie, care urmează mecanic tot ce e la modă! Clienții cei mai liniștiți şi mai previzibili!

Noaptea: clubul BLEIBTREU; tequila cu gheață după o cină lejeră, plus un trabuc Arturo Fuente Opus X.

În general, nu prea beau. Şi nici nu fumez. Dar după o *lectură* reuşită îmi pot permite să trag câteva pahare de tequila cu gheață şi să fumez un trabuc dominican. Tequila cu gheață e o băutură uşoară, proaspătă şi revigorantă. Iar trabucurile dominicane sunt mult mai plăcute decât cele cubaneze… Relaxare, relaxare, chef book'n'grill.

Un câştig de zece mii de lire sterline pe seară nu e rău deloc. Onorariul meu a depăşit deja costul cărții. Ăsta e un semn al calității. Şi când creşte prețul, odată cu el creşte şi un sentiment de mulțumire profundă. Statutul, statutul de chef book'n'grill. În general, sunt mulțumit. Şi de profesie, şi de soartă. Deşi viața mea n-a fost mereu liniştită. Dar cicatricile sunt fireşti pentru fratele nostru book'n'griller.

Pufăind din trabuc, scot un teanc de bancnote englezeşti, frumoase şi semitransparente, cu figura unui rege mulțumit de sine, extrag una şi o împăturesc. O pun în scrumieră şi-i dau foc. Acesta este un sacrificiu de recunoştință față de lumea digitală, care ne asigură locul de muncă. Săvârşesc acest ritual după fiecare seară reuşită. Bancnotele de acum ard dezgustător, eşti nevoit să le tot aprinzi până să ardă…

Dacă oamenii ar fi continuat să tipărească şi să citească şi acum cărți, eu, în cel mai bun caz, aş fi prăjit dorada pe grătar în vreun hotel dintr-o stațiune, iar în cel mai rău caz, aş fi fiert spaghete prin bodegile Budapestei natale. Şi n-aş fi ajuns niciodată un bucătar-şef, pentru că nu mă pricep să conduc oamenii. Dar, slavă Focului, tiparnița mondială rugineşte de multă vreme. Epoca lui Gutenberg s-a terminat odată cu victoria totală a electricității.

În lumea noastră se mai tipăresc doar bani. Chiar şi timbrele poştale au rămas numai în amintiri. Dar bancnotele au supraviețuit…

În comparație cu cărțile, banii ard prost. De aceea nici nu se găteşte pe ei.

Este uimitor că bancnotele mai sunt în uz şi acum. Ah, Bancnotă! Te-ai dovedit incredibil de rezistentă şi în oceanul flash-urilor electronice.

Şi, totuşi, trăiască Literatura!

Book'n'grillul a apărut după ce omenirea a încetat tipărirea de cărți, iar pe cele mai bune dintre ele le-a transformat în exponate de muzeu. Oamenii sunt mereu atraşi de fructul oprit. Nouăzeci de procente dintre cărțile editate de omenire au fost date la reciclat sau pur şi simplu au fost aruncate la gunoi, ca să nu ocupe loc în apartamente. Iar restul de zece procente dintre cărțile editate, cele care au rămas în muzee şi biblioteci, au inspirat o pasiune uimitoare în cea mai bună parte a omenirii. Prima friptură a fost preparată acum doisprezece ani la Londra, la focul unui exemplar din prima ediție a romanului *Finnegan's Wake*, carte furată din Muzeul Britanic. Friptură făcută şi mâncată de patru bărbați de seamă: un psihanalist, un botanist, un agent de bursă şi un contrabasist. Aşa s-a născut book'n'grillul. Acesta a fost începutul unei mari pasiuni, care în aceşti ani grăbiți a devenit o tradiție măreață…

Mda, în acel moment, englezii au fost „în fruntea întregii planete". Cei patru gentlemeni care au dăruit lumii o nouă modă au fost botezați atunci „noii Beatles": numele a trei dintre ei coincideau cu cele ale cântăreților din Liverpool: John, George şi Paul. Pe contrabasist îl chema Gregor. Şi primii, şi aceştia au intrat vertiginos în istoria postbelică a lumii europene. Da, după război, tuturor, dar absolut tuturor li s-a făcut poftă de *citit*. Mâinile spărgătorilor s-au întins spre depozitele cu cărți, iar gurmanzii şi tineretul de aur au ajuns în primele săli de *lectură* subterane. Acestea au fost căutate apoi şi

de restul oamenilor. Vremuri de aur… Cei care s-au trezit la locul potrivit au avut numai de câştigat: orice bucătar de mâna a doua, care înainte lucra într-o bodegă ordinară, putea acum să-şi facă o adevărată avere în doar câteva luni. Hm, dacă m-aş fi născut cu vreo cinci ani mai devreme… În acei ani nebuni, oamenii, fascinaţi de proces, nu erau atenţi la calitate. Atunci *citeau*, cum se spune, „pe diagonală“, cu fum, funingine, aburi. Cât despre calitatea mâncării, nici nu se punea problema: bogătanii prostănaci, deveniţi gurmanzi peste noapte, înghiţeau friptură uscată de calcan pe *Bătrânul şi marea*, arrachera la grătar pe Dos Passos şi carne de porc prăjită insuficient pe *Švejk*…

Dar şase luni mai târziu, când jefuirea muzeelor şi a bibliotecilor a devenit un lucru obişnuit oriunde în lume, omenirea a fost nevoită să declare book'n'grillul nu doar crimă împotriva culturii, ci şi împotriva civilizaţiei în general. Ghilotina legii nu mai atârna doar deasupra capetelor bucătarilor, ale hoţilor de cărţi şi ale clienţilor, ci şi ale oaspeţilor, care erau dornici să guste din mielul preparat pe *Don Quijote* sau din friptura de ton pe *Moby Dick*. Primele procese au fost foarte dure şi, firește, s-au terminat cu condamnări exemplare: omenirea îşi proteja moştenirea culturală. Partea luminată a umanităţii s-a speriat că, fără cărţile din muzee, *Homo sapiens* se va transforma inevitabil şi pentru totdeauna într-o maimuţă cu iPhone-ul în labe. Aşa că atunci au introdus cartea pe Lista Roşie.

Şi asta a fost minunat. Imediat, preţurile pentru book'n'grill au crescut de zece ori. Diletanţii s-au cernut. Au rămas să *citească* profesioniştii adevăraţi. A apărut bucătăria cu tradiţii, ritualuri, ierarhii, finanţe, siguranţă. Dar au crescut şi riscurile. Oamenii au început să primească condamnări babane. La început, bucătarii clandestini au fost incluşi pe lista teroriştilor internaţionali. Asta a fost, firește, o exagerare, dar se pare că aura criminalităţii s-a lipit de noi pentru totdeauna. Şi nu vom mai scăpa de asta niciodată, domnilor. Suntem cometele book'n'grillului şi nu există cale de întoarcere. Mărturisesc din experienţă personală: cine a ţinut în mână carne de vită sfârâind deasupra unui Shakespeare în flăcări, cumpărat sub ameninţări cu arma, cine a stat, cu boneta de bucătar, albă ca zăpada, şi a privit feţele bogătanilor, ale aristocraţilor, politicienilor, bandiţilor şi actorilor mestecând cu cea mai mare grijă, cine a

primit într-un plic „caşcavalul“ greu pentru munca sa, acela nu va mai sta niciodată la aragazul din bucătăria unui restaurant obişnuit. Iar ghilotina legii atârnă peste tot deasupra acestui lux. Aburul fripturilor sfârâitoare se condensează pe lama ei rece, picăturile cad ca o avertizare peste capetele noastre: pic, pic, pic... şase ani, nouă ani, pe viață… Pe mine aceste picături nu mă mai sperie, ci mă disciplinează. Sunt o fiară experimentată, trecută prin foc şi sabie. Am grijă de starea mea, sunt atent în jur, miros pericolul, mă eschivez, îmi şterg urmele. Riscuri, riscuri. Dar ce este viața fără riscuri? Fulgi de ovăz cu gem, muncă obișnuită pentru salarii obișnuite, pensie, bătrânețe, mormânt…

Fumul de trabuc, muzica bună, plus figurile feminine frumoase în semiîntuneric îmi trezesc un flux de amintiri. Îmi amintesc de prima mea petrecere la grătar. Varşovia de după război, bucătărie *de tabără* într-un subsol betonat, masă servită pentru trei persoane, un grătar semicircular, trei prepelițe întinse pe grătar, mâinile mele în mănuşi albe, scoțând din celofan *Povestirile unui vânător*, bătrânul Zokal stând lângă mine şi încurajându-mă cu privirea ochilor săi umflați: „Totul va fi bine, dragul meu!“ Atunci m-a lăsat Zokal să înot liber. Aia a fost diploma mea de book'n'griller.

– Tinere, sunteți primul bucătar *rus* pe care-l întâlnesc, a spus atunci o doamnă, a cărei față îngustă n-o voi uita niciodată.

– Sper să nu vă dezamăgesc, doamnă, am răspuns în stilul dragului meu personaj Jeeves, deşi tremuram tot pe dinăuntru.

Cartea fusese furată de la un anticar din Lvov; de altfel, hoții au fost nevoiți să-i dea câteva peste scăfârlie înainte să i-o ia. Slavă Domnului că nu şi-a dat duhul, nu-i chiar plăcut să găteşti pe cărți *ude*.

Am avut noroc atunci: Turgheniev ardea perfect, primul meu *excalibur* de argint strălucea și scânteia, prepelițele sfârâiau, clienții se bucurau de privelişte. În profesia noastră, spectacolul e la fel de important precum rezultatul. Clienții abia aşteaptă să vadă un spectacol de foc fascinant, fără fum şi mirosuri. Cum ne-a învățat Zokal: „Să nu uitați că la grătar trebuie să creați şi să susțineți un proces care să amintească de zborul carului lui Jupiter pe cerul dimineții!“
Atunci i-am dat profesorului jumătate din dolarii primiți drept onorariu. Din cealaltă jumătate am organizat, aşa cum se obişnuieşte în asemenea cazuri, o

petrecere pentru ceilalți foşti bucătari din cuibul lui Zokal. Am închiriat pentru o nimica toată un petrolier ruginit, am amenajat o masă pe punte, pe care am umplut-o cu mâncare şi băutură, am luat cu noi doi acordeonişti şi am pornit pe Vistula. Dintre cei şapte mici bucătari, doar eu eram rus. Trei dintre ei frigeau pe cărți englezeşti, doi – pe cărți franțuzeşti, unul – pe cărți spaniole. Deşi mă tachinau pe tema asta, eram respectat: îmi asumasem un risc, fiindcă grillul rusesc încă nu fusese pus în funcțiune, nu era promovat. Marii maeştri, precum Mohno şi Rubinstein, abia îşi anunțau apariția. Dar sclipitorul Zokal m-a îndrumat cu înțelepciune spre literatura rusă. Şi oricât de mult m-am împotrivit la început, m-a convins. În mod părintesc, au ajutat şi câteva scatoalce. Legenda despre literatura rusă s-a dovedit a fi mai puternică decât fricile mele. Şi totul i-a mers ca pe roate tânărului bucătar. A devenit bucătar de trei stele.

În acea noapte de pe Vistula m-am îmbătat îngrozitor şi am borât în râu…

O fată plină de tatuaje, cu patru țâțe, cu gâtul lung şi cu un cap alungit ca un bostan, s-a aşezat lângă mine şi, vorbind într-o engleză cu accent thailandez, mi-a propus să-mi facă singurătatea mai frumoasă. I-am răspuns că prefer stilul clasic.

Ea s-a îndepărtat în tăcere, zdrăngănindu-şi copitele strălucitoare. Dar imediat au apărut două localnice *obişnuite*:

– *Na Süßer, so einsam? Brauchst du Gesellschaft?*[1]

– *Warum nicht? Setzt euch doch, Mädels.*[2]

S-au aşezat lângă mine. Una mi-a pus mâna între picioare:

– *Wie geht's deinem Yul Brynner?*[3]

Stilul direct berlinez. E pe gustul meu.

– *Ganz gut! Er wartet auf euch.*[4]

În genere, în afară de principala limbă a lumii, vorbesc bine franceza, germana, bavareza, vorbesc binişor maghiara şi poloneza, iar cu ajutorul puricelui mai citesc liniştit în încă douăsprezece limbi. Cu limba rusă vorbită am probleme. Dar, firește, să întâlneşti acum un vorbitor de limbă rusă e greu de crezut. Îmi amintesc c-am văzut ruşi doar în copilărie, când veneau la noi la

Budapesta să-şi caute de lucru. Le era greu în acea perioadă, Titanicul lor, „Rusia postsovietică“, se scufundase. Copil fiind, l-am auzit pe-un rus beat rostind un fel de spovedanie. Îi compara pe ruşi cu evreii: pe unii, Dumnezeu i-a lipsit de patrie şi i-a împrăştiat în lumea întreagă pentru că l-au răstignit pe Hristos, iar pe ceilalți – pentru că au răstignit Omul. „Ne-am răstignit pe noi înşine, ne-am răstignit! repeta el. Din această cauză, Rusia este absorbită de-o gaură neagră!“ Trebuie să recunosc că atunci nu înțelegeam ce vrea să spună. Am înțeles doar mai târziu. Dar, după ce și-au pierdut lumea, ruşii au fost asimilați uşor. Şi, trebuie să spun, nu s-au descurcat mai rău decât ceilalți: trei dintre cei mai cunoscuți bucătari book'n'grill, care lucrează exclusiv cu romane englezeşti, au nume ruseşti. Iar în fața unuia dintre ei, Leo Volkoff, sunt gata să mă aşez într-un genunchi. Tipul ăsta e cu zece ani mai tânăr decât mine, dar deja e o vedetă în Bucătăria noastră. Meniul său de la revelionul de anul trecut, gătit pe Virginia Woolf, este de neegalat – o serie de buchete deosebit de delicate, alcătuite din fileuri de păsări sălbatice şi peşte de râu, legume şi fructe coapte cu o virtuozitate măiastră. Se spune că atunci când Leo a ars *Orlando* pe „Imnul Fecioarei“ de Britten, doamnele plângeau. Există, există oameni de la care să iei exemplu…

Dar să faci un pas la dreapta sau la stânga vârfurilor e posibil.

Cum spunea Zokal, o dată în viață poți să frigi pe-o vulgaritate, dar nu pe literatură de mâna a doua. Un sfat paradoxal, dar înțelept! Profesorul nostru este sever!

Ce este vulgaritatea?

Un trompetist (violonist) pe acoperiş, profilul lui alungit şi semeț pe fundalul unui apus (răsărit) de soare în flăcări; un clovn trist (vesel), al cărui chip înlăcrimat (zâmbitor) adevărat nu va fi văzut niciodată de nimeni; o eroină tânără (bătrână), care privește cu nostalgie un tren ce se îndepărtează (vine), repetând delirant: „El totuşi a plecat (s-a întors).“

Dar literatură de mâna a doua?

Un barman masiv şi imperturbabil, cu o scobitoare între dinți, întinzându-i lui Steven zece dolari şi spunându-i: „Du-te şi ia-ți ceva de mâncare, dobitocule“; un bărbat gol, nearătos, care își freacă scula în fața

oglinzii, şoptind: „De ce m-ai trădat, târfă?“; o fată cu freză de băiat, cărând un geamantan spre stația de autobuze, pe drumul pavat, mormăind furioasă: „Ah, mă voi întoarce, mă voi întoarce, dar numai ca să scuip pe mormintele voastre!“

În timp ce comandam cocktailuri pentru fete, am negociat prețul. Sunt şi eu neînsurat, la fel ca majoritatea bucătarilor *cititori*. Părerea destul de răspândită că toți book'n'grillerii sunt nişte poponari ordinari nu corespunde realității. O banalitate. Aşa îi judecă oamenii de rând şi pe cei care fac parte din corpurile de balet. Printre noi nu sunt mai mulți homosexuali decât în altă comunitate corporatistă masculină.

Eu prefer vietnamezele. Dar azi merg şi europencele.

Jumătate de oră mai târziu eram deja în camera de hotel, unde femeile m-au tratat *bi-bine*, plătite cu valută forte englezească.

14 martie

Dimineața: a început cu o baie-n cadă, cu micul dejun şi drumul după marfă. *Buștenii* mi se livrează la locul pe care îl stabilesc eu. Când eram un bucătar obişnuit, umblam prin pieţele subterane. Atunci am primit câteva gloanţe în umăr, într-un depozit de cărţi din Padova. Umăr care şi acum îmi dă de veste când urmează vreme rea. La ora actuală am alt statut, pot să-mi permit multe. Acum, eu doar aleg, iar *poștașii* îmi aduc cartea în locul indicat. Am buchinişti buni, lucrez deja de doi ani cu ei. Mai întâi merg cu metroul, apoi iau un taxi direct din stradă. Cobor. După care mai opresc un taxi. Sunt de modă veche. E o reminiscenţă din trecutul meu, când îmi căram singur cărțile pe care mi le cumpăram. Ce vremuri sălbatice erau…

Trebuie să ai mare grijă pe drumuri. Eu mă asigur, de fiecare dată, chiar mai mult decât ar fi nevoie. După cele trei gloanţe, trei percheziții, două împuşcături, trei „păpuşi", patru bătăi… Pe cel care are grijă de el îl păzeşte şi Dumnezeu.

Kreuzberg. Parcare subterană. Nivelul 4, nu sunt maşini.

Puricii mei *inteligenți* mă ajută. Am trei purici: unul roşu, unul albastru şi unul verde. Cel roşu e cel mai important, are grijă de psihicul meu, plus că mă integrează în timp, mă face mai deştept; o jucărie scumpă, versiunea 7, acum jumătate de an m-a costat o sută de mii de bani noi ca să-l fixez în creierul meu. Cel albastru, de navigație, îmi umblă prin păr. Ăla verde, de informație și comunicare, trăieşte în pavilionul urechii. Nu mai folosesc de mult inteligențele *moi* de mână.Tot acest complex fantastic de purici m-a costat cât venitul pe un an şi jumătate. Însă doar datorită puricilor mei mai sunt în viață, sănătos. Şi, în afară de asta, acum am TOTUL în cap. Cu ajutorul unui purice, pot să țin prelegeri despre cele mai recente teorii ale Găurilor Negre, să vă povestesc în detaliu despre toate evangheliile apocrife cunoscute, să infirm

ecuația lui Schrödinger folosind formula Kameyama sau să dau un răspuns cuprinzător despre tehnologia unui test *inteligent* sau chiar despre acești purici. Dar e greu de crezut că eu însumi aș mai putea să înmulțesc 17 cu 19 şi nici nu mi-aș mai aminti ce e aia interferență. Așa ne-au învățat la școală, ce să-i faci? Așadar, datorez tot ce e mai bun în viața unui bucătar puricilor: ei mă sfătuiesc, mă atenționează, mă salvează. Ei nu văd doar oamenii din jur, ci şi insectele. De multe ori, puricii mei m-au atenționat că-n restaurantul unde eram, vizitatorii murdari au lăsat purici şi păduchi adevărați. După război, sunt o mulțime. Într-un hotel din Atena m-au scăpat de ploşnițe.

Acum puricii veghează: totul este curat.

Nu a trecut nici măcar un minut de când am ajuns, că a şi apărut jeepul alb al buchiniştilor. Imediat după el, a oprit şi un jeep negru, al securității. Puricele albastru emite un semnal sonor pentru identificare. Totul e curat. Ies de după o coloană de beton. Gardienii apar, chițăind din aparatele lor inteligente. E haios să te uiți la vechile blockbustere, în care toți gardienii aveau arme în mâini. Acum nu e nevoie de aşa ceva. Acum e mai important să ai un prieten *moale* în mână decât un revolver…

Sunt doi buchinişti – Marcel şi Walid. Marcel e marocan, iar Walid – egiptean. Deja de vreo cinci ani cară *bușteni* ruseşti. Şi, trebuie să menționez, au foarte mult succes. Moda, moda… Normal, cum să nu te dezvolți, dacă moda e făcută de maeştri precum Rubinstein, Volkoff sau Matsuzawa?! Şi nici eu nu sunt chiar de neglijat. Marcel şi Walid câştigă destul de bine de pe urma mea. Îi plătesc bine pe buchiniştii de nădejde. Căci merită. În afacerea noastră, e mai bine să plăteşti mai mult.

– *Bonjour, Géza!*

– *Salut, les mecs!*

– *Ça va?*

– *Nickel!*

Vorbesc în franceză cu cei doi. Marcel e bine făcut, ras în cap. Walid e subțire, cu capul ras și el. Sunt bine îmbrăcați, au grijă de ei. Deschid portbagajul jeepului fără comentarii. Acolo sunt două lăzi metalice. Îmi pun

mănuşile albe. Degetele colorate şi tatuate ale buchiniştilor deschid încuietorile:

– *Voilà!*

Astăzi, în lăzi e Cehov şi... Cehov.

Cehov! Numai Cehov. Două volume de opere alese, plus ediţii separate de povestiri în format broşat. Sunt ideale pentru *lecturi* rapide – creveţi, pui de baltă, urechi de porc... Pe Cehov muncesc mereu cu plăcere. E un autor uşor. La vremea lui, a fost un scriitor de masă, iar cărţile lui apăreau pe hârtie ieftină, nici prea groasă, nici prea subţire. Nu sunt probleme cu ea, nu arde nici prea repede, nici prea încet. Asta e foarte bine pentru mâncărurile din carne. Dar nu am de gând să cumpăr operele complete. Stilul acestor băieţi e să arate mai întâi ceva nou, să-şi uimească clientul, iar după aceea să-ţi propună ceea ce au cu adevărat de vânzare. Deşi comanda fusese alta. Cu ei nu ai cum să te plictiseşti.

– Cât costă *Stepa*? întreb.

Iau cartea şi o deschid, e ediţia din 1908. Dumnezeule, cum miroase! Îmi place să deschid *buşteanul*, să trag pe nas mirosul de plumb al paginilor. O lume dispărută pentru totdeauna… „Amurgul de toamnă al lui Cehov, Ceaikovski şi Levitan“, cum scria poetul… îmi şopteşte imediat puricele. Totuşi, ce păcat că nu se găteşte pe poezie, aş fi făcut un banchet minunat pe poeziile timpurii ale lui Pasternak.

– Două mii.

– Iar *Chibritul suedez* ?

– Cinci sute.

Negociem. Cumpăr *Stepa* (voi face o friptură bună pe ea pentru un american) şi patru ediţii diferite de povestiri (îmi vor fi de folos la turneul de la Paris). Nu întreb de comandă. În relaţia cu buchiniştii e nevoie de răbdare şi rezistenţă. Dacă te grăbeşti, preţurile vor urca imediat.

Fac o pauză.

Marcel şi Walid se uită unul la celălalt. Mai scot încă o ladă, mai mică. Se aude sunetul încuietorii şi iat-o – prima ediţie din *Suflete moarte*. Am aşteptat-o patru luni. Iau cartea în mâini. E păstrată în condiţii bune, coperta e de

carton, pagini de hârtie velină. E un *buștean* ideeeaaal pentru costiță și orice fel de peşte. Pentru o *citire* pe *Suflete moarte*, poți obține lejer cincisprezece mii. Acum – calm, fără agitație şi şmecherii. Buchiniştii mei sunt profesionişti, nu-i poți păcăli cu vrăjeli. Mai întâi trebuie neapărat să-i lauzi.

– Minunat, băieți! O carte grozavă! Bănuiesc că ați avut ceva de muncă?

Ei se privesc unul pe altul mulțumiți.

– Fără muncă nu ai cum să faci rost de o asemenea frumusețe, râde Walid, dezvelindu-şi dinții strălucitori.

– Am vânat-o jumătate de an, rosteşte Marcel, de parcă ar avea o tigroaică în portbagaj.

Dar chiar e un tigru între acele coperte de carton laminat, înscris pe Lista Roşie din toate biblio-muzeele lumii. Răsfoiesc paginile:

– Sper că de data asta n-a fost nevoie de organe mutilate.

– Nu-ți face prea multe speranțe, Géza! râd băieții.

– Iar a curs sânge?

– Doar câteva lovituri la ficat.

– Din nou? Hai, hai...

Mda, în lumea noastră, încă mai sunt oameni care țin mult la cărțile rare şi nu vor să le încredințeze muzeelor. Le păstrează pe riscul şi frica lor. Iar buchiniştii au încredere în mine. Dar e mai bine să nu te bagi în amănunte, dacă vrei să ai un somn liniştit.

– Cât?

– Cincisprezece mii.

Ştiu să negociez. Gene evreieşti. Calm. Expir. Răsfoiesc cartea fără grabă, dau încet paginile de culoarea petalelor de trandafir pentru ceai:

– Băieți, cartea asta nu valorează cincisprezece (pauză), ci douăzeci de mii. Iar dacă mi-ați fi cerut pe ea douăzeci şi cinci de mii, și eu le-aş fi avut acum la mine, vi le-aş fi dat fără niciun fel de negociere. Acesta e un *buștean* adevărat. Faza e că am la mine doar treisprezece. Trebuie să recunosc că nu e un sezon prea reuşit. Probleme personale, a trebuit să mai cheltuiesc. Sunt gata să vă dau trei mii pentru Cehov. Ăsta e pentru zile negre, pentru un grătar rapid la vreun

camping. Şi-mi mai rămân zece. Aş putea să nu-l iau pe Cehov şi să bag totul în Gogol. Sau aş putea, pur şi simplu... să mă ling pe bot.

Au căzut pe gânduri. Aşa că le dau un impuls:

– Diseară zbor în afara Europei. Iar pentru luna următoare am destui *bușteni*. Gândiți-vă.

Marcel răspunde cu o lovitură:

– Géza, Jackson sau Borislav vor da cincisprezece mii pentru *Suflete moarte* fără nicio târguială.

Parez:

– Ar da! Dar acum Jackson e blocat în Argentina cu biblioteca din Lyon, iar Borislav *citește* deja de două săptămâni operele complete ale lui Tolstoi pentru trei familii de francezi. Şi asta o să-l mai țină pe loc o vreme. Doar ştiți că e un *cititor* lent. Bătrânii sunt ocupați, iar tinerii frig cu succes pe Epoca de argint: Sologub, Belîi, Merejkovski… Ei se descurcă şi fără Gogol. Tineretul nu va miza pe un astfel de *bușteanˮ*. Gândiți-vă bine, băieți.

Pauză. Tăcere. Nici nu e nevoie să se uite unul la altul.

– Paisprezece, Géza.

– Băieți, treisprezece şi am bătut palma.

Îşi muşcă o clipă buzele.

– *D'accord*.

Îi strâng mâna lui Walid. Îi dau banii. Marcel îşi *atenționează* puricele inteligent şi în câteva minute apare un Hummer blindat al „poştaşilor“. Ies gardienii, puricii țiuie. Iese şi „poştaşul“. Aproape de fiecare dată e altul, rețeaua lor „de corespondență“ acoperă toată lumea. Poştaşul de astăzi e un băiat nu prea înalt, care are înfățişare de mexican. Fața lui nu exprimă nimic. Poştaşii sunt de nădejde, doar trăiesc de pe urma noastră, a buchiniştilor şi a bucătarilor. Severitatea şi cruzimea lor față de pirații de carte sunt arhicunoscute. Pe un român care a pregătit în subsolul său „prima ediție a lui *Don Quijote*“ l-au jupuit de viu, au făcut din pielea lui coperte pentru cartea falsificată, pe care i-au pus-o nenorocitului sub cap, în sicriu. Pe fiecare pagină a cărții au tipărit doar expresia „Anathema Maranatha“. E mai bine să nu te certi cu ei…

Puricele stabilește instantaneu locul şi ora conform listei de aşteptare pentru Bucătăria noastră. În câteva secunde, s-a găsit client pentru *Suflete moarte*. Îi spun mexicanului locul şi ora livrării. Programul meu e stabilit cu patru luni înainte (iar celebrul Volkoff nu mai are loc liber doi ani de acum încolo!). Poştaşii au preţuri stabile prin Europa, nu e nevoie de negocieri.

– O mie, plus taxa de transport.

– *D'accord*.

Conform ritualului, trebuie să înmânez „coletul" poştaşilor de faţă cu buchiniştii. Iar buchiniştii trebuie să stea în spatele meu cu inteligenţele lor manuale *verzi* ridicate, pentru a garanta autenticitatea mărfii. Şi aşa se întâmplă. Poştaşii nu văd niciodată ce conţine lada. Valijoara de argint cu *Suflete moarte* este predată în mâinile mexicanilor.

Peste zece zile, trebuie să ajungă în Transilvania.

Ne strângem mâinile şi ne despărţim.

Amiaza: îmi iau prânzul la barul de sushi din hotel, comand un taxi şi plec spre aeroport.

Îmi place Berlinul datorită spaţiului larg şi lipsei de agresivitate urbană. În ciuda deschiderii sale, e un oraş liniştit. A trecut prin toate războaiele. Calmul său este asemănător cu cel din Budapesta, dar e mult mai divers: aici sunt cartiere turceşti, arabe, ruseşti, chinezeşti. Am *citit* la Berlin de vreo patruzeci de ori, de fiecare dată cu succes. Publicul e liniştit, respectabil…

Iar în profesia noastră, surprizele sunt ceva la ordinea zilei. Întotdeauna suntem pregătiţi pentru surprize. În Guangzhou, cei doi membri ai unui cuplu şi-au dat jos hainele, s-au întins pe masă şi au început să se împerecheze în timp ce mâncau cheeseburgerul pregătit de mine pe *Lolita*. Un bucătar a pătit-o şi mai grav pe *Doamna Bovary*, în Maroc, unde a trebuit să asiste la un *amour à trois*. Şi cazul devenit deja de tristă amintire, când un client şi-a omorât soţia gravidă şi soacra pe *lectura* romanului *Crimă şi pedeapsă*. Din cauza unui idiot dement cu un topor în mâini, un bucătar de nădejde a primit o condamnare de cincisprezece ani.

Până și aeroportul spațios din Berlin respiră liniște și pace…

În general, aeroporturile, hotelurile, gările, punctele de închiriere a mașinilor sunt foarte importante pentru noi. Acestea, firește, nu sunt chiar niște cămine, dar măcar sunt niște case temporare, de trecere… Deja e al nouălea an de când nu am un colț al meu, ci doar câteva geamantane cu îmbrăcăminte și echipamente, pe care le car cu mine în jurul lumii. Așa trăiesc absolut toți bucătarii book'n'grill. Cu șase pașapoarte pe șase nume diferite, degetele mele pot schimba amprentele ca pe mănuși, scuzați calamburul. Am cu mine cei trei purici, cățeii mei de pază credincioși. Datorită acestui mod de viață, încă sunt în libertate. Este un miracol. Dar asta nu poate să dureze la nesfârșit. De aceea am cheltuit o grămadă pentru securitate și apelez la aparatură tehnică avansată, clarvăzători, astrologi, amulete, rugăciuni ale călugărilor, mituirea funcționarilor din departamentul anti-book'n'grill.

Puricele verde îmi șoptește că s-a deschis biroul de check-in pentru zborul nostru, verifică starea vremii la Tokio, stabilește detaliile rutei care urmează. Puricele albastru trimite un semnal de verificare a coridorului de securitate, indicând o poziție favorabilă a corpurilor cerești. Iar puricele roșu, acela din creier, pur și simplu mă face să mă simt *bine*.

Avionul este pe jumătate gol. Se pare că marea emigrare a popoarelor după cea de-a doua revoluție islamică și a războiului care a urmat e deja pe sfârșite. Asta este extraordinar pentru noi, bucătarii – vom putea munci mai liniștiți. În timpul revoluțiilor și al războaielor, oamenii vor doar să bage ceva în ei, nu există timp pentru bucătăria gourmet…

Îmi comand un suc de mere tradițional cu apă minerală. Prin hublou se vede cerul înalt deasupra unui ocean de nori, care parcă ar fi creierul lui Dumnezeu. Dacă cred în el? Greu de spus… Cred mai degrabă în suișurile și coborâșurile destinului meu, influențate de forțele (mele) interioare și exterioare. În forțele exterioare apare uneori ceva strălucitor, în alb. Să-i spunem Soartă. Până acum, nu mi-e clară natura ei. Dar o simt. S-ar putea să fie alcătuită din materie întunecată, pe care se obișnuiește să se dea vina pentru orice. Unii adepți ai ezoterismului au explicat și apariția revoluției islamice prin influența materiei întunecate. E adevărat că politicienii nu-i prea iau în seamă,

deocamdată omenirea preferă să folosească bombe împotriva influenţelor materiei întunecate…

Mai pe scurt, deocamdată cred în Providenţă şi în cei trei purici ai mei.

Destinul meu e sinuos. M-am născut la Budapesta, acum treizeci şi trei de ani, în familia unui evreu belarus şi a unei tătăroaice poloneze. Părinţii mei au fugit din ţările lor, tata – de fundamentaliştii ortodocşi, mama – de fundamentaliştii islamici. Aceşti obscurantişti cu barbă, şi unii, şi ceilalţi, cereau iubire şi înţelegere din partea populaţiei paşnice, de aceea bombardau, ardeau, tăiau şi împuşcau fără pic de milă. Părinţii mei s-au întâlnit într-o tabără pentru emigranţi din Ungaria, apoi s-au stabilit în Budapesta, pe atunci ocupată de americani, din fericire. De fapt, pentru părinţii mei, Budapesta era sinonimă cu fericirea – salvarea de cei de care au fugit, iubire, naşterea primului copil, insula unei vieţi prospere, festivalul Sziget, unde dansau îmbrăţişaţi. Probabil că acesta este motivul pentru care mi-au dat un nume unguresc – Géza. Deşi mama îmi spunea că m-a numit aşa pur şi simplu datorită sonorităţii frumoase a numelui. Iar tata nu putea să explice în niciun fel această alegere.

Numele de familie al tatălui meu – Iasnodvorski – nu are legătură cu nobilii polonezi sau ruşi, ci cu localitatea lituaniano-belarusă Iasen Dvor, unde strămoşii noştri evrei au locuit timp de trei secole. Au fugit de două ori de acolo: mai întâi în 1906, după pogromurile evreilor, şi-n 1941, salvându-se de comandourile SS ale armatei naziste. Dar de fiecare dată s-au întors în dragul lor Iasen Dvor, unde, cum spunea străbunicul, „în fiecare primăvară, mirosul livezior de meri şi al haznalelor prea pline este atât de puternic, încât pur şi simplu îţi ieşi din minţi“.

Tatăl meu a fost un antropolog vestit în Belarus, care a făcut carieră destul de devreme, ca profesor la catedra de slavă veche. Dacă ar fi fost mai maleabil, n-ar fi fugit din cauza „acelor nenorociţi cu barbă“, ci şi-ar fi făcut liniştit treaba academică, mai ales că tematica lui era apropiată ideologic de a lor. Dar discursul său de la conferinţa antropologilor de la Paris, „Despre rădăcinile gotice ale belaruşilor“, a şocat comunitatea antropologică şi a atras atenţia KGB-ului ortodox din Minsk. I-au vorbit cu blândeţe tatălui meu, dar i-au

cerut ca la următoarea conferință, din Lübeck, să-și dezavueze propria cercetare. El nu a putut face acest lucru „din motive pur științifice“. Fiind pe atunci holtei, tatăl meu a coborât din tren înainte de a ajunge la Lübeck și s-a dus la granița cu Ungaria. De ce nu a rămas în Prusia? Tata nu a putut să-mi explice clar, mi-a răspuns doar în glumă: „Ca să o întâlnesc pe maică-ta.“ Rectorul Universității din Budapesta îl cunoştea şi îl aprecia pe tata, aşa că i-a oferit imediat un post de profesor la catedra de antropologie. Îşi preda cursul în limba engleză. Acasă, părinții mei vorbeau numai în poloneză. În rusă şi belarusă tata doar înjura. În maghiară ştia numai câteva cuvinte. Cum se zice: „nem tudom – şi asta stâlcit“. M-am născut și am trăit într-un mediu bilingv. Dar în şcoala maghiară am învățat doar patru ani: după infama pace din Transilvania, americanii au părăsit țara, iar cel de-al doilea val al celei de-a doua revoluții islamice s-a abătut asupra Europei de Est şi asupra noastră. Am fugit. De data asta, în Bavaria, unde erau primiți refugiații din Europa de Est. Jumătate de an am rătăcit, apoi tata a primit totuşi un loc de muncă nesigur ca profesor la Universitatea din Passau, iar mama s-a angajat tot acolo, la cantina profesorilor. Trebuie să spun, era o bucătăreasă excelentă, de la ea am moştenit abilitățile culinare. Tata era în stare să facă doar două feluri de mâncare: ouă prăjite și cartofi fierți…

În cei trei ani cât am locuit la Passau, am învățat să vorbesc germana şi bavareza, am învățat să joc baschet, Blub, Red Lizard, să conduc tancul, să pun bombe şi să le dezamorsez, să trag cu revolverul, cu puşca şi cu mitraliera. Când am împlinit paisprezece ani, tata ne-a făcut mie şi mamei un „cadou“: s-a îndrăgostit de o colegă cu opt ani mai mare decât el şi s-a cărat împreună cu ea în prospera Australie. Mama s-a supărat foarte tare din cauza asta şi a început să bea, deşi până atunci n-avea nicio treabă cu alcoolul. Era o musulmană rezervată, dintr-o familie de tătari intelectuali din Crimeea, care s-au stabilit la Cracovia la începutul secolului, după ce ruşii au ocupat Crimeea; pe ea n-a interesat-o niciodată dacă alcoolul este sau nu interzis. Cel mai tare o deprima faptul că tata a ales o „epavă academică“.

– Dacă ar fi fugit cu una tânără, aş fi înțeles şi l-aş fi iertat, spunea ea. Dar cu asta?!

Mama s-a atașat de un cocktail teribil, care în jumătate de an a transformat-o într-o alcoolică: suc de portocale cu votcă bavareză din fructe, numită Himbeergeist, care sună cam neplăcut în traducere, ceva de genul „Spiritul zmeurei“. Acest spirit al zmeurei e mirosul adolescenței mele. Bineînțeles, mama avea de ce să se afunde în băutură: actriță de teatru, părăsită de soț într-o țară străină, cu un copil adolescent în cârcă, nevoită să-şi câştige existența într-o bucătărie. În Varşovia, juca roluri secundare la teatru. Nu a fost o vedetă. La Budapesta, a trebuit să renunțe la profesia ei din cauza necunoaşterii limbii maghiare, iar în Bavaria numai de teatru nu-i ardea în acele vremuri grele, deşi o dată a jucat un rol într-un film de propagandă – s-a interpretat pe sine, adică a jucat rolul unei emigrante din Europa de Est. După fuga tatei, mama n-a avut noroc la bărbați, deşi era o femeie cât se poate de arătoasă. Totuşi, nu-mi dau seama de ce, bărbații bavarezi o evitau. În cele din urmă, un veteran de război sârb, încărunțit de timpuriu, care făcea parte din securitatea paramilitară a universității, și-a pus singurul ochi rămas întreg pe ea și au început să se întâlnească, dar s-a dovedit că era căsătorit. Pe mama n-a deranjat-o asta, dar nici nu s-a oprit din băut. Întorcându-se după miezul nopții de la sârb, făcea un duş, se îmbrăca într-un halat albastru şi, cu un pahar din băutura ei „spirituală“ în mână, se aşeza în holograme ca într-o cadă. Apropo, la Passau nu aveam cadă… Chipul ei, amețindu-se rapid printre diverse celebrități strălucitoare, în interioare de palat şi în peisaje tropicale, este o amintire persistentă a copilăriei mele, de care nu voi scăpa niciodată. Îmi lipsea mult tata, de aceea eram țepos cu mama, un adolescent care se contrazicea mereu cu ea. Când țipa la mine, comentam: „Mai tare, mamă, mai tare!“ Când mă amenința – „Te dau afară!“ –, îmi umpleam demonstrativ rucsacul verde. Când mă închidea în cămară, ca să „mă gândesc la cum m-am purtat“, după cinci minute ziceam: „Mamă, m-am gândit pe întuneric la ceva foarte tare, vrei să-ți povestesc?“ Când mă făceam vinovat de ceva și îmi confisca prietenul *moale* din mână, aşa cum în alte vremuri le interziceai copiilor dulciurile, luam o bucățică de plastilină, mă aşezam în fața mamei şi apăsam încordat plastilina cu degetele, imitându-mi jucăria preferată Red Lizard. O dată, în timpul prânzului, mi-a reproşat că nu fac nimic. Mi-am

băgat două degete în gură. De atunci, mama nu mi-a mai reproşat nimic. Uneori o enervam înadins, iar acum regret asta. Dar, cu toate ieşirile mele, mama nu a ridicat niciodată mâna asupra mea.

– Géza, vei ajunge un idiot, repeta ea.

– Mamă, şi cui îi voi semăna, ţie sau lui tata?

În ziua în care am împlinit cincisprezece ani, mama mi-a făcut, la rândul ei, un „cadou“: a fost lovită de un jeep militar pe o stradă liniştită din apropierea universităţii. Şi de data asta nu era beată. Şoferul jeepului era beat. Nu a mai trăit mult timp la clinică, mai ales că medicii bavarezi nu se prea agitau pentru refugiaţi – nu s-a găsit un ficat nou pentru mama. Stând în faţa ei în salonul de terapie intensivă, nu aveam niciun sentiment. Ceea ce se întâmplase cu ea mi se părea că face parte din viaţa noastră stupidă, mediocră şi nebună, cu care mă obişnuisem deja. La înmormântare, nu mi-au curs lacrimi. A plâns doar colega mamei de la bucătăria unde a lucrat, o bavareză foarte grasă. Amantul sârb cu un singur ochi stătea ca un stâlp. Tata, fireşte, n-a venit la înmormântare din Australia lui, scăpând cu o mică sumă de bani trimisă. Mama a fost îngropată într-un cimitir îngrijit din Passau. Lacrimile m-au podidit pe neaşteptate seara, acasă, când am intrat în vechea ei memorie *inteligentă*, dinainte de război, care semăna cu o brânzoaică, lipicioasă de la cocktailul ei preferat. Hologramа aleasă m-a aruncat în lumea confortului spiritual al mamei. Era un serial polonez, filmat imediat după război – *Noua familie*. Memoria mi-a raportat că mama s-a uitat la el de… 65 de ori! Ea făcea pur şi simplu parte din acest serial. Era istoria a doi oameni. El era un francez de origine poloneză, maior, care şi-a pierdut ambele picioare în „cazanul de la Bucureşti“, un erou părăsit de soţie, cocoş, playboy, alcoolic, desfrânat şi jucător de biliard; ea – franţuzoaică de origine iraniană, emigrantă, foarte frumoasă, care, într-o singură clipă, într-un bombardament englez, şi-a pierdut jumătate de faţă şi toată familia, apoi s-a angajat într-un salon de masaj, purta mască, trăia din trecut şi aduna cu răbdare bani pentru o faţă nouă. Ambii sunt cioburi ale lumii postbelice, care se rostogolesc în caruselul vieţii: el face o încercare nereuşită de a jefui o sală de jocuri electronice, fuge, mai bine zis, face zigzaguri cu scaunul său cu rotile (nu are bani nici măcar pentru o proteză, de

picioare nici nu poate fi vorba), rătăceşte pe străzi, se plimbă prin Languedoc şi ajunge paznic la o prisacă; ea îl mutilează pe un client beat, un locotenent care încearcă s-o violeze, apoi fuge şi își găsește un loc de muncă pe lângă Brno, într-o spălătorie pentru cearşafuri *inteligente*. El păzeşte stupii de copiii arabi de pe stradă în timpul zilei, iar ea spală cearşafuri *inteligente*. Noaptea au mult timp liber, astfel că găsesc în rețeaua de internet jocul NOWA RODZINA 4 şi încep să-l joace, se întâlnesc prin intermediul lui, se căsătoresc şi formează o familie. Fața ei fără mască, trebuie să recunoaştem, e impresionantă: o jumătate e minunată, cealaltă jumătate e îngrozitoare, o schijă a bombei „inteligente“ i-a smuls pometele. Firește, în joc, ei sunt exact ca în realitate, el – fără picioare, ea – fără jumătate de față. Jocul ar trebui să-i ajute să câştige niște bani, fiecare pentru sine. În acest scop, ei „întemeiază o gospodărie“, au o viață de familie, cu tot ce ar trebui să însemne asta. În timpul zilei își trăiesc viața reală: întinzând cearşafuri *inteligente* pe sfori, ea cântă în limba ei cântece triste, iar el trece ursuz printre stupii albaştri cu o mitralieră la piept. El este interpretat de un mare actor. Ea e feminină, sensibilă şi fragilă, şi poartă delicatul nume Leila. În film este o scenă grozavă, în care trei copii arabi de pe stradă se furișează noaptea la prisaca lui ca să fure, iar el îi prinde şi îi oprește. Adolescenții mărturisesc că au vrut doar să guste din miere. Aceştia mint, firește, căci de fapt aveau de gând să fure cadrele cu miere şi să le vândă la bazar. El își dă seama că mint, dar, deodată, după ce îi încuie într-o pivniță, deschide un stup la lumina lunii pline, scoate un cadru cu albinele care dorm pe fagure, îl curăță atent de albine cu o aripă de gâscă, se întoarce în pivniță, taie fagurele în bucățele, toarnă lapte în trei pahare, taie trei felii de pâine provensală şi le dă toate astea hoților, spunând:

– Părinții voştri m-au împuşcat, lăsându-mă fără picioare, iar eu am să vă hrănesc pentru asta. Mâncați, nenorociților!

Băieții mănâncă fagure de miere, beau lapte, el îi privește, pufăind dintr-un trabuc ieftin. Emoționantă scenă…

Timpul trece şi, conform regulilor jocului, noua lor familie
trebuie să treacă un ultim test pentru a ajunge în finală și pentru ca fiecare să-și obțină partea lui de câştig. Trebuie să facă un copil, să-l crească și să-l dea la

internatul „Noua familie“. Mai întâi, între ei are loc o scenă în pat. Dialogurile sunt pur şi simplu geniale. Ea se așază deasupra lui cu masca pe față.

– Andre, aşa se face?

– Leila, uneori se face aşa.

Este conceput copilul. După nouă zile de sarcină, ea dă naștere unui băiat, maiorul moşeşte naşterea, taie cordonul ombilical, scoate placenta, spală pruncul. Apoi, în încă zece zile intense, cei doi cresc băiatul până la vârsta de zece ani, îl învață să citească, să scrie, să folosească memoria, să joace șah, să tragă cu pistolul și mitraliera. Le iese totul bine și băiatul primește cea mai mare notă. Iar ei, norocoșii, ajung în finală. Acum nu le mai rămâne decât să treacă peste ultima încercare – trebuie să ajungă efectiv la clinica din Roma într-o zi şi o noapte, exclusiv pe propriile picioare sau cu transportul personal, strict în timpul stabilit. El închiriază o mașină veche pentru invalizi, ea închiriază un scuter. El reușește, însă ea are un accident și ajunge într-o clinică pentru refugiați, unde i se taie pur și simplu piciorul pentru a nu se chinui cu o fractură triplă, așa cum se întâmplă adesea în prezent. Lui i se fac picioare noi, câștigate cinstit. O lună mai târziu, el părăsește clinica pe propriile picioare, pufăind dintr-un trabuc. Se întoarce la unitatea sa ca un erou, dar chiar a doua zi se îmbată ca un porc și îl bate măr pe un vechi coleg şi prieten. Este dat afară din armată definitiv şi irevocabil, continuă să bea, se culcă cu prostituatele și face scandaluri în bodegi şi în sălile de biliard. Când se trezeşte din beții, își amintește brusc de ea. Habar nu are ce s-a întâmplat cu ea. Tot ce știe este că n-a întârziat, ci n-a ajuns deloc la clinică. Începe să se gândească, să-și amintească de ea, iar asta îl prinde atât de mult, încât decide să o caute. Astfel află ce i s-a întâmplat. Rămasă în continuare fără jumătate de față, iar acum şi fără un picior, ea lucrează într-o spălătorie obișnuită. După ce găsește spălătoria, el așteaptă sfârșitul zilei ei de muncă, urmărind-o de după colț. Ea iese pe ușă într-un scaun cu rotile, continuă să poarte aceeași mască şi îi lipsește piciorul stâng. Merge pe străduță, iar el o urmează. Ea își cumpără ceva de mâncare și se duce acasă. El ar vrea să-i vorbească, dar ceva îl împiedică. O urmărește până în cartierul mărginaş, mizerabil, chiar până la cocioaba în care se adăpostește. Totuși, nu se poate hotărî să vorbească cu ea. Se duce la o

bodegă și bea. Judecând după expresia feței, în interiorul lui se dă o luptă. Revine noaptea în cocioaba ei, o adoarme cu o mască, o pune pe umăr, urcă pe scuter și o duce la clinica PSG. La clinică, le propune medicilor o afacere: piciorul lui stâng pentru fața ei și piciorul lui drept pentru piciorul ei stâng. Picioarele lui sunt de la Vulcanus, sunt valoroase. Cei de la clinică acceptă afacerea; picioarele sale scumpe sunt amputate, iar ei îi este refăcută fața și i se coase un picior nou. Ea se trezește după anestezie, iar el intră în camera ei într-un scaun cu rotile, cu un buchet de lalele. Ea tace, șocată. El pune lalelele pe patul ei. După anestezia prelungită, ea crede că sunt încă în aceeași clinică unde ar trebui să li se facă totul. Ea îşi atinge noua față și se uită la el:

– Andre… ce… încă nu ți-au cusut picioarele?

– Leila, nu picioarele îți aduc fericirea, spune el.

Şi uite aici, la această propoziție stupidă, am izbucnit deodată în hohote de plâns, lacrimile s-au revărsat ca un pârâu peste memoria *inteligentă* a mamei, îmbibată de mirosul licorii cu
zmeură, și lacrimile au continuat să curgă...

În acea noapte, toată copilăria s-a scurs din mine.

A doua zi, mi-am adunat totul în rucsacul verde, am predat cheia camerei și am pornit spre gară. Trecând pe pod, am aruncat memoria *inteligentă* a mamei mele în Isar.

Așa a început viața mea nomadă. Care continuă până în ziua de azi. De atunci, n-am mai ținut legătura cu tata. Deși am *citit* de câteva ori în Australia.

Am întins scaunul și m-am cufundat în somn, asigurat de activitatea blândă a puricelui roșu. I-am comandat vise simple și plăcute. Fără nostalgii. Fără spiritul zmeurei. Să dormi bine în avion este, și asta, o parte a profesiei noastre…

15 martie

Dimineața: la aeroportul Narnita, cerul e acoperit de nori. Am dormit minunat și acum sunt gata pentru fapte eroice în numele piromaniei şi al gastronomiei. Este deja a douăsprezecea oară când *citesc* în Japonia, după cum îmi şopteşte puricele verde. Moda prozei ruse nu a părăsit niciodată Țara Soarelui Răsare, aşa că ar fi mai potrivit să vorbim nu despre modă, ci despre tradiție. Cititorii japonezi sunt cu adevărat recunoscători – aproape întotdeauna mi-au dat bacşişuri frumoase, iar un iubitor de creveți fripți pe *Unchiul Vanea* mi-a dăruit un set de ceaiuri de lux.

Lectura de astăzi este migăloasă. Un grătar triplu, pe *Adolescentul* de Dostoievski, pe *Cevengur* de Platonov și pe un volum de povestiri de Zoşcenko. În consecință, o friptură de vită marmorată, calamari proaspeți și drac de mare. Este o mică provocare. Dificultățile mă entuziasmează și mă mobilizează.

La aeroport, urc într-un elicopter mic, comod, pe care l-a trimis clientul pentru mine. Puricele albastru îmi țârâie în cap că zborul durează doar douăzeci și patru de minute. Excelent. Plecăm. Fermecătoarea însoțitoare de zbor, îmbrăcată într-un kimono verde pastel, servește un mic dejun japonez: orez, legume călite, ceai, carne de crab și nattō – boabe de soia fermentate. Îmi plac la nebunie. Cu muștar și sos de soia, nattō este revigorant dimineața și promite o stare de bună dispoziție. De fapt, bucătăria japoneză este una dintre preferatele mele.

Nici nu reuşesc să-mi termin micul dejun că deja e anunțată aterizarea. Mă uit pe ferestruică – zburăm deasupra oceanului. Începem aterizarea. În jur e doar apă. Parcă nu m-am urcat într-un hidroelicopter. Dar observ că în față străluceşte o mică insulă. Și în foarte scurt timp, elicopterul aterizează miraculos pe o fâșie îngustă de beton.

Însoțitoarea de zbor deschide ușa, se înclină și mă invită să cobor. Puricele de securitate mă asigură că totul e în regulă. Inspir briza umedă a oceanului, mă dau jos și păşesc pe beton. Şi aici e înnorat. E vânt și umezeală. Norii sunt joși și cenușii, vântul suflă printre palmieri. Sunt întâmpinat de o limuzină cu un șofer într-o jachetă roșie, șapcă și mănuși albe. Îmi ia bagajul modest și deschide portiera. Mă așez pe pielea bej a scaunului, facem un drum scurt pe insulă, limuzina trece de o poartă, intrăm pe un teritoriu cu gazon și grădină, oprindu-ne în fața unei case: o casă spațioasă, cu un singur etaj, în stil clasic japonez. Cobor din mașină. În jur e o grădină: *Ginkgo biloba, Zelkova serrata, Betula japonica, Celtis sinensis.* Puricele verde cunoaște și adoră flora și fauna. La intrarea în casă se află o piatră imensă, scăldată de o cascadă care abia se aude, înconjurată de plante suculente frumoase. Pe prag ne aşteaptă o fată în kimono. Înclinându-se, ne invită în casă. Mă duc în camera mea, unde e curat și liniștit.

Îmi petrec timpul dinainte de muncă cu mici activități informative; întinzându-mă și închizând ochii pe jumătate, îmi mulg puricele albastru, iar el îmi dă lapte gros de rețea. Apoi sunt invitat la cină. Hrănirea bucătarului înainte de muncă este un lucru sfânt. Sunt servit cu aceeași gustare de legume, sashimi, supă de crab și fidea de hrișcă.

După vreo patruzeci de minute mă îmbrac şi mă duc spre ceea ce se numește bucătărie. Aici e o sală spațioasă, cu trei grătare şi o masă îngustă vizavi de ele. În jurul mesei sunt trei scaune, veselă pentru trei persoane, deşi, conform înțelegerii, trebuia să fie un singur client. Deja avem o surpriză. Asta e, să vedem ce urmează…

Lângă grătare sunt trei lăzi metalice ale poştaşilor şi trei cărucioare cu mâncare. Deschid lăzile, scot *buștenii*. Totul se potrivește întocmai. Aranjez fiecare carte pe grătarul ei. Va trebui să le frig pe rând – mai întâi calamarii, apoi dracul de mare şi după aceea carnea de vită. Pregătesc totul pentru eveniment: chibriturile, *excaliburul*, cleștii, grătarele. Nimic de prisos. Totul, absolut totul, trebuie să fie simplu, totul la vedere: focul, produsul și mâinile bucătarului.

Apropo de mâini. Oamenii naivi presupun că book'n'grillul este un mit creat de comunitatea bucătarilor infractori de dragul de a face bani, că nu e nevoie de nicio măiestrie pentru asta și că orice bucătar mai mult sau mai puțin priceput va putea face o friptură pe *Cei goi și cei morți*. Acest mod de gândire mi-a amintit de povestea unui tânăr finlandez pilot de curse pe gheață, care a auzit într-un bar părerea batjocoritoare a unui șofer de taxi despre sportul său. Taximetristul conducea de douăzeci de ani și îl asigura pe pilotul de curse că nu există nicio tehnică specială pentru a conduce pe gheață (păi, eu în fiecare iarnă merg pe gheață cu maşina!) și că orice șofer profesionist este capabil să conducă astfel. Așa că tânărul pilot l-a invitat pe taximetrist pe pista de gheață. Taximetristul s-a dus, a urcat la volan și, la al doilea viraj, a zburat de pe traseu.

La fel şi domniile voastre. Încercați! Și când, sufocându-vă de fum și apărându-vă de cenușă, înjurând și blestemând „cartea dracului", veți lua de pe grătar friptura înnegrită și abia călduță, vă veți aminti proverbul arab: omul prost e ca un măgar care se aventurează să traverseze deșertul cu o cămilă.

Sună gongul, uşile de hârtie se deschid și în sală intră un scaun cu rotile construit probabil la comandă. În scaun stă pe jumătate întins un japonez îmbrăcat în frac, suferind de ceea ce pare a fi scleroză multiplă. Scaunul cu rotile se oprește la doi metri de mine. Japonezul e incredibil de slab, grizonant, cu o față tânără, ale cărei trăsături au alunecat pentru totdeauna de la locurile lor. Ochii i se mișcă, mâinile îi sunt încremenite, acoperite cu senzori translucizi.

– Vă salut, domnule bucătar, se aude în sală.

Îmi plec capul acoperit cu o bonetă.

– Am plăcerea să vă informez că sunt pregătit să mă bucur la maximum de abilitățile dumneavoastră.

Mă înclin din nou.

– Aveți totul pregătit?

Dau din cap.

– Puteți începe?

– Aştept comenzile dumneavoastră, domnule.

– Dați-i drumul.

Aranjez calamarii pe grătar, aprind un chibrit. Scaunul cu rotile începe să se ridice. Clientul preferă să urmărească de sus procesul frigerii. Mă întreb cum va putea să mănânce. Calamarii se fac repede, Zoşcenko a scris în general povestiri destul de scurte, dar *Cartea albastră* nu e chiar aşa. Este ediția din 1935, cotor aspru de culoarea cerului stalinist. O deschid. Dau foc paginii de titlu. Și așa începe.

Trebuie să *citesc* repede.

Paginile foşnesc. *Excaliburul* sclipeşte. Corpurile ființelor mici şi delicate şuieră pe foc.

Clientul e în aer, cu ochii ațintiți la grătar. După treisprezece minute de *lectură* rapidă, arunc pe platou calamarii gătiți și îi stropesc cu lămâie.

În sală apar trei japonezi tineri, îmbrăcați în costume negre, care se apropie și se așază la masă. Fețele lor sunt imperturbabile. Clientul rămâne nemişcat în scaunul cu rotile, ridicat în aer. Doar ochii lui devorează procesul.

Abia acum înțeleg *cine* va mânca, de fapt, în locul lui. Japonezii sunt întotdeauna taciturni. Dar eu sunt priceput. Mă apropii de masă, aşez felul întâi în fața celor care mănâncă. Pe masa din fața lor sunt deja trei pahare cu vin alb. Cei trei încep să mănânce. S-ar putea ca gurile şi stomacurile lor să fie dotate cu senzori care transmit senzațiile stăpânului. Însă, dacă ar fi aşa, din gura neputincioasă a clientului ar trebui să curgă salivă. Dar nu, el este liniştit din punct de vedere fiziologic. Înseamnă că doar admiră procesul. Da. Îşi întoarce scaunul, se uită la cei care mănâncă. În timp ce ei mănâncă, îi studiez fața. În ciuda deformărilor de fizionomie, fața lui este inteligentă. Cei trei mănâncă încet, sorbind din vin.

Presar puțină sare de mare peste friptura rozalie.

Doar pe o parte.

Friptură, friptură, friptură. Seamănă cu un uriaș fluture de noapte. Nu mă dezamăgi...

Totul a funcționat bine, dar au existat şi dificultăți: hârtia cărții *Cevengur*, editată în epoca lui Elțîn, nu se evidențiază prin cine știe ce calitate, a trebuit să lucrez şi cu *excaliburul* și chiar am aspirat fumul de câteva ori: cotorul naibii și

clapele de tifon au fumegat. Dar degetele mele s-au mișcat cum trebuie. Şi au înăbușit revolta de pe navă…

Am tăiat friptura în trei bucăți, am stropit-o cu lămâie şi am răsucit râșnița de piper alb deasupra ei. De două ori, nu mai mult.

Servesc:

– Friptură de drac de mare pe *Cevengur* de Andrei Platonov.

À propos, şi dicția unui book'n'griller trebuie să fie convingătoare.

Au scârțâit cuțitele. Cei trei sunt impenetrabili. Mestecă. În tăcere, în tăcere, în tăcere. Tablou de Cézanne, „Mâncători de drac de mare pe *Cevengur*". Căruciorul cu rotile al clientului se apropie de ei, iar scaunul se mişcă înainte. Fața strâmbă se apropie de mâncători, ca obiectivul unei camere de televiziune. Ei mestecă concentrați. Iar el îi privește cu mare atenție.

Hm… trebuie să recunosc că e o scenă inedită, n-am mai trăit aşa ceva niciodată. Dar surpriza e un lux prea mare pentru noi. Un profesionist nu trebuie să-şi permită așa ceva. Sunt la fel de calm şi binevoitor precum nemuritorul Jeeves.

Procesul continuă.

Carne de vită marmorată pe *Adolescentul*. Friptura are o grosime decentă, nu este o arrachera. Volum broșat. În interior are hârtie subțire de la sfârșitul secolului al XIX-lea. Va trebui să *citesc* cât se poate de repede, „pe diagonală". O astfel de lectură necesită maximum de profesionalism, maeștrii adoră să prăjească pe cărți cu hârtie subțire, deoarece procesul este extrem de spectaculos. Elementul principal este să găseşti viteza optimă de ardere a paginilor. Asta se determină pur intuitiv. Lectură elegantă. Noi numim asta „suflare în ochi". Dar e posibil, de asemenea, să sufli astfel încât cartea să ardă, iar friptura să fie încă crudă. Eșafod! Și capul cu bonetă albă ți se va rostogoli la picioare…

Dar eu am suflat în ochi. La propriu. Clientul s-a apropiat cât a putut de tare de grătar, astfel că flăcările dansau în irişii lui. Nu mi-au tremurat mâinile. *Adolescentul* și-a transmis căldura fripturii late şi groase, străbătută de vinișoare. Mirosul de carne prăjită a umplut sala. Profesia noastră nu admite să te lungeşti: cea mai mică adiere de vânt îți poate distruge totul. De aceea,

book'n'grillul este întotdeauna înconjurat de un norişor albăstrui. Nu-ţi vine să-i zici fum. Ăsta e un nor care naşte capodopere ale Bucătăriei clandestine. Se învârte în aer şi miroase a crimă. Din el, friptura bine făcută ajunge pe un platou alb.

O anunț.

Iar când cei trei au început să mănânce din ea, din ochii clientului au început să curgă lacrimi.

După ce-au terminat friptura, mâncătorii s-au ridicat, au făcut o plecăciune şi s-au retras în tăcere.

Am rămas doar noi doi – eu și clientul care plângea nemişcat în scaunul său cu rotile.

Aştept laude, observații, întrebări, comentarii, onorariul.

Clientul tace. Lacrimile i se preling în tăcere pe bărbie.

Pauza se prelungeşte.

Dar, în sfârşit, aud:

– Ați fost vreodată în restaurantul rusesc din Tokyo, „Şapte samovare"?

M-am gândit c-o să mă întrebe despre autori. Despre textele lui Zoşcenko şi Dostoievski aş fi povestit pe larg şi fără ajutorul puricelui, însă *Cevengur* al lui Platonov a rămas o mare necunoscută pentru mine, o pădure virgină, cum ar veni. Am încercat s-o citesc, dar m-am blocat. Acțiunea are loc în stepa rusească, unde se ciocnesc neîncetat oameni, cai, gloanțe şi locomotive cu aburi.

– Nu, nu am fost niciodată în acest restaurant.

– Să nu vă duceți.

Mă uit la fața lui. E greu să ghiceşti ce-a fost înainte. După toate probabilitățile – om de afaceri. Dar poate a fost un fizician de geniu? Un inginer înnăscut? Sau poate că are toți banii ăştia din familie. Puricele meu încă nu mi-a şoptit absolut nimic despre el.

– E un restaurant prost?

– Da. Sunteți rus?

– Nu.

Se pare că omul e de modă veche: are impresia că naționalitatea trebuie să se potrivească cu profesia.

– Un paradox. În fiecare mare capitală a lumii există două restaurante ruseşti, unul e aşa şi aşa, iar celălalt e prost. Oare de ce?

– Greu de spus…

– De ce literatura rusă e populară peste tot în lume, iar bucătăria rusească, nu?

Trebuie să recunosc că nu m-am gândit la asta niciodată…

– O fi vorba de reclamă proastă?

– Prostii.

– Nu poți să spui că bucătăria rusească e sănătoasă, sunt prea multe mâncăruri grase și făinoase.

– Bucătăria chinezească şi grecească au la fel de multe.

Are dreptate, dar nu m-am gândit niciodată la asta. Din lipsă de timp… Ca pentru orice european, bucătăria rusească înseamnă şi pentru mine votcă, icre negre şi piroști. Ei, şi borş. Deşi, pardon, borşul e o mâncare ucraineană.

– Când eram sănătos şi vizitam Republica Ural, oficialii locali m-au invitat la un restaurant rusesc magnific. Era acolo toată tradiția vechii bucătării ruseşti, încă de pe vremea lui Dostoievski. Atunci am înțeles de ce bucătăria rusească nu va fi niciodată populară în lumea contemporană.

– De ce?

– E închisă. Iar lumea noastră cere transparență.

– În ce sens e închisă?

– N-o să puteți afla niciodată ce conține salata Olivier, din ce e făcută soleanca, cu ce sunt umplute piroștile şi ce se găsește în *kulebyaka*. O lume închisă.

Are dreptate. Surprinzător şi precis.

– Lumea închisă îl sperie pe omul contemporan?

– Fireşte. Tocmai de aceea el cere câmp deschis, unde poate vedea totul.

Nu ai cum să-l contrazici.

– Transparență?

– Da. În special acum, după aceste răsturnări de situații și războaie îngrozitoare.

În general, sunt indiferent față de bucătăria rusească. Totuși:

– Însă doar ceea ce e ascuns atrage, nu?

– Doar pe oamenii extremelor.

Nu mai am nimic de adăugat. Și cu siguranță n-o să mă duc la „Șapte samovare".

Tace. Tac și eu. Japonezii nu-și arată niciodată emoțiile. Acest om în scaun cu rotile tocmai a săvârșit o chestie foaaarte ciudată. Dar e calm. Iar fața lui, mototolită ca o hârtie de orez, este în continuare lipsită de orice expresie.

Aștept onorariul. Japonezul simte asta:

– Vă mulțumesc.

Se deschid ușile, apare aceeași servitoare îmbrăcată în kimono, cu o tavă. Pe tavă se află „chifteaua". Mi-o întinde, înclinându-se. Iau plicul, mă înclin și eu, precum un luptător de sumo după o luptă. Scaunul cu rotile se întoarce încet și-l scoate pe clientul meu din sală.

Finita.

Duș.

Masaj.

Avion.

Seara: Zbor din Tokyo în Oslo. Puricele albastru are grijă de drum, puricele verde îmi bâzâie despre siguranța absolută, puricele roșu mă umple de tihnă și voință…

Totul merge, cumva, prea bine și pentru mult prea mult timp. Cum spunea bătrânul Zokal: „E atât de bine, încât e rău." Asta se întâmplă înaintea unei mari *descinderi*. În Bucătăria noastră, conducerea luptei împotriva book'n'grillului e numită „inspecție sanitară". Ultima dată am fost deranjat de inspecția sanitară acum șapte luni. Mai bine spus, a fost vizitat apartamentul meu temporar din Palo Alto. Și atunci m-a salvat puricele verde – am dispărut, sau, în limbajul nostru, *am aruncat spaghetele* cu zece minute înainte de sosirea

lor. A trebuit să renunț la tot, chiar și la *excalibur*. Au tăiat ușa de oțel în câteva secunde. Au năvălit cu câinii lor de fier. Dar eu nu mai eram acolo…

Inspectorii sanitari mă au de mult în vizor, asta e clar. Se vede cu ochiul liber. Dar nici serviciul nostru de securitate în Bucătărie nu mănâncă săpun; echipa de pază primește de la mine în fiecare lună trei mii pentru *ungere*. Aceștia sunt bani frumoși. Bani care intră în buzunarele birocraților din departamentul de conducere. Desigur, s-ar putea întâmpla să mă ia și să nu mă mai ajute nimic. Totuși, i-au transmis puricelui despre descindere. Asta mă liniștește măcar pentru o vreme. Însă, în general, nu trebuie să ai încredere totală în *ungere*. În departament există o rotație serioasă de cadre și locul celor unși e luat de lupii tineri flămânzi, disperați după carnea bucătarilor și după mai multe stele pe epoleți.

Așa că – *watch your back, Mister Book'n'griller*[5].

În Norvegia am *citit* foarte rar. Doar de patru ori.

O țară ciudată, un popor ciudat. Nici măcar nu e vorba că-i doare-n cot de literatura rusă. Norvegienii sunt indiferenți nu numai față de Turgheniev, ci și față de book'n'grill în general. Nici pe bătrânul Hemingway sau pe Maupassant nu prăjesc mai mult decât pe Turgheniev. Pe ei nu i-a prea atins moda universală. Desigur, sunt niște zgârie-brânză, ca toți nordicii, dar aici nu e vorba de zgârcenie, ci de caracterul național. Norvegienii erau deja înghețați încă dinainte de expulzarea salafiților, iar după aceea le-au înghețat complet căpățânile. De trei ori am *citit* la ei, și de fiecare dată ceva de neimaginat. Ultima dată am *citit* hering pe *Stepa* lui Cehov. Privind fețele întunecate și inexpresive ale mâncătorilor acestui hering prăjit, îmbibate de fumul stepei rusești și de tristețea cehoviană, spălând totul cu Akvavit și apă glaciară, mi-am amintit fraza tatălui meu despre norvegieni: „O națiune care a pierdut pentru totdeauna simțul timpului și al spațiului." Dar această formulă nu m-a ajutat atunci să rezolv enigma sufletului norvegian. Ca fiu de umanist, l-am ascultat pe Grieg, m-am uitat la lucrările lui Munch și am rătăcit prin hologramele fiordurilor. Nu m-a ajutat. M-a ajutat însă gastronomia, așa cum se întâmplă adesea cu noi. După acea *lectură* reușită, am fost invitat de clienții mei cu fețe întunecate la festivalul *lutefisk*. La ei este un eveniment obișnuit în perioada

Crăciunului şi adună foarte mulți oameni care sunt pregătiți să mănânce ceva ieşit din comun. E vorba despre cod uscat, înmuiat timp de trei zile într-o soluție de sodă, apoi fiert în apă. Mâncarea asta are un miros ce aminteşte de canalizarea oraşului. Iar gustul amintește de faptul că absolut toți suntem muritori. Dacă se comandă *lutefisk* într-un restaurant obişnuit, acesta este adus sub un clopot, pentru ca mirosul să nu-i sperie pe clienți. La festival, am nimerit într-o tavernă populară uriaşă, unde două sute de oameni mâncau doar *lutefisk*. În sală era un miros corespunzător. Deşi am încercat o mulțime de chestii în viața mea, cu mare greutate am reușit să înghit o jumătate de bucată de cod translucid, cu aspect foarte atractiv, împingându-l cu Akvavit şi cu pâine de secară cu ceapă. În schimb, am reușit să arunc o privire în adâncurile misteriosului suflet norvegian. El respiră metafizică. Şi am fost impresionat. Mi-am explicat pentru totdeauna întrebările legate de norvegieni. Văzând *lutefiskul* meu nemâncat, fețele palide m-au liniştit cu o povestire despre o mâncare populară islandeză – rechin fermentat sau, mai bine zis, putrezit în propriul suc, băgat în conserve și borcane care se recomandă să fie deschise doar în pungi de plastic și neapărat în toaletă. Acest rechin gelatinos trebuie întins cu cuțitul pe pâine şi mâncat împreună cu acelaşi Akvavit… Oricum, în Islanda, unde încă n-am *citit* niciodată, e totul la fel de în regulă cu metafizica.

Iar noi, europenii continentali, încă rămânem la tradițiile noastre: peşte proaspăt, foc, paginile unui mare roman…

Hai la culcare.

17 martie

Dimineața: sunt luat de la hotel. Mi-am revenit după zbor şi chiar am reuşit să mă plimb prin oraş şi să mănânc pe malul apei o farfurie cu supă de peşte. E soare, dar şi vânt. Puricii inteligenți prevăd pace şi bunăvoință. Un Mercedes gri, precum cerul nordic, mă duce într-o margine de oraş, printr-un peisaj aspru. Aici abia au apărut primele semne ale primăverii. Copacii sunt golaşi, bucățile de piatră sunt adunate pe marginea drumului, lucind rece în soarele zgârcit. Să te trezeşti în nord după căldura din Japonia… Apoi în sud. După care, din nou în nord. *C'est la vie!* Astăzi îmi suflă în urechi vântul nordic, mâine îmi va flutura părul un muson tropical.

În aceşti nouă ani, m-am obişnuit cu schimbările climatice. În puricele meu roşu, medicinal, există un program de adaptare psihosomatică. N-am dreptul să mă îmbolnăvesc. Corpul meu poartă un corset rigid, țesut din date și locuri. Trebuie să fiu mereu în formă, ca Jeeves:

– *What would you prefer, sir?*[6]

– Creier de vită pe *Prea multă minte strică*.

– *Certainly, sir.*[7]

Apropo, uneori mai gătim şi pe poezii. O dată, am fript un porumbel pe *Poemul fără erou* al Annei Ahmatova, pentru două lesbiene belaruse. Au mâncat gemând, goale, pe un pat acoperit cu petale de crizanteme albe…

Cărțile de poezie nu mai sunt însă la modă. Acest lucru e de înțeles, dar e păcat: în Rusia, poezia a fost iubită întotdeauna, iar timp de trei secole au fost publicate foarte multe cărți. Cele mai multe dintre ele sunt de mărime mică, de buzunar, uşoare şi semi-uşoare. Ar fi fost ideale pentru *lecturile* rapide: privighetorile – pe Puşkin, testiculele de cal – pe Maiakovski, nările de viței – pe Pasternak.

Dar, vai! Piața ne dictează legile ei. Şi e nemiloasă… Mercedesul se grăbeşte, făcând o buclă lină. Drumul se îndepărtează de civilizație. Pădure, stânci, bolovani. O poartă. Făcută în stil vechi. Sau poate că e chiar veche? Se deschide. Intrăm într-o zonă împădurită. Pinii se despart și apare un conac alb, clasic, cu coloane.

La scări mă aşteaptă un servitor, îmbrăcat în haine arhaice. Deschide uşa automobilului, înclinându-se. Ies din maşină. Servitorul se înclină din nou. Are o barbă deasă și e îmbrăcat într-un surtuc lung, pantaloni largi şi bocanci:

– Vă rog, domnule!

Urc scările. În casă mă întâmpină un curtean bătrân, îmbrăcat în haine din secolul al XIX-lea, și mă conduce printr-o suită de camere pline cu mobilier vechi. Se aud sunete de pian.

Ajungem la o ușă albă, în spatele căreia cineva cântă muzică clasică. Trebuie să recunosc că sunt indiferent față de muzica veche și nu o înțeleg deloc. Nu am auz muzical, nici măcar puricii nu m-au putut ajuta. Și probabil că nici n-o să reuşească asta vreodată. Uşa albă se deschide. Intru într-un living spațios, cu pian și mobilier vechi. La pian sunt trei oameni – un bărbat cu barbă și o doamnă cântă la patru mâini, iar a treia persoană întoarce foile cu note. Servitorul anunță cu voce tare:

– Excelența voastră, a sosit bucătarul!

Muzica se întrerupe. Bărbatul cu barbă se ridică, mă priveşte, își duce mâna în spatele curelei, care strânge o cămașă lungă de un gri deschis, cu guler. L-am mai văzut undeva… Doamnele se uită la mine tăcute. Sunt tinere, cu fețe inteligente şi atrăgătoare. Clientul se apropie de mine. Îşi întinde mâna liberă:

– Tolstoi.

Păi, da. Îi strâng mâna mare, rece și relaxată. Seamănă foarte, foarte tare. Barba, nasul lat, sprâncenele stufoase. Și privirea profundă, inteligentă.

– Soția mea, Sofia Andreevna, și fiica mea Tania, zice şi face un gest cu mâna în direcția doamnelor.

Mă înclin. Doamnele dau din cap, zâmbind. Aş zice că-s gemene. Arată cam de treizeci de ani.

– Ați obosit pe drum? întreabă clientul.

– Nu sunt obosit, conte, vă mulțumesc.

– Ei bine, atunci – se uită la ceasul mare de podea – cina este la ora cinci. Azi e la cinci, Sonecika?

– La cinci, Levuşka. Până atunci, eu şi Tania tocmai ne vom termina sonata.

– Bine. Afanasi o să vă arate camera în care veți sta. Odihniți-vă după drum.

– Conte, aş vrea să văd cartea.

– Da, da, sigur… Haideți cu mine.

Iese din salon, iar doamnele continuă să cânte. Clientul merge de-a lungul anfiladei, eu îl urmez.

– Totuşi, Beethoven este un compozitor imposibil, spune el din mers. O persoană fără auz este capabilă să creeze o melodie frumoasă, dar nu este în stare să-i dea o formă muzicală perfectă. Și, din cauza acestei neputințe, el începe să se înfurie, să lovească, să bată, să ciocănească și s-o ia de la capăt. Și, nu se ştie de ce, publicul nostru îl aplaudă pentru asta. Niște proști și proaste. Moda, moda… Două personalități la modă acum pentru *le public éclairé* sunt Beethoven și Shakespeare. Două mediocrități umflate.

Se întoarce brusc:

– Spuneți-mi, puteți găti legat la ochi? Ca un orb?

– Trebuie să recunosc că nu am încercat.

– Ei, poftim… gesticulează el și merge mai departe de-a lungul anfiladei. Iar Beethoven, o găină surdă, a compus şi a tot compus sonate de pian, a ciocănit, a ciocănit... și a răs-ciocănit.

Intrăm în birou. Clientul trebuie să-mi dea *bușteanul*, adică o carte *de citit*. Și să comande felul de mâncare pe care să-l gătesc. Nu e un caz standard. De obicei, *bușteanul* vine prin poștă, iar meniul este discutat dinainte. Dar în practica noastră se mai întâmplă şi aşa ceva. Mai mult, prețul este de o dată și jumătate mai mare decât de obicei.

– Cartea, cartea... – stă aplecat deasupra unei mese pline de hârtii, ținându-şi în continuare mâna stângă înfiptă sub centură. Cartea e o mare chestie.

Într-adevăr, seamănă *foarte* mult cu Tolstoi. În timpurile noastre, poți să arăți ca oricine ai tu chef. Așa că nu mă surprinde. Dar detaliile execuției sunt impresionante. Probabil că investiția a fost considerabilă.

– Iat-o.

Clientul scoate dintr-o mapă de hârtie un teanc subțire de foi îngălbenite, scrise de mână cu o caligrafie largă şi rapidă, și mi le întinde. Le iau. Mda, asta nu este o carte. E un manuscris. După mărime, e o povestire. Treizeci și patru de pagini. Oare ce pot să gătesc pe aşa ceva?

– Mai întâi s-o citiți, iar după aceea vom discuta şi meniul.

Citesc începutul primei pagini:

Lev Tolstoi

TOLSTOI

Mă uit la client, iar el îmi ia vorba din gură:

– Abia ieri am terminat-o. Nici măcar Sonia n-a citit-o. Luați loc.

Face semn spre un divan nu prea mare de piele. Mă aşez, cu manuscrisul în mâini.

– Iar eu o să-mi văd de treabă acum.

Se duce spre colțul biroului, ia din cui un şorț de piele și îl îmbracă.

Abia acum observ că în colțul camerei e un dispozitiv de pantofărie cu o cizmă trasă pe el, iar alături sunt un scăunel și o măsuță cu accesorii pentru încălțăminte. Tolstoi se așază pe scăunel, ia ciocanul, culege dintr-o cutie cuie mici de cupru şi le bagă în gură, apoi pune un cui pe talpa cizmei și îl bate cu o singură lovitură. Mai scoate un cuişor din gură și-l bate şi pe acesta. Observând că mă uit la el, se întoarce și-mi face cu ochiul.

Încep să citesc:

> Pentru locuitorii de pe malul drept al marelui râu, primăvara a venit, ca de obicei, pe neașteptate, ca un miracol și ca un cadou, deși în aer de multă vreme mirosea puternic a primăvară, zăpada umedă, slăbită și întunecată o respira intens, păsările o purtau agitate pe aripile lor, iar oamenii care locuiesc în acest sat mare, întâlnindu-se, pronunțau tot mai des acest cuvânt proaspăt, plin de bucurie și atât de necesar lor, ca și cum asta i-ar grăbi sosirea.

Oamenii știau că primăvara le va fi adusă de un om mare de pe malul stâng. El apărea întotdeauna pe neprins de veste, deși toată lumea îl aștepta, cum se aşteaptă toamna zăpada, cum e aşteptată ploaia când e secetă, iar acum – căldura și trezirea lumii obosite din cauza iernii. Și în acest martie, oamenii se uitau la râul acoperit de gheață veche şi umflată, trăgeau pe nări aerul umed și rosteau numele omului.

Şi omul a venit, de pe malul stâng, ca de obicei, pe la amiază, când soarele era la zenit şi încălzea puternic pământul încă acoperit de zăpadă, oamenii, animalele, copacii şi păsările, atât de dornice de sosirea primăverii. Ca întotdeauna, primii l-au văzut copiii țăranilor. Neastâmpărați şi gălăgioşi ca nişte stăncuțe, au alergat spre mal şi vocile lor au răsunat în aerul proaspăt:

– A venit Tolstoi! A venit Tolstoi!

Oamenii mari, auzindu-i pe copii, au lăsat totul deoparte şi au alergat spre malul râului. Femei şi bărbați, săraci şi bogați, uitând de nevoile şi durerile lor, de ceea ce i-a despărțit, i-a înstrăinat, i-a certat sau adunat, i-a făcut neamuri şi i-a apropiat unul de altul în viață, s-au grăbit împreună spre malul râului, pe zăpada bătătorită, cu ochii mijiți spre soare şi bucurându-se aşa cum se poate bucura omul de sărbătoare.

În scurt timp, întreaga coastă era plină de oameni. Stăteau și priveau peste râu, la malul pe care mergea marele om. La început, pe celălalt mal se putea zări doar un punct. Primii l-au văzut copiii. La prima vedere, ar fi putut fi un om obișnuit care a hotărât să treacă râul de pe malul stâng pe cel drept. Dar un om obişnuit nu ar fi mers pe bucăți de gheață, ci s-ar fi îndreptat, așa ca toți locuitorii celor două sate de pe malul stâng al râului, pe drumul bătătorit, care era deja plin de gheață topită de două săptămâni, aşa că puteai să treci pe acolo doar cu cizme pescăreşti sau cu picioroange de lemn. De aceea nu se mai circula cu săniile, de frica încălzirii şi a gheții mişcătoare, care o lua imediat la vale. Un singur om e în stare să meargă pe bucățile de gheață fără să se teamă de sloiurile vechi, care se topesc. Punctul creştea cu fiecare pas şi toată lumea a înțeles că acesta este chiar el.

– Tolstoi! Tolstoi! răsunau vocile copiilor.

– A venit, a venit! şuşotea mulțimea.

Țărani tineri şi bătrâni, cerşetori, negustori şi şelari, pescari şi târgoveți, femei şi fete, ruşi şi somalezi, georgieni, tătari şi ceceni, şi chiar şi două bătrâne etiopiene, cocoşate de timp, toți se înghesuiau pe stâncă, apărându-se de soarele puternic al amiezii cu palmele streașină deasupra ochilor, uitându-se la silueta celui care se apropia. Și această siluetă creştea cu fiecare pas. Gheața din jurul ei strălucea în soare, bucățile de gheață spartă sclipeau ca nişte scântei, de parcă o mulțime de flăcări ar fi aprins gheața crescută în timpul iernii, încercând să-i dea foc şi să elibereze râul obosit să tremure sub ea.

– A venit tătuca, nu ne-a uitat, a mormăit bătrâna etiopiană cu gura ei mare, ştergându-şi lacrimile cu mâna groasă și întunecată.

– Nu ne-a părăsit… ne-a dăruit… ne-a respectat, ziceau babele, dând din cap de parcă s-ar fi închinat în fața celui care venea.

– Acilea începe! făcu cu ochiul un târgoveț gras şi cam beat, îmbrăcat într-o haină din piele de oaie, descheiată, împingându-le pe femei.

– Era și timpul! clătină din cap pescarul bătrân și înalt, deschizându-şi gura fără dinți şi tăind aerul cu mâna.

– Mereu vine exact când trebuie, poți să-ți îndrepți ceasul după el! spuse un comerciant georgian bine îmbrăcat, cu un lanț de aur pe burtă, în cizme de marochin stacojiu, cu față frumoasă şi inteligentă, care se uita mulțumit şi serios spre cel care venea pe râu.

Şase albanezi arşi de soare, care locuiau doar de trei luni în sat, stăteau unul lângă altul şi se uitau cu ochii lor negri strălucitori la râu, vorbind foarte repede în limba lor. La mică distanță în spatele lor erau două femei albaneze, una mai tânără şi cealaltă mai în vârstă. Cea mai în vârstă, frumoasă, cu fața palidă, cu sprâncene negre și ochi întunecați, stătea încruntată, în mod clar nemulțumită că a fost smulsă de la o chestiune importantă. Se vedea că e însărcinată. Chipul smolit și nu prea frumos al tinerei era emoționat și strălucea de bucuria așteptării acelui gen de miracol care se întâmplă atât de rar în viața rurală aspră și plină de griji, care apare ca un curcubeu după furtună și apoi se stinge repede şi la fel de miraculos, de îndată ce oamenii observă și se bucură de minune. Această față parcă le spunea tuturor: „Nu rataţi acest miracol!“ Iar miracolul era că omul care traversa râul se apropia şi creştea cu fiecare pas. Şi chiar de departe se putea observa că acest om era mare şi neobişnuit. Aerul încălzit de soare tremura și se legăna în jurul siluetei sale care tot creștea, valurile străluceau și scânteiau în razele soarelui. În scurt timp, a început să se audă şi sunetul paşilor lui. Păşea apăsat, scuturând gheața din jurul său. Acest zgomot tot mai puternic de pași grei și apăsați a făcut ca mulțimea să amuțească. Chiar și copiii, care strigau mereu și își fluturau mâinile și şepcile, au tăcut și priveau cu gurile căscate, de parcă ar fi numărat fiecare pas. Și fiecare pas îl făcea pe acel om tot mai mare și mai puternic. Oamenii de pe mal îl urmăreau și ascultau.

Omul venea.

Când a ajuns la mijlocul râului, s-a auzit o trosnitură.

Mulțimea de pe mal a oftat, oamenii au început să-şi facă cruce și să murmure rugăciuni, fiecare în limba lui. Exact asta aşteptau. A mai trosnit o dată, apoi iar și iar. S-a creat un fel de învolburare, ca și cum râul ar fi dat naștere la ceva mare și atât de necesar pentru toată lumea. Bucățile de gheață, care străluceau la soare, s-au cutremurat.

– Haidaaa! a strigat târgoveţul fluturându-şi şapca, de parcă ar fi dat un ordin gheții plutitoare.

– Haidaaa! au exclamat copiii.

– Haida, haida! au clătinat din cap femeile.

– Haida, mamă, haida… s-au smiorcăit bătrânele etiopiene, făcându-şi cruce precum catolicii.

– Daizdra! Daizdra! au lătrat în mulțime georgienii, hohotind de râs.

Albanezii au început să vorbească entuziasmați pe limba lor, tot repetând un „eep! eep!“ prelung, frumoasa însărcinată se uita la râu de sub sprâncene și plescăia dezaprobator, iar tânăra nu prea frumoasă încremenise de bucurie, urmărind cu nesaț și cu gura căscată ceea ce se întâmpla în jur.

Gheața a trosnit, s-a crăpat și s-a mișcat amenințător în mai multe locuri deodată. Dar asta nu l-a intimidat pe omul care mergea pe ea, nu l-a făcut să-și mărească pasul. Îşi continua drumul liniştit, făcându-și treaba, croindu-și drum nu doar peste râu, ci și prin bucățile de gheață în derivă și prin iarna lungă de care se săturase toată lumea. Mersul lui era apăsat și încrezător. Sloiurile de gheață se mişcau în spatele său, crăpând şi începând să se urce unul peste altul. Bucățile de gheață se despicau în jurul lui cu un sunet înfundat şi neobişnuit, care poate fi auzit doar o dată pe an. Gheața se târa, de parcă ar fi fost vie, creând acel zgomot inconfundabil de spargere. În scurt timp, zgomotul a rămas suspendat peste întinderea de pământ inundat, umplând aerul proaspăt și adânc de primăvară, devenind el însuşi aerul de deasupra râului.

Râul s-a pornit.

Mulțimea a devenit şi mai gălăgioasă. Şepcile au zburat în aer, băieții au început să fluiere, vocile bărbaților şi ale femeilor îl salutau pe cel care venea:

– Purtătorule de lumină!

– Bogatârule!

– Părinte drag!

– Mshindi wa barafu umefika!

– Binefăcătorule!

Dar imediat vocile s-au contopit într-una singură, toți parcă şi-au amintit deodată şi au început să repete acelaşi lucru, în ritmul paşilor celui care venea:

– Tolstoi a venit şi gheața a plecat! Tolstoi a venit şi gheața a plecat!

Rosteau asta cu bucurie, ca pe o rugăciune repetată de multe ori în viața lor, de sărbători:

– Tolstoi a venit şi gheața a plecat!

Copii şi bărbați, femei şi bătrâne repetau şi tot repetau la nesfârşit, strângând din ochi în lumina soarelui, bucurându-se până la lacrimi:

– Tol-stoi a ve-nit! Şi ghea-ța a ple-cat!

Albanezii se străduiau şi ei să repete cuvintele spuse de ceilalți, greşeau, dar încercau din nou, zâmbind vesel şi amenințător în acelaşi timp, aşa cum numai ei puteau. Ruşii, etiopienii şi caucazienii rosteau şi ei cuvintele de parcă ar fi fost un singur om, iar acel om ar fi stat acum pe o stâncă, întâmpinând un alt om care venea spre el. Bărbatul traversa cu îndrăzneală râul, mergea şi mergea. Trecuse deja de mijlocul albiei, paşii lui se auzeau tot mai tare, gheața mişcătoare se crăpa în spatele lui şi, cu fiecare pas făcut spre ei, toți cei care-l urmăreau înțelegeau că se apropie un uriaş. Asta i-a făcut pe oameni să-l salute şi mai puternic, şi mai intens. Era ca şi cum corpul invizibil unit al acestor oameni se bucura în acelaşi timp şi de apropierea călătorului, şi de faptul că acest călător era mai mare decât oamenii obişnuiți, şi pentru faptul că acesta a trezit cu paşii lui râul care dormea, şi pentru că înainta atât de îndrăzneț pe gheața sfărâmicioasă, în pofida dificultăților, şi pentru că venea nu doar aşa, pur şi simplu, ci pentru că îi păsa de oamenii care locuiesc pe malul râului, pentru că avea o treabă mult mai importantă decât gheața întunecată care se topeşte şi se prăbuşeşte, o treabă pentru care făcea călătoria asta periculoasă, iar această treabă era o chestie foarte bună şi necesară pentru oameni.

– Tolstoi a venit! Şi gheața a plecat! răsuna de la mal.

Iar uriaşul era deja aproape. Gheața subțire de la mal n-a rezistat sub greutatea corpului său, aşa că a căzut zgomotos, intrând în apă până la gât şi transformând gheața într-un nămol. Mulțimea a oftat, dar toate acestea nu l-au intimidat pe bogatâr – sprijinindu-se de un toiag, a început să iasă din apă, mai întâi până la piept, apoi până la brâu, fără grabă, la fel ca până acum, înaintând până pe mal. În spatele lui, gheața târâtoare se mişca deja pe toată lungimea albiei, crăpând gălăgios. Sloiurile de gheață se loveau şi se spărgeau, urcând unul peste altul, de parcă ar fi încercat să iasă din apă, şi se prăbuşeau amenințător, zdrobindu-se. Soarele de primăvară strălucea pe suprafața lor şi pe stropii de apă. Oamenii s-au grăbit să coboare panta în întâmpinarea marelui oaspete. Bărbați şi femei, copii, somalezi şi albanezi au coborât pe zăpada umedă, alergând spre uriaş. Doar două bătrâne, un moşneag şi albaneza însărcinată au rămas pe stâncă.

Ieşind din apele râului, bărbatul a păşit pe malul tare. Copiii au fost primii care au ajuns la el. Şi s-a văzut imediat cât de mare era acest om – copiii îi veneau până sub genunchi. Tolstoi era de trei ori mai înalt decât un om matur. A ieşit la mal şi s-a oprit, sprijinindu-se cu ambele mâini de toiagul său. După copii au ajuns şi adulţii, făcând plecăciuni în faţa lui.

Respirând greu şi zgomotos după munca depusă, Tolstoi privea totul de la înălţimea sa de bogatâr. Era îmbrăcat într-o cămaşă tradiţională, ţesută din frânghii groase de lână, peste care era aruncată un fel de haină pescărească, cusută dintr-o pânză veche, bătută de vânturile Mării Caspice, încinsă cu o centură de piele care avea o cataramă imensă de cupru. De pe hainele călătorului curgeau şiroaie de apă. Pe spatele lui Tolstoi atârna o cutie împletită din coajă groasă. Se sprijinea pe toiagul pe care l-a făcut cu mâinile sale dintr-un frasin tânăr smuls din rădăcini.

Chipul lui Tolstoi era cu totul deosebit: puteai să-l confunzi cu un bolovan de granit, rostogolit mii de ani pe pământ de marii gheţari, care, într-un mod cu totul surprinzător, a luat forma unei feţe umane, cu o expresie brută, dar în acelaşi timp plină de suferinţă; faţa era lipsită de păr, iar pometii, nasul, buzele, bărbia parcă erau mutate de la locul lor, sprâncenele dezgolite ieşeau înainte, iar sub ele se mişcau şi-şi trăiau viaţa proprie ochii adânci şi negri, mereu umezi şi sclipitori. Bolovanul chipului lui Tolstoi părea să nu poată fi ridicat şi cărat de niciun om de pe pământ.

Părul roşcat, ţepos, ca o căpiţă de fân, încadra această faţă, iar din păr ieşeau două urechi imense. Buzele aspre ale lui Tolstoi, crăpate definitiv de vânt, s-au îndepărtat una de alta, iar vocea profundă şi puternică s-a rostogolit peste capetele oamenilor ca un tunet:

– Bună ziua, copiii mei!

De jos s-au auzit în replică mai multe voci umane care se încălecau:

– Bună, tătucă!

– Bună, neamule!

– Hello, mtu mkubwa!

– Gamarjoba, dragule!

Gâfâind, privind tot timpul doar în faţă, de parcă ar urmări mereu linia orizontului, Tolstoi şi-a lăsat ochii adânci în jos, spre oameni. Privirea lui a întâlnit privirile celor care se uitau la el. Bolovanul feţei lui a tresărit. Buzele aspre şi neuniforme s-au întins într-un zâmbet – strâmb şi neajutorat, de parcă ar fi fost o grimasă a unui copil care e gata să izbucnească în plâns. Dinţii galbeni şi strâmbi au ieşit de sub buze ca nişte colţi ai unui animal uriaş.

Sprijinindu-se în toiag, Tolstoi se uita la oameni, gâfâind şi zâmbind. Iar în spatele lui aplecat, ud, aburind la soare şi de care atârna o cutie, se mişca râul pe care îl trezise, murmura, se târa. Tolstoi i-a aruncat o privire, a clătinat din cap aprobator şi a plecat în sat. Oamenii s-au dat într-o parte, făcându-i loc, alergau alături de el, fără a reuşi să ţină pasul. Copilaşii fugeau, ţipând cât puteau de tare. Tolstoi mergea în acelaşi ritm lent, fără să se grăbească, ceea ce făcea ca paşii lui să pară şi mai mari, şi mai teribili; se putea auzi cum se cutremură pământul sub ei. Era încălţat cu cizme înalte, cusute pentru el de vechii credincioşi siberieni, din pielea a patru urşi. La fiecare pas, apa de râu ieşea din cizmele lui şi-i stropea pe oamenii din jur, soarele strălucea în picăturile de apă, oamenii râdeau bucuroşi de aceşti stropi care cădeau pe feţele lor, de parcă acest om puternic îi trezise şi pe ei odată cu râul, şi erau fericiţi pentru asta, căci de mult voiau să se trezească.

– Tolstoi! Tolstoi! strigau copiii.

– A venit, a venit! repetau adulţii, râzând şi bucurându-se.

În cinci paşi, a trecut de coborârea uşoară spre râu, a ajuns la periferie, a păşit peste un morman de zăpadă adunat peste iarnă, a sărit peste o băltoacă imensă şi a ajuns în centrul satului. Simțind şi zărind uriaşul, câinii din curți au început să latre, iar lătratul lor se contopea cu vocile oamenilor. Sprijinindu-se de toiagul său, Tolstoi a privit casele de peste stradă şi a rostit:

– Fericire!

Capul îi era plecat, iar umerii i-au coborât şi ei; s-a închinat şi a atins cu mâna urmele de zăpadă de pe uliță. Oamenii din sat au făcut plecăciuni în fața lui. Îndreptându-se, Tolstoi s-a uitat la oameni, a zâmbit şi a spus:

– Ei, unde-i scăunelul meu?

– Acolo! Acolo, tătucă! Uite, acolo! au strigat vocile în cor şi oamenii şi-au fluturat mâinile şi şepcile în direcția depozitelor.

Tolstoi s-a uitat încolo, şi-a amintit şi s-a pornit, înfigându-şi adânc toiagul în pământul deja dezghețat. Mulțimea alerga după el.

– Asta e bine… e bine… răsuna din mers vocea uriaşului, respirând ca o locomotivă cu aburi.

Lângă depozitele pescăreşti era o piață din care zăpada fusese de mult curățată.

În mijlocul pieței se înălța o bancă imensă, cam de mărimea unei băi de la țară, făcută din buşteni. Era „banca lui Tolstoi“, care îl aştepta aici în fiecare primăvară.

– Uite şi scăunelul.

Tolstoi s-a apropiat de bancă, şi-a înfipt toiagul în pământ, şi-a relaxat brațele şi s-a uitat în jur. Sătenii l-au înconjurat din toate părțile, formând un cerc.

– Căldură, a rostit Tolstoi atât de adânc şi de înfundat, încât toată lumea a amuțit.

– Căldură… şi-a repetat el aproape în şoaptă, reglându-şi respirația.

Oamenii tăceau. Copiii, femeile, bărbații şi bătrânii se uitau la bărbatul uriaş. Nu era prima oară când vedeau un uriaş – în fiecare an, prin sat şi pe la târgul din Astrahan ajungeau astfel de oameni mari, iar unii dintre ei chiar locuiau acolo, în căsoaiele lor, cu femeile lor imense, care le năşteau copii imenşi. Dar acest uriaş nu era unul oarecare. Era Tolstoi.

În cutia împletită din spatele lui s-a auzit un sunet, de parcă ar fi guițat un porc. Acest sunet i-a trezit din amorțeală pe Tolstoi şi pe cei din mulțime. Oamenii s-au înviorat şi au început să râdă. Tolstoi a zâmbit din nou cu fața lui sfâşietor-amenințătoare şi a tras cutia din spatele său. Din cutie a răzbătut din nou un guițat. Tolstoi a aşezat cu grijă cutia pe pământ. Şi s-a aşezat pe bancă. Buştenii au scârțâit sub greutatea sa. Copiii, care stăteau în fața adulților, s-au apropiat foarte mult de cutie şi de bancă, iar mânuțele lor, minuscule în comparație cu labele lui Tolstoi, au început să pipăie cutia şi cizmele lui. Tolstoi şi-a descheiat jacheta udă şi toți i-au văzut burta mare, care atârna până la genunchi. Din cauza acestei burți puternice şi fusese poreclit aşa – Tolstoi [8].

Din cutie se auzea tot mai multă gălăgie, tot mai multe guițături. Copiii țipau de bucurie.

– Vrea afară, grăbitul, a tunat vocea puternică a lui Tolstoi, întinzându-şi mâinile spre cutie. I-a fost dooor de voooi. A făcut gălăgiiie!

Copiii au izbucnit în râs.

Tolstoi a tras pana imensă de lemn din încuietoarea cutiei. Mâinile uriaşului, pline de cicatrici, erau acoperite de piele uscată, crăpată, iar la mâna stângă îi lipsea degetul arătător –şi-l tăiase în copilărie, când lucra în Ural la o văduvă chineză bogată. Mâinile oamenilor, ca şi fețele lor, arată şi pot spune multe despre ei. După mâini puteți vedea adesea ce fel de om aveți în fața voastră, zgârcit

sau lacom, calm sau precaut, deschis față de oameni şi lume sau retras, interiorizat, apărându-se de lumea în care a nimerit. La fel ca fețele, mâinile au întotdeauna propria expresie irepetabilă, care nu depinde de profesia omului, și nici de statutul lui social. Această expresie poate fi văzută şi înțeleasă cel mai bine atunci când omul dă mâna cu alt om sau când face ceva cu mâinile sale pentru alți oameni. Mâinile uriaşe ale lui Tolstoi aveau şi ele expresia lor. Erau întotdeauna deschise şi rar se încleştau în pumni. Mâinile lui Tolstoi au apărut pe lumea asta, au crescut şi au devenit puternice ca să dăruiască. Aceste mâini parcă spuneau: „Apropie-te de mine şi ia."

Scoțând pana din încuietoarea cutiei, Tolstoi a ridicat capacul, şi-a băgat mâna în ea şi a scos, ca o cupă de excavator, un mamut mic, cam de mărimea unui câine.

– Ieşi, flocosuuule! a tunat Tolstoi şi copiii au țipat de bucurie, au sărit şi au bătut din palme.

Mamutul și-a înfipt trompa între degetele lui Tolstoi şi a trâmbițat. Adulții au izbucnit în râs, în timp ce copiii țopăiau. Mamutul era de mărimea unui câine-lup, acoperit integral de blană brun-roşcată; ca proporții, corpul lui corespundea cu cel al unui mamut matur, doar spatele era mai cocoşat, și coada păroasă aproape că atingea pământul; capul îi răsărea vizibil deasupra corpului, iar partea de sus a capului era plină de păr, ceea ce-i dădea fiarei un aspect comic. Neobişnuit mai era şi faptul că de sub trompă îi ieşeau nu doi, ci trei colți: unul normal, mare, îndoit înainte într-un semicerc larg, iar celelalte două erau crescute strâmb, fără să fi ajuns la mărimea corectă. Ochii mici nu se lăsau tulburați de expresia de iritare, iar pieptul, inspirând şi expirând aerul de primăvară, se umfla şi se dezumfla, de parcă nu doar ar mirosi, ci ar și alunga oamenii de lângă el.

De îndată ce mamutul s-a scuturat, toți copiii și adulții au amuțit ca la comandă.

Mamutul a pufnit şi, deodată, a început să cânte cu o voce zgomotoasă, care nu semăna cu nimic altceva.

– *Love me tender, love me sweet, never let me go*…

Mulțimea a urlat de plăcere.

Tolstoi a ridicat mamutul şi l-a pus pe capacul cutiei. Acesta a terminat cântecelul şi apoi a mormăit.

– Aşa, deci, flocosule! a hohotit Tolstoi, şi-a întins mâinile uriaşe în lateral şi şi-a lovit palmele atât de tare, încât femeile şi copiii au scos un strigăt.

– Ce mai faceți, cum o mai duceți, copiii mei? i-a întrebat Tolstoi pe săteni.

– Bine, tătucă! Trăim, mâncăm pâine! s-a auzit răspunsul.

– Binele îl ocrotiți?

– Îl ocrotim, îl ocrotim!

– Răul îl alungați?

– Îl alungăm, tătucă, îl alungăm!

– Vorbiți cu sufletul?

– Vorbim! Vorbim!

– La lume vă uitați?

– Ne uităm!

S-a uitat la ei cu privirea lui profundă și a vorbit cu o asemenea ușurare, ca și cum o povară grea ar fi fost ridicată de pe umerii lui puternici:

– Asta e bine.

Deodată, bărbia lui masivă de pe fața ca de piatră a tresărit, iar buzele au început să-i tremure. Și s-a pornit să plângă în surdină, scuturându-și neputincios capul imens. Dar oamenii știau că Tolstoi plânge adesea și de cele mai multe ori de bucurie, de aceea lacrimile lui nu întristau şi nu îngrijorau pe nimeni. Dimpotrivă, oamenii se uitau fericiți la Tolstoi cum plânge, înțelegând că aceste lacrimi sunt necesare și că ele sunt parte din acest om puternic și bun, care vine la ei în sat în fiecare primăvară, că lacrimile lui sunt exact ca mâinile lui bune, brăzdate de cicatrici, sunt precum vocea tunătoare, zâmbetul strâmb și sufletul mare, gata să cuprindă întreaga omenire.

Mamutul de pe capacul cutiei a guițat şi şi-a mişcat trunchiul.

Iar Tolstoi şi-a revenit încetul cu încetul, şi-a tras asurzitor nasul şi, fără să-şi şteargă lacrimile care îi curgeau din ochi şi formau două râuri ce-i străluceau în soare pe obraji, a spus:

– E în regulă.

Fața i s-a luminat imediat şi a devenit serios. A tăcut puțin, uitându-se la mulțimea de oameni, apoi a spus:

– Semănați binele, căutați binele, creşteți binele, seceraţi binele, uscați binele, tocați binele, presărați binele, păstrați binele, măcinați binele, frământați binele, coaceți binele, spargeți binele, împărțiți binele, gustați binele. Şi tuturor vă va fi bine. Binele nu e un animal, nu e o pasăre, nu e o frumoasă adormită, nu e o lumânare în vânt, nu e un copac în pădure, nu e un nor pe cer, nu e mucegaiul de pe pâine, nu e o piatră în drum, nu e umflătura picioarelor, nu e o mașină inteligentă, nu e un flanc rupt, nu e o noapte întunecată, nu e o fiică oarbă, nu e o țopăială de om beat, nu e un chit de sticlă, nu e un cazac alb, nu e o tobă spartă, nu e un hambar vechi, nu e o carte de-a bunicii, nu e un hoț bătut, nu e un gard putred, nu e un pat cald, nu e o pasăre roșie. Binele ne este dat pentru a ne lupta împotriva răului, forța binelui nu are fund, binele e ca un râu plin de apă, liber ca voința, ca soarele pe cer, ca drojdia în pâine, ca mugurii primăvara, binele este întotdeauna cu tine.

Oamenii îl ascultau. Tolstoi şi-a lipit palmele la piept şi a continuat:

– Cum să nu faci bine? Cum să nu-l doreşti? Cum să nu te bucuri de el? Cum să nu-l iubeşti? Cum să nu-l aduni? Cum să nu-l vrei? Cum să nu-l chemi? Binele meu şi al tău nu e ținut după şapte lacăte şi doar de noi depinde dacă-i deschidem uşa sau nu, dacă-l lăsăm să ne treacă pragul, dacă nu vom face o alegere proastă şi-l vom trata cu răutate, ca nişte prostovani, dacă nu-l vom îndepărta, nu-l vom respinge, nu-i vom închide calea şi nu-l vom lăsa să intre.

Tolstoi şi-a tras sufletul, şi-a şters gura cu mâna, a tăcut, şi-a lăsat capul în jos şi a mormăit parcă pentru sine:

– De ce îşi fac oamenii rău când e atât de uşor să-şi facă bine? Acesta îşi face rău, şi ăsta, şi celălalt. Şi ştie că nu procedează bine, dar continuă s-o facă. Şi nimic din el nu-l mişcă, nu-l enervează, nu-l revoltă, nu-l face să dispere – oare de ce nu reuşesc să fac bine? De ce eu, prostovanul de mine, fac mereu doar rele?

Tolstoi şi-a întins palmele înainte, de parcă ar fi cerut ceva de la oamenii dinaintea lui:

– Sunt propriul meu duşman sau sunt pur şi simplu un prost?

Oamenii tăceau. El a continuat:

– Uitați-vă la păsări, la copaci, la animale, la albine şi la viermişori. Toată viața lor fac doar bine, cu încredere: unul îşi construieşte cuib, altul dosește ouăle, unul adună miere, altul îndepărtează putregaiurile, unul îşi sapă un bârlog, altul roade coaja uscată, unul creşte ghindă, altul fâlfâie-n

vânt. Chiar să fie omul mai rău decât toate? Dar de ce, prostul-proștilor, te-ai obișnuit să faci numai rele? Ce-ți lipsește? Cine te oprește să faci bine? Cine îți pune bețe în roate? Cine te urăște?

Tolstoi și-a privit mâinile și nu a mai spus nimic. Apoi și-a ridicat fața, care devenise severă și, din cauza asta, semăna și mai tare cu o piatră, și a privit oamenii cu ochii încă umezi de lacrimi.

Oamenii tăceau. Copiii au înghețat cu gurile căscate. Doar primele păsări de primăvară, încă foarte puține, ciripeau în pădurice din apropiere.

Tolstoi şi-a întins brusc mâna, a arătat cu degetul spre mulțime și a ridicat vocea:

– Tu însuți îți pui bețe în roate! Tu însuți te urăști! Tu însuți te încurci! Tu însuți îți interzici să faci bine! Tu însuți îți scuipi în propria supă! Și chiar tu te pișii în propriul pat!

Bătrâna etiopiană a izbucnit în plâns. Apoi au început să plângă două fetițe. Tolstoi a încremenit așa, cu mâna întinsă; acum fața i-a devenit amenințătoare, din hainele lui ude ieşeau aburi, ochii întunecați fixau mulțimea. Au început să mai plângă câțiva copii, apoi încă o femeie, alta, a treia – şi în scurt timp corul de plânsete al femeilor şi copiilor a căzut ca o ploaie torențială peste mulțime şi a rămas atârnat în aer, deasupra ei. Bărbații au devenit deodată serioşi, iar fețele lor erau triste. Doar târgoveţul beat zâmbea şi dădea din cap, iar bătrânul pescar, cu gura deschisă și fără dinți, îl privea pe Tolstoi cu o bucurie copilărească.

Dar Tolstoi parcă se transformase într-o piatră. Corpul său imens era înțepenit, degetul întins atârna deasupra mulțimii, iar gura pe jumătate deschisă şi ochii întunecați dădeau fizionomiei lui o expresie morocănoasă. A trecut un minut, au trecut două, au trecut trei minute. Tolstoi stătea în continuare nemișcat. Asta era ciudat și neobișnuit. Și cu cât dura mai mult această amorțeală, cu atât plânsetul femeilor și copiilor devenea mai puternic și mai îndelungat. Nu plângeau pentru vorbele amare ale lui Tolstoi, ci din cauza ciudatei lui pietrificări, care devenea din ce în ce mai înspăimântătoare. Fața lui împietrită nu mai părea să plângă, nu mai era încruntată, ci neajutorată şi deosebit de blândă. Plânsul s-a intensificat. Unele dintre femei au început să plângă în hohote. Aceste accese de plâns ale mulțimii sub cerul albastru de primăvară şi sub soarele strălucitor, în fața siluetei imense a uriașului pietrificat, răsunau acum doar pentru ca acest uriaș să prindă din nou viață și să le vorbească oamenilor.

Iar el s-a întors la viață.

Mâna lui a coborât neputincioasă. Şi, deodată, ca la comandă, s-a oprit şi plânsul oamenilor.

Tolstoi a oftat lung, apoi a tras aer în piept la fel de puternic. Şi a spus calm, cu voce joasă:

– Faceți bine.

Mulțimea a încremenit.

– Şi salvați-vă.

Mulțimea a respirat cu o uşurare incredibilă. Şi oamenii au început să se mişte, să fie din nou gălăgioşi. Femeile şi-au tras sufletul, respirând adânc şi ştergându-şi fețele de lacrimi, copiii s-au oprit din plâns şi au început să râdă bucuroşi. Au zumzăit şi vocile bărbaților, apoi s-au auzit strigăte bărbăteşti puternice şi aprobatoare, cum se întâmplă la întrunirile săteşti sau la competițiile sportive. La început, strigătele gloatei s-au auzit dezordonat, apoi au început să scandeze acelaşi lucru:

– Vom face! Vom face bine!

Albanezii, ruşii, somalezii, etiopienii, cecenii şi georgienii strigau acelaşi slogan şi, cel mai important pentru ei, strigau puternic şi cu bucurie:

– Vom face bine!

– Vom faşi ghini!

– Fom faci bini!

Tolstoi se uita la mulțime, sprijinindu-se cu mâinile de genunchi. Acum fața lui nu mai era de piatră. Oamenii care stăteau în jurul lui parcă se reflectau în acel chip. Tolstoi a oftat, de data asta împăcat, ca țăranii după încheierea unei munci grele şi reuşite, şi a spus:

– Asta e bine.

Din mulțime s-au auzit urale puternice.

Tolstoi s-a ridicat.

– Mănâncă ceva, părinte Tolstoi! a strigat negustorul georgian.

– Mănâncă! Nu ne refuza! au strigat din mulțime.

Tolstoi şi-a ridicat toiagul de pe pământ, şi-a luat cutia, a băgat mamutul în ea şi s-a pornit spre sat. Ajungând la ulița principală a satului, Tolstoi s-a oprit, şi-a aşezat cutia pe zăpadă, s-a sprijinit în toiag, s-a uitat la soare şi a tăcut, zâmbindu-le tuturor şi sieşi. Deodată adulții au plecat de lângă Tolstoi şi s-au împrăştiat pe la casele lor. Au rămas doar copiii, care stăteau şi se uitau la uriaşul Tolstoi, rugându-l, ca de obicei:

– Nene Tolstoi, povesteşte-ne! a strigat o fetiță.

– Povesteşte-ne, povesteşte-ne! au sărit şi au strigat şi ceilalți copii.

Sprijinindu-se în toiag, Tolstoi s-a încruntat, căzând puțin pe gânduri, apoi a început să povestească:

– Odată, într-o familie de ploşnițe, s-a născut o ploşniță miiiiică-mică.

Tolstoi şi-a apropiat două degete imense, ca să le arate copiilor cât de mică era ploşnița nou-născută.

– Locuiau toate într-un covor vechi, care atârna într-o cocioabă, deasupra patului în care dormeau oamenii. Noaptea, ploşnițele ieşeau din covor şi urcau pe oamenii care dormeau, să le sugă sângele. Ploşnițele se hrănesc toată viața doar cu sânge omenesc. Iar într-o astfel de noapte, s-a pornit toată familia de ploşnițe să sugă sânge uman, în afară de ploşnița mică. Ea a rămas să-i aştepte în covor. A aşteptat, a aşteptat până s-a terminat noaptea şi a răsărit soarele. Dar nu s-a mai întors nimeni dintre ai ei. S-a făcut ziuă, ploşnița mică stătea în covor şi habar n-avea ce să facă. A aruncat o privire din covor şi soarele i-a nimerit drept în ochi, arzându-l. Ploşnița mică s-a speriat şi s-a băgat şi mai adânc în covor. I s-a făcut foame. Căci ea încă nu ştia să sugă sânge, putea doar să sugă de la țâța mamei-ploşnițe. Dar iată că mama ei nu era nicăieri…

Tolstoi a tăcut şi, sprijinindu-se de toiag, şi-a plecat capul. Copiii, ținându-şi respirația, se uitau la el cu capetele ridicate.

– Ploşnița mică a aşteptat să se facă iar noapte, a ieşit din covor şi s-a târât ca să-şi caute mama. A căzut pe pat şi s-a urcat pe pătură. Iar pătura de sub ea se clătina de parcă era cutremur. Se întâmpla asta din cauză că sub pătură dormea şi respira un om, iar ploşnița mică se legăna odată cu ea. A început să o cheme pe mama ei, în felul ei de ploşniță. Dar mama nu-i răspundea. Ploşnița mică s-a smiorcăit cât s-a smior- căit, apoi a podidit-o plânsul de-a binelea. Se simțea foarte rău singură. Dar deodată a strigat-o cineva: „De ce plângi?“ Ploşnița mică s-a uitat în sus şi a văzut un păduche. „O caut pe mama-ploşniță, răspunse cea mică. Şi mi-e foame.“ „Pe mama ta au prins-o oamenii noaptea trecută şi au zdrobit-o“, i-a spus femela-păduche. „Dar frații mei mai mari unde-s?“ – „Şi pe ei i-au prins şi i-au omorât.“ Ploşnița mică a început să plângă şi mai tare. Dar păduchele i-a spus: „Nu mai

plânge. Tocmai am supt o grămadă de sânge de după urechea omului. Şi chiar dacă mă grăbesc la copilaşii mei, o să te hrănesc şi pe tine.“ Şi i-a dat sânul să sugă. Ploşniţa mică a supt până s-a săturat, apoi s-a târât până la covor, unde a adormit. Iar mama-păduche venea în fiecare seară să-i dea de mâncare, deşi avea şi ea şapte păduchi mici de crescut. Şi tot aşa, femela-păduche a hrănit-o pe ploşniţa mică noapte de noapte, până când oamenii au prins-o şi pe ea şi au zdrobit-o între unghii. Dar ploşniţa mică deja mai crescuse şi învăţase să sugă şi ea sânge uman. Acea femelă-păduche a salvat-o pe ploşniţa mică de la moartea prin înfometare. Şi acum vă întreb pe voi: de ce?

Copiii se uitau la Tolstoi, care stătea aplecat deasupra lor.

– Pentru că… era bună? a spus un băieţel.

– Pentru că era bună, a spus sobru Tolstoi.

În acel moment, au apărut din nou sătenii pe uliţă, dar acum aveau coşuri în mâini. Ieşeau din casele lor şi se grăbeau spre Tolstoi.

Oamenii cu coşuri pline de alimente se apropiau de Tolstoi şi le puneau în faţa lui. Tolstoi se uita la ei şi zâmbea.

– Mulţumesc, oameni buni! mormăia el şi se închina în faţa oamenilor, atingând pământul cu mâna.

– Poftă bună, tătucă, mănâncă şi să fii sănătos! a spus tare tânăra somaleză.

Tolstoi a luat un coş plin cu mâncare de la săteni, l-a ridicat, a aruncat conţinutul în gură şi a început să mestece – destoinic şi fără grabă, de parcă ar fi făcut o treabă importantă nu doar pentru sine, ci şi pentru toţi acei oameni. Apoi a lăsat coşul gol pe zăpadă, a luat altul şi a făcut exact acelaşi lucru. Apoi pe al treilea, al patrulea, al cincilea…

Oamenii priveau fascinaţi cum goleşte coşurile, cum se mişcă fălcile lui puternice, fără grabă. Tolstoi mânca în asemenea fel încât pentru toţi era o încântare să-l privească.

După ce s-a săturat, Tolstoi a râgâit, şi-a şters gura cu dosul palmei şi a mai făcut o închinăciune în faţa oamenilor.

– Iar acum, eu şi cu flocosu’ am dormi un pic, a spus el.

– Odihneşte-te, tătucă, odihneşte-te, dragule! au încuviinţat oamenii.

Ştiau că Tolstoi întotdeauna se culcă după ce mănâncă. Acestuia îi plăcea să spună: „Somnul de zi este aur curat.“ S-au îndreptat spre cel mai mare fânar din sat, al negustorilor Halilov, unde mai rămăsese doar puţin fân, pentru că fusese mâncat de animale peste iarnă. Ajungând în hambar, Tolstoi a scos mamutul din cutie, l-a pus sub braţ, s-a întins pe spate şi a început imediat să sforăie. Burta lui impunătoare a început să se înalţe şi să coboare, de parcă ar fi respirat pământul însuşi. Sforăitul lui făcea să se cutremure pereţii din scânduri de lemn ai hambarului. Adulţii s-au împrăştiat pe la casele şi treburile lor, discutând însufleţiţi. Iar copiii au rămas pe lângă hambar, tot uitându-se înăuntru, şoptind între ei:

– Ia uite, uite, Tolstoi a adormit!

Terminând lectura, cântăresc povestirea în mână.

E un *buştean* uşor.

– Aţi citit-o? mă priveşte fix clientul, ţinând o cizmă în mâini.

– Am citit-o.

Se uită la mine nerăbdător.

– Ce trebuie să gătesc pe asta?

– Trei chifteluțe din morcovi.

Îmi adun gândurile.

– Chifteluțele au fost deja făcute de Sonecika azi dimineață. Mereu le face cu mâinile ei, nu are încredere în bucătăreasă.

– Unde-s?

– Sunt puse la gheață.

Aşa deci… Îmi rămâne doar procesul coacerii. Dar avem o problemă tehnică. Chifteluțele de morcov nu pot fi prăjite pe grătar.

– Conte, am nevoie de o tigaie foarte subțire pentru a pregăti acest fel de mâncare.

Clientul se ridică, îşi scoate şorțul, îşi pune mâna stângă în şold şi se gândeşte, legănându-se pe vârfurile cizmelor sale moi:

– O tigaie subțire? Greu, nu cred că avem aşa ceva… Mâncăm mai mult mâncare de la țară, simplă, din popor. Aici se găteşte în cuptor rusesc, tigăile sunt groase, mari. Cazane, oale din fontă…

– Atunci… nu aveți pe moşie ceva din metal subțire?

Îşi întoarce privirea atentă şi profundă spre mine.

Am gătit cu multă virtuozitate cele trei chifteluțe din morcovi pe o sabie căzăcească din secolul al XVIII-lea, transformând povestirea *Tolstoi* în scrum. Totul s-a petrecut pe terasa de vară a proprietății clientului. Servitoarea a deschis ferestrele. Clientul, soția şi fiica lui stăteau la o masă mare, gândită pentru treizeci de persoane. Înainte de cină, el a reuşit să le citească femeilor povestirea cu voce tare. Fizionomiile lor erau liniştite şi gânditoare.

Chifteluțele au fost servite cu varză acră, hrean, pâine neagră şi apă. După ce i-am servit, am vrut să acopăr grătarul, pentru ca vântul care sufla pe verandă să nu împrăştie scrumul, dar clientul mi-a spus să nu fac asta. Chifteluțele au fost mâncate în tăcere, cu fulgi negri de scrum care se învârteau

deasupra mesei. Afară s-au adunat niște nori întunecați şi s-a făcut frig. Servitoarea a adus trei şube şi le-a aşezat cu grijă pe umerii mesenilor.

Eu, cum e şi normal, stăteam la grătar, îmbrăcat într-un halat alb.

Clientul a terminat de mâncat ultima bucățică de chiftea, a băut un pic de apă şi a început să spună, privind înainte:

– Câtă mâncare îi trebuie omului?

Femeile tăceau.

– De câtă apă are nevoie omul? De cât aer are nevoie omul? De câtă îmbrăcăminte are nevoie?

Femeile parcă încremeniseră. Fețele lor palide, nordice, erau umbrite de blana şubelor şi de fulgii negri ai scrumului de hârtie, care zburau prin verandă exact ca nişte fluturi.

– De câtă mobilă are nevoie omul? De câți bani are nevoie omul? Cât trebuie să doarmă omul? continua clientul, de parcă ar fi întrebat pe cineva invizibil, care ar fi stat la aceeaşi masă mare.

După o pauză mai mare:

– De câtă iubire are nevoie omul?

Noi tăceam cu toții.

A tăcut şi el, apoi a început din nou să vorbească:

– Într-o vreme, un boschetar s-a aciuat sub podul de lângă casa tatălui meu. Aveam pe atunci cincisprezece ani, eram la gimnaziu. De fiecare dată când mă duceam la şcoală, treceam pe sub acest pod. Şi de fiecare dată, absolut de fiecare dată, trebuia să trec pe lângă acest boschetar. Nu era nici bătrân, nici tânăr, era fără vârstă, ca majoritatea boschetarilor, cu o față nespălată, buhăită, cu haine murdare. Dacă nu dormea, stătea pe salteaua lui murdară şi se uita la trecători. Avea lângă el un pahar de hârtie cu mărunțiş. Privirea lui nu părea nici rugătoare, nici interesată. El pur şi simplu se uita, petrecându-l pe fiecare în parte cu privirea. Această privire avea ceva incomod, neplăcut pentru mine. Nu, nu era vorba de vreun reproş, răutate, invidie sau dorință de milă. Era o privire simplă şi directă. Se uita pur şi simplu la noi, cei care treceam pe alături. Dacă cineva îi punea în pahar vreo monedă, nici măcar nu dădea din cap, doar stătea şi privea în continuare trecătorii. Uneori mânca ceva, câteodată dormea

în sacul său de dormit zdrențuit, alteori vorbea cu cineva la telefonul mobil. Am învățat să-l evit pe acest boschetar, să trec pe lângă el fără să ni se intersecteze privirile. Dar la un moment dat nu mai rezistam. Fără să vreau, ridicam privirea din pământ şi mă uitam la el. Iar el mă privea în ochi fără nicio problemă. Aş fi putut să evit podul, firește. Dar atunci ar fi trebuit s-o iau la dreapta, nu la stânga, după ce ieşeam din casă. Şi ar fi trebuit să fac un ocol mare pentru a trece peste calea ferată prin altă parte. Iar asta ar fi fost aiurea, aiurea, ar fi fost o mare prostie! La urma urmei, plecam de acasă după micul dejun cu un scop, mă duceam la școală şi, ca să ajung la timp, trebuia s-o iau la stânga, neapărat la stânga. N-ar fi trebuit nicidecum s-o iau la dreapta! Şi mergeam la stânga, pe sub pod. Iar acolo era el. Pe orice vreme, fie ploaie, fie zăpadă, boschetarul ăsta era acolo, la locul lui. Şi se uita la mine. Iar eu nu voiam, nu aveam niciun chef să-i văd ochii! Când privirile ni se intersectau, parcă pierdeam ceva irecuperabil! Parcă îmi lua ceva, iar eu mergeam mai departe cu sentimentul acesta de pierdere. Privirea! Îmi lua ceva. Iar eu, prostul proștilor, mergeam mai departe. Dar el stătea tot aşa. Stătea în liniște. Era ceva… foarte ciudat. El câştiga – eu pierdeam. De câte ori m-am rugat să se îmbolnăvească, să-l ia poliția sau pur şi simplu să se hotărască să se care în altă parte, mai aproape de piață, de exemplu, sau la gară, unde erau mereu cerşetori. Dar nu i se întâmpla nimic de acest gen. Stătea şi mă aştepta. Uneori mă duceam la școală cu amicii mei, care nici măcar nu-l observau, de parcă ar fi fost o piatră. Mergeau alături de mine, râzând și prostindu-se. Iar eu mergeam, mergeam şi… hopa! Mă uitam la el. Apoi am înțeles că trebuie să fac ceva. Am luat de acasă o coroană şi, trecând pe lângă el, i-am aruncat-o în păhărel. El a rămas nemişcat. Am mers mai departe. Iar în dimineața următoare, totul s-a repetat. Eu mergeam, el stătea. M-am uitat în ochii lui. Şi am mers mai departe gol ca un penar fără pixuri, fără creioane. Asta s-a tot repetat, ca un vis urât. Am înțeles că oricât i-aş da, el tot va sta şi se va uita la mine. Apoi m-am gândit: oare să nu-l ucid? Ştiam unde îşi ține tata revolverul cu şase gloanțe. L-aş fi luat, aş fi ieşit seara, când e întuneric, aş fi mers spre stânga, m-aş fi apropiat de el, l-aş fi împuşcat şi aş fi fugit spre școală. Apoi m-aş fi plimbat multă vreme prin oraş. Şi aş fi aruncat revolverul în râu. Însă mi-

am dat seama că niciodată nu voi putea face aşa ceva. Aşadar, treceam pe lângă el, sufeream, scuipam de ciudă. Până într-o zi. Şcoala noastră era foarte respectabilă, la noi învățau copiii celor mai bogați oameni din oraş. Fumam iarbă. Dar despre droguri serioase nici nu putea fi vorba. Am încercat şi eu să fumez iarbă, însă, spre deosebire de ceilalți băieți, nu mă făcea să râd. Simțeam doar aşa… cumva, o mai mare libertate. Şi asta era tot. Consideram că berea e mai bună decât iarba. Beam bere chiar în stradă, direct din sticle. Odată, un băiat a adus în clasă trei timbre. Erau nişte timbre mici, cu imaginea unui dirijabil. În pauză, ne-a invitat pe mine şi pe un alt băiat la toaletă şi ne-a zis că dacă vrem să fim *high*, să facem ca el. A deschis gura şi şi-a lipit timbrul sub limbă. Am făcut la fel, apoi ne-am dus la oră. Era vorba de topografie. Am început să am halucinații: am văzut că profesoarei noastre i-au crescut deodată aripi. Dar în loc să deschidă fereastra şi să zboare, ea mergea în continuare liniştită prin clasă şi povestea despre dronele geodezice. Am văzut-o într-un roi de astfel de drone şi am început să râd în hohote, căzând sub bancă. M-a rugat să ies din clasă. M-am dus acasă. Totul în jur era altfel, aşa cum se întâmplă când iei LSD. Doar boschetarul era acelaşi, cu privirea lui insuportabilă. Şi deodată am înțeles ce am de făcut. Am ajuns acasă. Din fericire, nu era nimeni acasă, nici măcar servitoarea, chiar şi ea era plecată cu treburi. Fără să-mi scot paltonul, m-am dus în biroul tatălui meu, am luat de pe comodă bustul de marmură al lui Lev Tolstoi, apoi am intrat în camera mamei, am deschis dulapul cu haine, am scos de acolo un guler de vulpe, am pus bustul în blană şi am ieşit în stradă, pornind spre pod. Boschetarul stătea învelit în zdrențe. M-am dus la el şi i-am pus pe genunchi bustul lui Tolstoi, înfăşurat în blana de vulpe. După care am pornit către prietenul meu. El locuia într-o suburbie, de obicei trebuia să merg cu tramvaiul, dar acum am hotărât să merg pe jos. Am ajuns la el după patru ore de mers. Cât timp m-am plimbat, efectul timbrului a trecut. Mi s-a părut totul atât de penibil, încât, ajungând la casa prietenului meu, n-am mai sunat la uşă, ci m-am dus în stație, am luat tramvaiul şi m-am întors acasă. Acolo era agitație mare: plecând în grabă, uitasem să închid uşa şi servitoarea a crezut că a intrat un hoț în casă. Familia a crezut că hoțul s-a speriat şi că a reuşit să fure doar două lucruri – bustul lui Tolstoi şi blana de

vulpe. Toți credeau că hoțul e un bețiv sau un narcoman, de aceea a înşfăcat ce i-a ieşit în cale. Pe mine nu m-au luat în seamă, s-au gândit că pur şi simplu m-am întors acum de la școală. Am mâncat şi m-am dus la culcare. Dimineața m-am trezit, am luat micul dejun, mi-am adunat lucrurile pentru şcoală, am ieşit din casă. Era o zi însorită de toamnă. Am ajuns la pod, iar sub pod… nu era nimeni. Am mers şi mai adânc – boschetarul nu era nicăieri. Şi nici lucrurile lui nu mai erau. Locul era gol! Nu l-am mai văzut niciodată în viața mea pe acel boschetar. Nu m-am mai uitat în ochii lui. Iar acum vreau să vă întreb: oare de ce i-am dat bustul lui Tolstoi? În biroul tatei erau trei busturi – al lui Grieg, al lui Nietzsche şi al lui Tolstoi. Toate trei erau de marmură. Şi toate trei erau moştenire de la stră-străbunicul, numai că tatei nu-i păsa nici de Grieg, nici de Nietzsche şi nici de Tolstoi. Tatei îi plăceau muzica reggae, cinematograful, cursele de cai, sporturile nautice şi golful. Nu era absolut deloc interesat de literatură, nu citea. Pe Tolstoi îl știam doar din programa şcolară. Pe Grieg îl cunoşteam cu toții, iar despre Nietzsche aveam doar o idee destul de vagă. Şi atunci de ce i-am dat boschetarului taman bustul lui Tolstoi?

S-a ridicat brusc în picioare, făcând să-i cadă haina de pe umeri. Barba îi tremura.

– De ce?! a strigat el.

Nu era clar dacă avea de gând să plângă sau să strige.

Femeile tăceau, încremenite. Fețele lor palide păreau pietrificate. Servitoarea s-a blocat într-un colț, cu tava în mâini. Tăceam şi eu.

Clientul a oftat adânc, nervos, scuturându-şi barba, s-a dus la masa de servire şi a înşfăcat sabia care stătea pe ea. Femeile s-au ridicat în picioare. El a mormăit ceva, a aruncat sabia pe podea şi a ieşit din verandă.

Noapte: aeroportul Gardermoen din Oslo. La bar. Trebuie să recunosc că am tremurat de frig pe veranda „contelui“ în timpul monologului său. În timpul *lecturii*, pot să suport o temperatură oricât de scăzută – mă încălzesc focul şi procesul preparării. Dar când sunt 4 grade Celsius, cenuşa se învârte în aer, doamnele tac, iar clientul se pierde în amintiri… gerul îmi ajunge până la os.

Mda. Am început să mă încălzesc puțin doar după al doilea pahar de tequila cu gheață.

De ce naiba a hotărât să ia cina pe veranda friguroasă? Am reuşit să văd că există o sufragerie imensă în casă. Să mănânci în frig? De ce? Ca să simți totul mai bine?

Ca să pui în valoare gerul rusesc? Metafizica rusească, dracu' s-o ia? „Contele" nu se hrăneşte doar cu chifteluțe de morcov, ci şi cu această metafizică rusească…

Evident, frigul a jucat un rol important în cultura rusă. Nu m-am putut obişnui niciodată cu el. După părerea mea, e mai bine la treizeci de grade cu plus decât cu minus. Urăsc zăpada, o frumusețe lăudată de poeții ruşi, nu găsesc nimic frumos la aceste cristale înghețate de H_2O, iar şuieratul viscolului descris de bărboşii clasici ruşi trezeşte în mine o singură dorință – să mă ascund de el într-o încăpere caldă, să aprind focul în şemineu şi să beau un vin italian bun…

Extrag din *chifteaua* primită de la client o bancnotă albăstruie de cinci sute de coroane, o împăturesc și o aprind în scrumieră. Banii noi au fost tipăriți în Norvegia, după suprimarea „primăverii salafiste". Pe bancnotă este o imagine cu o corabie vikingă și cu regele Halfdan cel Negru, mă înştiințează puricele albastru. Se pare că a fost un mare strângător pentru Norvegia, cucerind cu foc și sabie și anexând țării teritorii învecinate. Asta pentru a-i hrăni pe toți mâncătorii de *lutefisk*. Nu mă interesează detaliile din viața lui, aşa că îi ordon puricelui să tacă.

Monologul „contelui" despre boschetar mi-a adus aminte de o întâmplare nu prea plăcută. Mai demult, cu vreo şase ani în urmă, la intrarea unui magazin din Paris, am dat peste un cerşetor foarte pitoresc. Era un tip tânăr, brunet, cu părul creț, îi lipsea mâna dreaptă, simpatic, cu o fizionomie drăguță, ochi verzi, a căror expresie nu lăsa nicio îndoială cu privire la sinceritatea lui. În mâna stângă ținea o cană și cerea de pomană, spunând că e refugiat. L-am întrebat de unde este. Băiatul mi-a povestit istoria sfâșietoare a fugii lui din fața salafiților macedoneni, care i-au omorât părinții, iar lui i-au tăiat mâna dreaptă pentru că a jucat șah. Am stat mai mult de vorbă. Mi-a plăcut omul. I-am dat

o bancnotă de zece franci (o pomană mare pentru acele vremuri de după război) și câteva sfaturi practice. El a spus că mă va ține minte tot restul vieții sale și că se va ruga pentru mine. Ne-am luat rămas bun aproape ca doi prieteni. Am intrat în magazin, mi-am cumpărat o sticlă de apă, am ieșit imediat și m-am împiedicat din nou de același băiat. Ațintindu-şi ochii expresivi spre mine, și-a arătat ciotul mâinii și, întinzând cana, a început să înșire aceeași poveste sfâșietoare despre fugă, părinți, salafiți și șah, ca și cum nu s-ar fi întâmplat nimic cu câteva minute în urmă. L-am ascultat cu atenție până la capăt. Apoi m-am întors spre el și i-am dat una peste bot...

Astăzi va trebui să dorm în avion. Mâine am un client din Kansas, care a comandat un miel pe *Oblomov*. Intensă mai e luna martie. *Lectură* după *lectură*... În schimb, în luna mai voi avea trei săptămâni de odihnă. Voi lua un avion spre Goa, voi închiria o cabană, unde mă voi caza cu două vietnameze, voi culege nuci de cocos și le voi tăia cu un satâr străvechi, apoi le voi da fetelor să bea suc de cocos. Iar ele mă vor îmbăta cu sucurile lor...

„Și timpul se va opri în loc, iar fericirea noastră va dura veeeşnic.“

18 martie

Dimineața: nu, n-am reuşit să mă satur de somn în avionul care a zburat peste ocean. Totuşi, viața noastră de bucătari e plină de surprize. Imediat după ce s-a anunțat aseară îmbarcarea, puricele meu însărcinat cu siguranța a bâzâit: 3333! Patru de trei. Asta înseamnă anunțarea unui CONGRES URGENT AL BUCĂTARILOR-ŞEFI. Fiecare book'n'griller chef trebuie să-şi anuleze turneul și să ajungă în locul unde este chemat. Acest lucru se întâmplă foaaaaarte rar. În viața mea de bucătar, acesta e doar al treilea caz. Asta e grozav. Şi pentru că e lege, nu se discută. Pentru că nu ai de ales, nu ai cum să scapi de această chemare. Pentru că s-a întâmplat ceva extraordinar în Bucătăria noastră.

În mod normal, se organizează un congres pe an, asta a devenit deja o rutină.

Dar 3333 e o găleată cu apă rece turnată pe neaşteptate în cap…

Prima dată a fost un război cu bucătarii latinoamericani, care au încercat să umple Europa cu tone de specialități ieftine pe Dos Passos și caiman pe Borges. Moda latinoamericanilor a fost apoi umflată și finanțată în secret de trei bucătari italieni, care s-au ridicat rapid pe *Logodnicii* de Alessandro Manzoni, pierzându-şi total ruşinea şi cinstea din cauza zerourilor. După război, această *lectură* era cerută adesea la nunți. Latinoamericanii le-au promis italienilor c-o să le dea în schimb munți de aur, şi-au suflecat mânecile şi s-au apucat de treabă. După acea reuniune, cei trei italieni au sfârşit prost – au ajuns hrană pentru peştii din Marea Ionică. Şi a început o vânătoare sistematică de latinos, care a durat aproape un an. Europa a fost salvată.

A doua oară au fost amendați nemții. Au ars prea tare plămâni de vițel pe *Muntele vrăjit* şi cârnați pe *Supusul*. Și în loc să experimenteze, să lucreze asupra meniului, să *ciupească* bibliotecile, au decis pur și simplu să le facă nasoale celorlalți bucătari europeni: au aruncat poștașilor momeala așa-zisei

„biblioteci antice a lui Göring“, pe care cică ar fi găsit-o în carierele alpine. Elita Bucătăriei a fost uimită de aroganța și naivitatea ideii. Bătrânul nostru Zokal a trimis atunci o scrisoare din închisoare: „O falsificare ieftină, nişte bucătăraşi! Ce putea să citească Göring în afară de *Mein Kampf* sau Karl May?!“ Într-adevăr, Göring era un grăsan zdravăn, interesat de avioane, vânătoare și tablouri vechi. Nimeni nu știa absolut nimic despre vreo pasiune a sa pentru colecționarea manuscriselor grecești antice. Dar asta nu i-a intimidat pe prostănaci: falsificatorii au răspândit zvonul că este vorba despre faimoasa bibliotecă furată de naziști din Grecia ocupată, care i-a revenit burtosului Göring. Nemții au lucrat temeinic cu aceste falsuri, nimeni nu-i poate concura la sârguință și minuțiozitate: au preparat o mie cinci sute de dorade pe Aristofan, caracatiță pe Euripide, ficat de miel pe Eschil. Și toate *lecturile* au avut loc în Germania! Simplu și clar, precum cartofii dulci, prăjiți pe bunul doctor Schweitzer: am găsit – noi *citim* ! *Ordnung muss sein!*[9] Clienți din toată lumea cu portofelele umflate s-au repezit în subsolurile din Berlin, München și Köln. Nemții au devenit peste noapte greci antici, prețurile lor au luat-o razna și au prăbușit restul pieței. Și noi, rușii, am avut o perioadă grea: Sofocle l-a înghesuit pe Tolstoi. Am început să ne pregătim de război. La acel congres de urgență, nemților le-a fost prezentat un ultimatum. Iar ei, ca nişte oameni deştepți, au venit în întâmpinare – au dat foc la jumătate din materialele contrafăcute, au scăzut prețurile, s-au împărțit câştigurile. Totuşi, fără câteva cadavre nu s-a putut, cum altfel să fie posibil în profesia noastră. N-aş fi vrut să retrăiesc această nebunie „antică greacă“…

Oare ce s-o mai fi întâmplat de data asta? Doar să nu fie un nou război. Eu sunt pentru pace în Bucătărie…

Va trebui să anulez turneul din America. Păcat pentru *Oblomov*. Iar acum şi *lectura* din Elveția e sub semnul întrebării. Nemulțumiri, amânări, furia clienților. Vom supraviețui. Pierderi, pierderi. Nu ne slăbesc niciodată…

Puricele verde a avut grijă să anuleze următoarea *lectură*, puricele albastru s-a ocupat de traseu. De la Bucătărie am primit reperul preliminar al locului congresului – Europa de Sud. Detaliile și coordonatele vor fi trimise într-un mod protejat. Se aude un scârțâit al puricelui meu albastru: biletul de la Oslo

la München. Mai avem trei ore până la decolare. Găsesc un salon de masaj, mă las pe mâinile unui tânăr thailandez, apoi stau și beau ceai de ghimbir cu miere de la munte.

Atunci când îmi este dat peste cap programul, încerc să-mi păstrez calmul.

Dar deja nu-mi mai iese atât de bine.

Sunt calmcalmcalm.

Ziua: în aeroportul din München, puricele albastru primeşte traseul. Închiriez o maşină, pornesc în direcția Alpilor. Conduc patruzeci și unu de minute pe serpentinele de munte. Opresc într-o parcare montană, lângă un restaurant de pe drum. În jur sunt brazi şi pini. Pe alocuri mai este zăpadă. Privesc – nimeni în jur. În parcare mai sunt câteva maşini. Puricele mă ghidează pe unde să merg. Păşesc pe o potecă, intru în pădure, urc o pantă, ajung într-un mestecăniş adânc. În față e un molid uriaș căzut la pământ, acoperit tot de mușchi. Mă duc spre molid. Mă uit în jur – nu este nimeni, doar copacii. Scot din buzunar un pachet de Camel, cumpărat special din aeroport (nu fumez niciodată țigări, doar trabucuri), scot o țigară şi rostesc tare:

– *Haben Sie Feuer?*[10]

De după trunchiul molidului apare imediat un bătrân într-o jachetă matlasată maro, cu o pălărie bavareză cu ciucure, mustață ondulată, rucsac, băț de drumeție și cizme de munte. La încheietura mâinii are un Predator nou, cu care face holograme de camuflaj în pădure. Scoate în tăcere din buzunar o brichetă de modă veche, într-o cutie de alamă ponosită, încearcă s-o aprindă o dată, de două ori, de trei ori. Dar nu ia foc.

– S-a uzat cremenea, zice. Tinere, aveți, întâmplător, o cremene?

În portofelul meu există un buzunar mic, închis bine cu fermoar. Este doar a treia oară când îl deschid în ultimii nouă ani. În buzunar sunt câteva cremene minuscule, ca nişte bucățele dintr-un vârf de creion vechi. Îi dau una bătrânului. El ia cremenea cu grijă și, cu abilități de ceasornicar, o introduce în brichetă, folosind șurubelnița mică a unui briceag elvețian. Întinde bricheta,

apăsând pe clapetă. Flacăra se aprinde. În partea de jos a brichetei se deschide o ușiță. Pun țigara sub flacără și mâna sub brichetă. Din brichetă îmi cade în palmă un cilindru mic, alb. Îl ascund, băgând mâna în buzunar. Mă retrag. Și arunc imediat țigara în zăpadă:

– Vă mulțumesc!

– Nu aveți pentru ce.

Bătrânul își pune bricheta în buzunar. Şi dispare imediat. Nu se mai vede nimic pe trunchiul copacului căzut. Doar muşchi.

– E bine aici, îmi spun pe neașteptate, uitându-mă în desişul prin care trec razele de soare.

– Nu e bine, se aude vocea bătrânului.

Mă întorc la mașină, rânjind de cât de prost am putut să fiu. De fapt, sunt un orăşean indiferent la farmecele naturii, cât despre păduri – pur şi simplu le urăsc. De ce naiba am spus asta? În copilărie, când mă duceam în pădure, cu siguranță eram mușcat de ceva pe-acolo: de vreo căpușă, de vreo viespe, de furnici. Tot în pădure mi-am scrântit piciorul. Nu mă simt deloc confortabil în pădure. Se pare că nici bătrânul acesta. La dracu' cu pădurile reci și întunecate. Marea e cu totul altă chestie. Nu-i nimic, n-a mai rămas mult până voi merge la mare...

Odată ajuns în mașină, desfac cilindrul. Acolo e cea mai fină şi transparentă folie cu traseul desenat manual. De aici încolo trebuie să-l urmez cu sfințenie, fără navigație electronică, fără holograme. Îmi lipesc filmul pe palma stângă și continui să conduc.

E un drum cu serpentine. Intru adânc în pădure. Brazi bătrâni mă înconjoară ca un zid întunecat. Drumul șerpuiește în jos. Şi mă conduce, încetul cu încetul, spre lac. Urmând traseul de pe hartă, merg spre un mic debarcader. Acolo aşteaptă patru bărci identice. Parchez. În parcare, mai sunt alte nouă maşini. Sunt convins că toate sunt ale altor bucătari. Locul e fascinant datorită liniştii şi lipsei oamenilor. Mă duc spre bărci. Sunt întâmpinat de un zdrahon îmbrăcat în haină de blană, mă ajută să urc în barcă, deschide uşa cabinei. Intru și mă aşez. Barca porneşte imediat, alunecând pe apă. Lacul e înconjurat de pădure ca de un zid. Barca merge cu viteză, lovindu-

se cu fundul de apă. Apoi o ia spre dreapta și încetineşte. Plutim spre un castel construit chiar pe malul lacului. Acostăm la debarcaderul de piatră, unde se plimbă doi bărbați puternici, înarmați cu mitraliere, și un bogatâr înalt și blond, cu față de erou de cinema. Îl cunosc pe acest om, este din Consiliul nostru de Securitate. Participă la absolut toate congresele. Îmi întinde mâna sa de bogatâr, ajutându-mă să urc pe debarcader. Chipul său frumos este politicos și impenetrabil. Îi respect pe profesioniștii ăştia. Îmi bag mâinile în buzunarele călduroase ale gecii și mă uit în jur. Nu am mai fost niciodată aici. Fiecare congres se ține într-un alt loc, asta e lege. Poate tocmai de aceea deocamdată suntem toți liberi...

Castelul e minunat. Deasupra turnului de veghe flutură drapelul bavarez, în carouri şi cu stema în centru, se pot vedea cuiburile de mitraliere, iar deasupra porților se găsește un basorelief cu stema familiei. După ce Bavaria a devenit regat, aristocrația locală a înflorit la maximum. Numai că book'n'grillul era popular aici acum cinci ani, iar la ora actuală putem vorbi despre un declin: în ultimul an am *citit* doar de două ori în regatul bavarez. Și nu este vorba despre literatura rusă. Sincer să fiu, în această perioadă, oamenii de aici nu doar că nu prea *citesc,* dar nici nu citesc. Bavarezii se hrănesc cu realitate, nu cu fantezii. La ei e un medievalism luminat. Sunt o gașcă veselă și hotărâtă: bere, specialități de porc, cele mai bune aripioare portabile din Europa, pedeapsa cu moartea pe eşafod. Poate de aceea i-au rezolvat pe islamiști înaintea celorlalți europeni...

Bogatârul mă roagă să-l urmez. Și asta fac. Urcăm pe scara spațioasă, ajungem într-un hol imens cu coloane şi bolți. Şi aici există pază şi porți de securitate. Sunt scanat, mi se identifică combinațiile moleculelor. Şi mi se iau cei doi purici mobili. Puricii ajung într-o cutie mică, transparentă. Pe masa gardienilor sunt multe astfel de căsuțe pentru purici. Se adună lumea!

Sunt condus într-o sufragerie imensă, decorată cu mobilier vechi, pompos. Și îi văd pe oamenii noștri, plimbându-se cu băuturi în mâini sau stând tolăniți pe canapele, pe pufuri, în fotolii masive. Lucas, Leo, James, Thomas, Mirco, Lee, Marcel... Marcel-Brether, discipol al cuibului Zokal. Maaamă, ce poate să creeze Marcel cu *excaliburul* său!

– Marcel!

– Géza!

Mă apropii de el, îl salut. La congrese, în special la cele de urgență, este adoptat stilul discret de comunicare. Dar mereu sunt fericit ca un copil de întâlnirea cu foştii colegi. Marcel a devenit un bucătar demn, a intrat în Cerc.

S-au adunat deja treizeci de oameni. Iar cvorumul congresului este de patruzeci și doi de membri.

Uite şi doi ruşi – Bill şi Anzor. Ne ciocnim pumnii în tăcere. Tipi şmecheri. Anzor prăjește doar pe Bahtin, pentru clienți deosebit de bogați, rar, dar la sigur. Bill a devenit de curând celebru pentru un banchet parizian pe operele complete ale lui Turgheniev, pentru care a fost plătit cu o bucătărie mobilă. Acum nu se mai duce la clienți, ci vin clienții la el. În general, bucătăriile mobile sunt o tendință nouă în afacerea noastră. Profitabile, dar riscante. Atunci când călătoreşti în jurul lumii cu o astfel de remorcă, riscul e de două ori mai mare. Dacă inspectorii sanitari agață Bucătăria, nici tu nu te mai poți ascunde. Trei foşti colegi sunt deja la răcoare. Și erau niște bucătari excelenți. Bucătăria mobilă poate deveni atât o insulă Monte Cristo, cât și un pietroi atârnat de gât. Sigur că afacerea este la modă și e profitabilă, dar... deocamdată sunt precaut: e mai bine să călătorești în jurul lumii cu un geamantan obișnuit de bucătar.

– Dar ce-mi văd ochii! Géza! – în fotoliu se mişcă o siluetă impunătoare, într-un costum de culoarea fructului de mango.

Grăsanul Henri. Clasic francez, care e deja o legendă. Nu e cu mult mai în vârstă decât mine, dar arată de parcă ar fi mai bătrân cu cincizeci de ani. A ajuns în Bucătărie la o vârstă fragedă şi are multe realizări. Nici măcar nu-ți poți imagina câte volume de Hugo, Stendhal și Balzac a ars Henri. Ar ajunge pentru biblioteca unui astfel de castel.

– Salut, Henri!

– *Sacré Géza, toujours en forme?*

– Datorită rugăciunilor tale, Henri!

Strâng respectuos mâna uriașă și puhavă, tatuată cu un cap de țap care ține între dinți un trandafir albastru. Grăsanul Henri este cel mai tânăr din

cvintet. Iar cvintetul conduce cu înțelepciune întreaga noastră frăție.

– Ce mai faci, rusule? întreabă Henri, sorbind ceva în straturi roz dintr-un pahar pătrat. Cum arde?

– Strălucitor.

– Cum se învârte?

– Ca o elice.

– Cum se prăjește?

– Ca o pisică pe acoperiș.

– Cum se plătește?

– Ca la război.

– Păstrează lemnele uscate, Géza!

– Ține lemnele uscate, Henri!

Toți bucătarii își vorbesc la per tu şi se adresează unul altuia doar pe numele mic, indiferent de ierarhie. Fără istorii de familie, fără poveşti genealogice. Doar relații *curate*. Iar puricii noştri păstrează distanța, nu se lipesc niciodată unii de alții.

Henri e mereu vesel şi ironic-condescendent. Dar nu poate să ascundă tensiunea din ochii săi de elefant. Respectând eticheta, nu întreb înainte de ședință ce s-a întâmplat în regatul nostru gastronomic. Nu se face aşa ceva. Cvintetul va raporta.

Îmi comand un gin tonic cu o felie de lămâie. Cineva mă îmbrățișează ușor din spate.

Mă întorc.

– Vladimir!

Schițează un gest în tăcere, afişând zâmbetul său american. E vedetă în California, cu o carieră solidă în Saul Bellow. Jumătate din fața lui frumoasă a fost arsă recent: ademenindu-l la un prânz dubios, georgienii din Kansas i-au aruncat acid în față. Dar chirurgii l-au refăcut rapid...

A trecut mult timp de când nu ne-am văzut.

– Cum arde?

– Strălucitor.

– Păstrează lemnele uscate!

Americanii sunt din nou la modă. Au un mare succes în Europa postbelică.

– S-a întâmplat ceva deosebit în Bucătărie, spune Vladimir, fără a înceta să zâmbească, sorbind bere bavareză de grâu dintr-un pahar înalt. Nu l-am văzut de mult atât de supărat pe bătrânul Abram. E mai sumbru decât un nor!

Abia acum îl observ pe Abram, stând pe cea mai îndepărtată canapea, lângă fereastra cu mozaic. El este cel mai bătrân dintre noi, discipolul lui Evsei, care a fost tras în țeapă şi prăjit de viu de bucătarii-impostori români, pe care îi numim *grafomani*. Abram *citește* doar în idiș, are de mult timp o clientelă permanentă, un grup stabil, pe care refuză să-l extindă. Evreii și nu numai evreii îi plătesc onorarii uriașe. *Forshmakurile* sale și ficatul de pui pe Şalom Alehem sunt legendare. Îşi însoțește fiecare *lectură* cu cântece specifice şi cu citate, lamentații și dansuri. Este un mare artist. În Bucătărie, el se ocupă de finanțe.

Mă plimb cu Vladimir prin sufragerie, salutându-ne cu ceilalți bucătari. Au mai ajuns încă trei – Sebastian, Alvis și Anton. Unul este englez, al doilea este francez, iar Alvis trage cu încăpățânare de cureaua sa grea germană. De fapt, după înșelătoria cu „Biblioteca lui Göring“, numărul nemților din rândurile noastre a scăzut. Unii dintre ei și-au schimbat *șorțul* și s-au îndreptat spre bucătăria de elită, devenind francezi sau irlandezi. Mulți dintre ei prăjesc acum pe Robbe-Grillet sau pe Beckett. Alvis, pe de altă parte, s-a specializat pe limba germană din secolul al XVIII-lea: Goethe, Gottsched, Lessing. Toate *lecturile* sale sunt pe ediții princeps. Plăcere scumpă, muncă grea și periculoasă.

Tipul vesel, Antonio, maestrul escalopurilor pe Lampedusa, vine spre noi rostogolindu-se ca o gogoașă. La un moment dat, era foarte criticat în Bucătărie, pentru că se îndrepta spre fast-food, cocea zi şi noapte barabule pe Baricco și promova înfocat introducerea literaturii pentru copii în book'n'grill. Însă cvintetul nu i-a susținut ideea. Şi eu mă declar ferm împotriva *lecturilor* pentru copii. Şi nu e vorba de morală (cu toții suntem cinici şi afacerişti, firește), ci de un calcul elementar: un băiețel se poate bloca pentru totdeauna pe nişte aripioare ieftine de pui gătite pe *Peter Pan*, continuând să le ceară şi la maturitate, fără să poată simți vreodată gustul literaturii serioase. Infantilism!

Și e un risc, chiar e un risc. Să ne pierdem timpul cu copilaşi, asta ne trebuie nouă? Al doisprezecelea congres i-a impus lui Antonio o pedeapsă de cincizeci de mii pentru abatere de la norme. S-a descurcat bine – a plătit, nici măcar nu și-a schimbat *șorțul*, apoi a început să lucreze pe *Ghepardul* lui Lampedusa. Și, trebuie să spun, totul a mers ca pe roate. Iar necazurile din trecut s-au îndepărtat de el ca apa de pe spatele unui gânsac.

– Antonio! Cum arde?

– Strălucitor, strălucitor, Géza! Am auzit că te-ai dat la Babel.

Oare de unde ştie? Interesant…

– Posibil.

– Nu ți-e frică de invidia evreiască?

– Eu nu stau în calea nimănui, Antonio. Babel este un scriitor sovietic.

– Și evreu. Fii atent, Abram s-ar putea supăra pe tine.

– Asta e problema lui. Eu respect codul.

– Știi, când am *citit* Gianni Rodari la un matineu din Palermo, și eu eram ferm convins că fac bine şi că nu greşesc cu nimic!

– Hai să trecem la alt subiect, Antonio.

– Géza, cunosc năravurile diasporei evreieşti din Bucătărie. Ăştia şi-au luat nasul la purtare.

– *Übertreibung*[11], spune Alvis, ciocnindu-și pumnul roșiatic
cu ale noastre. Din când în când, *citesc* pe Feuchtwanger şi niciunul dintre evreii noștri nu mi-a reproşat nimic niciodată.

– Pe Feuchtwanger! Slavă Domnului! spune Antonio, râzând în hohote și bătându-l pe umăr. Dar va veni timpul când îți vor spune! Își țin toți scriitorii evrei doar pentru ei și va veni vremea când îl vor interzice şi pe Feuchtwanger al tău altora.

Intră doi colegi ruși – Alvizo și Beat. Unul e specializat pe secolul al XIX-lea, celălalt – pe secolul XX. Ne salutăm, atingându-ne pumnii.

– Géza, tu ai *citit* vreodată pe Leskov? întreabă frumosul albinos Alvizo.

– Doar de opt ori. Nu este un produs prea căutat, *fratello*.

– Așa credeam şi eu! Dar s-a dovedit că nu e adevărat! Noua burghezie bulgară e tare încântată de el.

– E prima oară când aud aşa ceva.

Alvizo e întotdeauna mult prea sincer. La noi, între bucătarii ruşi, e considerat cam prostănac, dar, de fapt, e un băiat deştept. Alvizo îşi împărtăşeşte cu uşurinţă ideile. Iar lupta pentru piaţă este destul de dură. Leskov? Bulgaria? Bine, *fratello* Alvizo, voi ţine minte...

Intră americanul Salvador, englezul Brian, evreul Hugo.

Mulţimea se adună.

Se pare că se va întruni cvorumul în scurt timp.

Apare încă un rus, Ivan. Este ucrainean de naţionalitate şi s-a născut în Quebec. Nu *citeşte* rău, dar nu se poate spune că a ajuns la stele. *Citeşte* pe texte puternice, pe care pregăteşte exclusiv fripturi de taur: ultimele texte ale lui Tolstoi, primele lucrări ale lui Cehov. A intrat în cerc pentru loialitatea sa faţă de Maks al nostru. Iată-l şi pe el.

Deodată intră trioul din cvintet: rusul nostru Maks, americanul Kyprianos şi polonezul John.

Feţele lor sunt serioase. În spatele lor, vin doi gardieni, care aduc două geamantane. Iar apoi vin grăbiţi bătrânii din Bucătărie – Jenea şi Michael, primul e austriac, al doilea spaniol.

Sună „cvorumul“.

Cei care stăteau pe fotolii se ridică. Kyprianos ne roagă pe toţi să urcăm în sală. Urcăm. Aici nu există niciun fel de mobilier, doar un covor imens şi o masă ovală mică în mijloc. Paznicii stau la ferestre şi uşi. Părinţii Bucătăriei – Abram, Henri, Maks, Kyprianos şi John – se adună în jurul mesei. Totul începe în tăcere, fără nicio introducere: pe masă sunt aşezate două geamantane. Maks le deschide. Sunt pline cu zeci de exemplare ale aceleiaşi cărţi. Kyprianos ne arată un exemplar. Vedem că este vorba despre *Ada*[12] a lui Nabokov. Aşadar, temă rusească. Perfect!

– Ieri dimineaţă, serviciul de securitate al Bucătăriei a interceptat la un poştaş din Biarritz cinci sute şaisprezece exemplare din *Ada*, spune Kyprianos, apoi amuţeşte.

Toată lumea schimbă priviri dezamăgite. Au existat loturi de *lemne* şi mai impresionante.

– Ei, şi ce? întreabă Bill, în numele tuturor.

– Au fost altele şi mai babane, completează Guillaume, francezul experimentat. Vă mai amintiți de duba muntenegreană cu Bradbury? Trei mii de exemplare. Bucătarii dau din cap afirmativ. Cine nu-și amintește de acea dubă ordinară, cu reclame pentru fructe de mare din Muntenegru? Cu ea au încercat să aducă în Europa o *încărcătură* grea, cu *Fahrenheit 451*.

Prima ediție, toate exemplare nou-nouțe, şi-a așteptat momentul tocmai o sută de ani. În acea perioadă, în Bucătărie circula o glumă publicitară: „Cele mai bune fripturi sunt la 451°F!“ Cazul s-a încheiat cu un schimb de focuri în Podgorița, doi poștași au fost băgați în beton, un bucătar şi-a pierdut dreptul de a mai profesa...

– Îmi amintesc perfect, spune Kyprianos. Doar că e o diferență între *comoara* asta şi celelalte. Toate exemplarele din aceste geamantane sunt identice.

– Ar fi ciudat dacă exemplarele din acelaşi tiraj ar fi diferite, spune Antonio şi toți izbucnesc în râs, cu excepția cvintetului.

– Nu ați înțeles, stimați colegi, zâmbeşte acum Kyprianos cu zâmbetul său iezuit. Toate cărțile sunt *absolut* identice. Tăietura supracopertei, ştersăturile, petele de ceai, zgârieturile, îndoiturile paginilor, două găuri, însemnarea cu creionul de la pagina 142 – absolut totul e identic la toate aceste exemplare. E un produs molecular, o copie perfectă a unui exemplar din prima ediție în limba engleză a romanului *Ada* din 1969, de la McGraw-Hill.

Tăcere adâncă. Produs molecular. Deci asta era! Interesantă ştire. Asta înseamnă că niște băieți deştepți au montat undeva o mașină cu care au început să creeze *brichete* în loc de *lemne nobile vechi*. Până acum, doar falsificatorii de monede și bijutierii anticari au încercat să folosească astfel de mașini. Însă daraua a fost mai mare decât ocaua, mașina moleculară e muuult prea scumpă și deosebit de grea. Este foarte dificil să o ascunzi și mai ai nevoie şi de personal calificat. Dar să falsifici… cărți?! Nimeni nu s-ar fi așteptat la așa ceva.

– Asta e pe bune? dă glas gândirii colective vedeta noastră, Leo.

– Cât se poate de pe bune, spune Kyprianos şi ne cuprinde cu o privire rece.

– Cine a *citit Ada*? întreabă Henri.

Patru americani ridică mâna. Trei englezi. Ridic şi eu un deget. Mai ridică încă doi ruşi şi… elveţianul Serj! Uite mărul discordiei la bătrânul Nabokov: romanul *Ada* este scris în limba engleză de un scriitor rus, în cantonul francofon Vaud din Elveţia. Şi e *citit* de americani, englezi, ruşi şi chiar şi de elveţieni. Sunt convins că va veni timpul în care o vor *citi* şi francezii. Salutări tuturor din Montreux! Nu există exclusivitate de *lectură* pentru *Ada*! Acesta este motivul pentru care falsificatorii moleculari au ales această carte a lui Nabokov. O lovitură bine calculată asupra Bucătăriei. Dacă ar fi falsificat *Darul* sau *Lolita*, totul ar fi fost mult mai simplu. Iar acum inevitabil urmează un cutremur serios în Bucătărie, aşadar, să-l admirăm... Acum va începe Babilonul, tragerea feţei de masă de pe masă. Şi a fost ales produsul ideal pentru umplutură: *Ada* este un *buştean* foarte greu, un *buştean* gras, este o adevărată plăcere să prăjeşti pe el, hârtia este groasă, obţinută din pastă de celuloză, 626 de pagini, legătorie integrală din pânză, acoperită perfect. Arde ca un pin din Rodos. Pe *Ada* poţi găti orice combinaţie de fructe de mare pentru o duzină de persoane; cotletele de miel, prepeliţele, peştele se prepară cât se poate de bine, amintind de carnea de căprioară. O carte grozavă!

– De unde le-au luat? Cine a făcut asta? De unde le-au adus şi unde le duceau? s-au pornit întrebările.

Răspunsul a apărut sub formă de hologramă: cala unei goelete de pescuit, pachete cu *Ada*, un bărbat gol până la brâu, puţin bătut, cu cătuşe strălucitoare.

– De unde ai primit marfa? e întrebat.

– Shanghai.

– Cine este furnizorul?

– „Roua orei dimineţii“.

– Locul de livrare?

– Biarritz, Marsilia, Dubrovnik.

– Nume!

Apar imaginile destinatarilor. Și toți aceştia sunt poștași ai Bucătăriei! Minunat! Bucătarii nu apucă să deschidă gura pentru noi întrebări, că deja apar două holograme. Un poștaș aterizează în apă cu o piatră legată de gât, celălalt zace pe trotuar cu capul zdrobit. Și al treilea?! Al treilea este adus în sală de doi bărbați puternici. Bucătăria noastră nu tolerează vasele murdare. Dar acest lucru nu este suficient. Trebuie să aflăm numele coordonatorului din interiorul Bucătăriei. Omul e aruncat imediat pe covor într-un câmp portocaliu incandescent, poreclit în Bucătărie „friteuză“. Nu doresc nimănui să se trezească acolo.

Omul urlă atât de tare, încât vibrează şi ciucurii candelabrului uriaş.

– Coordonatorul! Cine este coordonatorul?!!

„Limba“ zbiară că nu ştie cine este coordonatorul. Şi îşi pierde cunoştința. Singurul său purice țiuie jalnic sub unghia consilierului de securitate. Nici puricele nu ştie. Inițiatorul şi coordonatorul sunt, fără îndoială, dintre ai noştri. Chinezii nu ar fi ajuns singuri la această idee. Pentru a scoate aşa ceva pe piață, trebuie să cunoști bucătăria noastră din interior. În timp ce „limba“ e readusă la viață, începe partea cea mai importantă:

– Ce facem cu tirajul?

– Îl distrugem!

– De ce să ne grăbim? Doar nu e un fals.

– Desigur! Putem face o avere frumușică. Bucătăria ar putea să câştige.

– Ar fi o încălcare a codului!

– În cod nu există niciun paragraf legat de copiile moleculare.

– Astea sunt falsuri!

– Nu! Din punct de vedere juridic, sunt originale!

– O să ne distrugem reputația pentru totdeauna!

– Bucătăria şi aşa suferă pierderi! Trebuie să folosim tirajul în folosul nostru. Și să *citească* toată lumea – americani, elvețieni, ruși, francezi...

– Dar nemții, italienii, britanicii ce să facă?! Să stea și să adulmece?!

– Ne vom pune de acord, vom împărți!

– Am putea folosi banii ăştia pentru securitatea noastră, să-i ungem la greu pe inspectorii sanitari!

– Dacă am accepta asta, s-ar putea prăbuși întreaga Bucătărie! Va deveni o tradiție!

– Desigur! Exact pe asta se bazează şi ei!

– Prostii! Vom deveni mai puternici! Vom înghiți acest tiraj și gata! Iar maşinăria o vom distruge!

– Vor face una nouă!

– Nu vor fi în stare s-o facă imediat! Iar dacă o vor face, le-o vom distruge din nou!

Vocea poporului. Cvintetul deocamdată tace. Trebuie să recunosc că nici eu nu mă bag în discuție. N-am habar ce e de făcut în situația asta. Sincer să fiu, imaginea acestor volume groase şi atrăgătoare, care stau pe masă, este hipnotizantă. Dumnezeule, n-aş refuza câteva zeci de exemplare! Aş putea să-mi cresc serios bunăstarea, să dispar cu vietnamezele pe nişte insule îndepărtate şi acolo să dansăm vreo trei luni bossa nova sub lumina lunii sau lambada la soare. Nu, în trei luni o să ne plictisim. O lună şi jumătate e de ajuns. Apoi să mă întorc bronzat la grătarul meu drag.

Bătrânul Abram ridică mâna. Toată lumea amuțește.

– Colegi, dați-mi voie să vă povestesc o parabolă evreiască. Asta se întâmpla în timpuri străvechi, când în loc de purici existau dulapuri inteligente. Un evreu credincios avea un dulap care îl ajuta să-și câștige pâinea de zi cu zi. Din păcate, dulapul său se strica mereu. Și nu avea bani suficienți pentru unul nou. Evreul avea o familie numeroasă. Omul a reparat și a tot reparat dulapul inteligent, dar la un moment dat a obosit. Așa că s-a dus la rabin și l-a întrebat:

– Rabi, dulapul meu inteligent se strică tot timpul, de parcă m-ar pedepsi pentru ceva anume, deşi mănânc cuşer, merg la sinagogă și încerc să nu păcătuiesc. Cu ce am greșit?

Rabinul îi răspunde:

– Moisha, în dulapul tău inteligent s-au înmulțit gândacii, de aceea se tot strică.

– Gândaci? Dar gândacii trăiesc în dulapurile obişnuite.

– Moisha, nu e vorba de gândaci simpli, ci de gândaci inteligenți.

– Ce să fac? Cum să scot gândacii inteligenți din dulap?

– E foarte simplu – trebuie să te deştepți.

Toți tac.

– Colegi, trebuie să ne deşteptăm cu toții. Cu atât mai mult cu cât la noi în Bucătărie a apărut nu un gândac, a spus Abram, ci un şobolan.

Previzibil, nu ai ce să mai spui…

– Şi este printre noi.

Toată lumea schimbă priviri intense.

– Antonio, spune Kyprianos, şi toate privirile se întorc spre italian. Tu cum te simți?

– Eu? Antonio pare să nu înțeleagă ce se întâmplă, arătând la fel ca întotdeauna. Grozav!

– Asta e bine, îi zâmbeşte Abram.

O scenă tăcută.

– Ai calculat totul genial, continuă Kyprianos. Cu o singură excepție. Serviciul nostru de securitate acordă o atenție deosebită bucătarilor amendați. Nu știai asta.

În aer apare o hologramă. În interiorul unui hotel ieftin, stând în fața oglinzii, Antonio îşi trage pe față o mască *vie* a unui bătrân cu nasul strâmb, își pune lentile colorate la ochi, își strecoară un modulator *moale* în gât şi își încearcă dicția.

– *Nin hao*! spune bătrânul în oglindă și rânjește neplăcut.

În următoarea hologramă, acest bătrân rătăcește de-a lungul unei străzi din Shanghai, apoi se întâlnește cu doi chinezi într-o tavernă discretă. Apare textul conversației lor. Aceștia discută ordinea în care vor fi aduse produsele de expediere şi în care vor fi trimise mai departe. Produsul vine „din nord“ şi e vorba de un lot de... douăzeci și cinci de mii de bucăți. Minunat! Bătrânul menționează onorariul. Chinezii îi întind o cutie de lemn pe care el o deschide. Cutia conține o vază chinezească nu prea mare. Și, după cum arată, are foaaaaarte mulți ani. Dacă ar fi fost cu mine, puricele albastru inteligent mi-ar fi spus câți. Bătrânul bagă cutia în geantă, se ridică, își ia rămas bun și pleacă.

Fața glumeață a lui Antonio se face palidă ca de mort.

– Povestea cu penalizarea te-a amărât, *fratello*, spune John. Așa că ai hotărât să faci nasoale Bucătăriei. Și, în același timp, să mai faci niște bani.

– Ai decis să scuipi în fântâna din care ai băut în toți acești ani, completează Henri.

Antonio tace. Ce poți să spui într-o astfel de situație?

– Dacă vrei să ai o moarte ușoară, spune coordonatele mașinii, zice Maks, cu o față nemiloasă.

Buzele cenușii ale lui Antonio se deschid cu greu. Și în liniștea mormântală se aude:

– Uralul de Nord, Muntele Manaraga.

Apare imediat o hartă. Cam departe de civilizație. Vedem un munte frumos, cu șapte colți, ca și cum i-ar fi fost pusă o coroană. Nord, nord... Ei bine, unde altundeva ai putea ascunde o astfel de mașină? În Africa nu mai e posibil.

– Unde mai exact?

– E acolo... o peșteră. Între al doilea și al treilea dinte, din partea de sud-est.

Apar coordonatele exacte ale cuibului de șarpe. Kyprianos face un semn abia perceptibil cu ochii săi inteligenți. Pășind fără zgomot pe covor, venind din spate, se apropie de Antonio același bogatâr blond care ne-a primit pe toți la debarcader. Luptându-se cu amorțeala, Antonio începe să se îndrepte agonizând spre moarte. Dar înainte de a o putea înfrunta, îi este aplicată o lovitură la gât cu marginea palmei. Şi trădătorul cade mort pe covor.

– Aduceți un butoi! ordonă Kyprianos. Și scoateți „limba“ de aici.

Cât timp este adus butoiul şi scoasă „limba“, ne uităm la cel ucis. Mort arată atât de mic şi de jalnic! În Bavaria, vânam uneori păsări. Rațele, porumbeii și mierlele erau o gustărică foarte bună la masa modestă a mea şi a mamei. Mereu eram uimit de cât de mică părea pasărea după ce era ucisă, în comparație cu aceeaşi pasăre care plutea în aer.

La fel şi în cazul lui Antonio. E jalnic.

– La naiba! zice italianul Bronislav, scuipând pe cadavru. Iar eu îl consideram prietenul meu.

– Ar fi trebuit să-l întrebăm despre al doilea tiraj, spune Jenea, cu barba lui rotundă, îmbrăcat întotdeauna impecabil.

– Nu avea de unde să ştie aşa ceva, spune John. Maşina funcţionează, pot exista oricâte reeditări – cinci mii de exemplare, cincizeci de mii, cinci sute de mii.

– Voia să ne distrugă piaţa cu un tiraj uriaş, spune Michael, întinzându-şi braţele puternice în lateral, purtând o eşarfă spaniolă şi ochelari de modă veche pe nas. De ce? Ce îi lipsea? Bucătăria îl hrănea!

– Putregaiul! murmură Bronislav.

– Mai devreme sau mai târziu, omul care nu este capabil să-şi găsească echilibrul comite un act josnic, îi explică Abram lui Michael.

– A purtat o ranchiună îngrozitoare după ce a fost amendat, clatină din cap Beat. Idiotul…

– Fiecare familie are oaia ei neagră... oftează Alvizo.

Băieţii de la securitate aduc un butoi şi împing o roabă plină de beton. Între timp, în mâinile blondului apare un pistol chirurgical pentru extragerea puricelui din puntea lui Varolio. Tot cu acest pistol a fost implantat puricele. De obicei, această operaţie se face sub anestezie generală, dar o persoană decedată nu mai are nevoie de aşa ceva. Pistolul este introdus pentru câteva minute în gura victimei, urmează un clic şi puricele însângerat dispare într-o capsulă de plastic cu un scârţâit de rămas bun. Blondul îi înmânează capsula lui John, care o bagă în buzunar. Cadavrul este aruncat în butoi, lopeţile îşi fac treaba şi butoiul este umplut cu beton.

– Imediat ce se întăreşte betonul, aruncaţi butoiul în lac, comandă Kyprianos.

Butoiul este dus de acolo.

Şi veselul Antonio nu mai e.

S-a mai întâmplat aşa ceva în Bucătărie, dar este pentru prima dată când se face la vedere. Este impresionant. Noi rămânem tăcuţi.

– Nu poţi păcăli Bucătăria, spune Vladimir cu voce tare, apoi strigă: Bucătăria este puternică!

– Bucătăria este puternică! repetăm şi noi.

Acest lucru atenuează imediat tensiunea. Toată lumea se adună în jurul mesei, luăm câte un exemplar din cartea nenorocită și îl răsfoim.

Nabokov ne urmărește cu atenție de pe coperta a patra a fiecărui exemplar. Mda, Vladimir Vladimirovici, ați crescut un măr al discordiei în acel Montreux curățel. Și a căzut drept în capetele noastre...

– Trebuie să distrugem mașina și tirajul cât mai curând posibil, spune Kyprianos. De asta se va ocupa serviciul de securitate.

– Dar ar trebui să supravegheze acțiunea careva dintre cei care *au citit* pe *Ada*.

– Neapărat!

– Domnilor, vă rog să trageți la sorți.

În mâinile masivului Henri apare o cutie neagră cu o gaură. Cutia Pandorei. Unsprezece bucătari, printre care şi eu, tragem la sorți. Ne aliniem. Suntem de modă veche, tragem chibrituri.

Și *voilà*... trag eu chibritul ars.

La naiba!

Țapul de pe brațul lat al lui Henri își dezvăluie dinții. Hm. Azi a fost o zi frumoasă. Toți ochii sunt ațintiți asupra mea.

Abram se apropie de mine:

– Géza, trebuie să îndeplinești această sarcină importantă. Bucătăria are încredere în tine.

Îi strâng mâna caldă şi liniştită:

– Sunt pregătit.

– Totul va fi bine, zâmbeşte el obosit.

– Când va începe operațiunea, te vor căuta băieții noştri de la siguranță, îmi zice Kyprianos.

– Am înțeles.

– Domnilor, congresul s-a încheiat! anunță Maks cu voce tare.

Toată lumea se îndreaptă spre ieșire. Problema utilizării tirajului în favoarea Bucătăriei a căzut de la sine. Ne-a ajutat butoiul…

Apar lângă mine Jenea şi Michael. Îmi sunt prieteni.

– Cel mai nasol ar fi dacă această ciumă ar reuși să se infiltreze în biblioteci și muzee. După care vor intra hoții pe fir, spune Jenea.

– Şi vor vinde *Ada* buchiniştilor, ăia ne-o vor vinde nouă şi asta e o istorie fără sfârşit, dă din cap Michael. Să ne ia dracu'! Géza, Jenea, în ce fel de lume trăim?!

Da. E periculos. *Ada* falsă e în stare să infecteze totul. E deosebit de important să distrugem tirajul şi maşina. Jenea mă bate uşor pe umărul stâng:

– Să-ți iasă totul perfect.

Michael îmi dă una puternic, în umărul drept:

– Zdrobeşte fiara turbată, Géza!

– Am să mă străduiesc, dragi colegi.

Băieți buni. Jenea lucrează exclusiv cu aristocrația austriacă. Toată lumea știe șnițelele sale vieneze făcute pe Schnitzler. Michael *citește* pentru spanioli. Ne prindem puricii pe hol. Şi părăsim castelul.

Pe chei e și mai răcoare. Suntem urcați rapid în bărci. Ne luăm rămas bun. Toată lumea mă compătimeşte. Înțeleg că e o problemă complicată. Dar zarurile au fost aruncate. Trebuie să rezolv situația.

În parcare vine la mine Boris, care *citește* pe literatură sovietică. De cele mai multe ori, îmi propune ceva ce nu prea e comestibil. Dar nu sunt supărat pe el. Cu atât mai mult în aceste momente. Trebuie să-mi revin cumva, să găsesc un echilibru interior, să reintru în ritmul meu obişnuit de viață…

În mâinile mustăciosului Boris e o geantă plină de cărți.

– Uite, Géza, literatură postsovietică.

Dau tot pachetul pentru câteva mii. Sunt cinci autori. Iau la nimereală un *bușteан* nu prea greu. Se numeşte *Am venit din Patria mamă*. Pe copertă e poza autorului, ras în cap, cu privire de alcoolic. Răsfoiesc cartea.

La început:

Vanka a luat-o la fugă pe scările pline de urină, a lovit cu piciorul uşa de la intrarea în scara blocului, ca pe o vestă antiglonț găurită, şi a ieşit grăbit în curtea interioară. Primăvara i-a intrat în gură ca o stăncuță umedă, în nas simțea furnicături ca de la un pahar de apă gazoasă sovietică de cea mai bună calitate. Curtea interioară era pregătită de multă vreme pentru primăvară. Primăvara era

aşteptată şi de pământ, şi de băieți. Deodată, în arcada porții de la intrarea în curte, învăluită de razele soarelui, a apărut Tania, într-o fustă scurtă, cu o înghețată în mâna subțirică, cu părul blond. Tania strălucea în lumină. Parcă urma să se desfacă în sute, mii de fluturi de primăvară şi să zboare! Era nevoie de o plasă de cuvinte tandre şi puternice pentru a prinde deodată, dintr-o singură mişcare, aceşti fluturi de lumină. Vanka a tras furios în piept aerul de primăvară, până i s-au înceţoşat ochii şi a zbierat:

– Te omor, târfo!

Pe la mijloc:

„O esca-a-adrilă de oțel se ridică pentru Lumea Rusă în lupta pe viață şi pe moarte!“ – cânta Ustin beat, cât îl țineau plămânii, şi deodată a izbucnit în hohote de plâns, încât toți băieții s-au întristat îngrozitor, de parcă s-ar fi trezit la înmormântarea unui vechi prieten din şcoală.

La sfârşit:

Tolean rătăcea aiurea prin pădurea de toamnă. Copacii, învăluiți în întuneric, se înghesuiau ca niște schelete de uriași. Cerul era învolburat. Deodată, piciorul a lovit ceva viu din iarba uscată: un arici! Tolean s-a ghemuit la pământ şi a luat în mâini ființa rotundă şi țepoasă. Și, imediat, din cerul cenușiu a căzut peste el tristețea. „Și eu sunt un arici, gândi el. Numai că mi-am pierdut acele. Iar altele noi nici vorbă să-mi mai crească.“

A lăsat cu grijă ariciul în iarbă și s-a ridicat. Și, deodată, pe neaşteptate, cu arsuri la stomac, cu un geamăt interior și cu durere până la lacrimi, i-a venit să se cace în pădurea asta și să se șteargă cu frunze căzute.

– Ca-n vis, la naiba… şopti şi își descheie dintr-o mişcare centura veche de demobilizat.

I-o returnez:

– Nu, nu frig pe aşa ceva. Doar ştii că nu-s specializat pe secolul nostru, *lecturile* mele sunt cu totul altele. Propune-le macedonenilor. Au ei în munți clienți pentru uscăturile postsovietice.

Ne luăm rămas bun.

Ah! Mă aşez la volan. Ei bine, după ziua de azi, calea mea devine întortocheată. Cât se poate de întortocheată. Cu vreo patru ani în urmă, aş fi zis: cu atât mai interesant. Dar acum mă voi abține de la comentarii.

Ies singur pe drum, în entuziasmul şi pițigăitul puricilor, cărora li s-a făcut dor unul de altul. Acum vorbesc între ei, purice cu purice.

20 martie

Dimineața: serpentine în Alpii elvețieni. Abaterea de la program e o chestie serioasă. E precum deplasarea zăpezii primăvara în munți – poate să se prăbuşească în avalanşă sau poate să se topească încetul cu încetul. Am reuşit să opresc avalanşa: cu excepția americanului, nimeni nu şi-a mai anulat *lectura*. Clienții au înțeles situația şi s-au conformat, doi au schimbat data fără prea mari dureri de cap. Slavă focului şi hârtiei! Dar aştept un semnal din partea Bucătăriei. Simt că ai noştri vor avea nevoie de vreo săptămână pentru pregătiri, nu mai puțin de atât. Va trebui să fiu şi să rămân pe poziție. Asta revigorează, te ține treaz. Deşi, dracu' ştie ce poate fi acolo. Munții Ural. Aş putea rămâne acolo pentru totdeauna. Mda… Puricele roşu mă liniştește. Bine, să nu intrăm în chestii *grele* chiar de dimineață.

Deschid geamul taxiului și aerul de munte pătrunde în maşină. Eh, munții, munții... Te fascinează la fel ca marea, ca focul. La fel ca munca de chef book'n'grill. Întotdeauna mă simt bine în munți, mai bine decât în pădure. Dar n-aş trăi aici pentru nimic în lume. Ducă-se naibii toți munții şi pădurile astea. Insula, o insulă în ocean: mare, palmieri, urmele a două perechi de picioare de fete pe nisip… Serpentinele urcă precum un şarpe. E o zi frumoasă: soarele, cerul. Puricele verde și cel albastru nu pot uita de separarea de ieri și tot ciripesc încet. Noaptea trecută s-au împerecheat în părul meu. Lumea insectelor *inteligente* este complicată…

În Elveția *citesc* mereu. Totuşi, nu atât de des pe cât mi-aș dori. Țara asta a fost dintotdeauna diferită de restul Europei. N-a avut treabă cu războaiele şi celelalte tulburări. Hitler n-a încercat s-o cucerească – a respectat liniştea omuleților care s-au cocoțat pe aurul lumii. Și cum s-au cocoțat, aşa stau în continuare. Ei bine, Elveția nu e atât de simplă cum apare în frumoasele holograme publicitare. Talibanii şi-au spart repede dinții galbeni pe care au

vrut să și-i înfigă în ea: legionarii pakistanezi înaripați, angajați de piticii elvețieni, i-au alungat pe mujahedini din trecătorile montane. Vechiul aur elvețian, ca întotdeauna, și-a făcut partea sa de conservare...

Clienții elvețieni plătesc bine. Din literatura rusă, aici e preferat Tolstoi. Secolul XX nu-i interesează deloc pe gnomi.

Dar astăzi n-o să *citesc* în rusă. Azi lucrez la negru. Se mai întâmplă. Schimbările de program şi pierderile m-au forțat să accept şi muncă la negru. În situațiile critice, nu mă dau în lături *să mănânc pâine neagră*. E o comandă pe care mi-a oferit-o Bucătăria, o aveau de ceva timp, dar nemții şi elvețienii au refuzat-o. Eu am acceptat-o pentru că e la o aruncătură de băț de Bavaria. Taxiul intră în satul de munte Lakerbad, încă acoperit de zăpadă. Zăpadă care se topește liniștit sub razele soarelui de primăvară. Plătesc și cobor din taxi. De-a lungul drumului curg râulețe de zăpadă topită.

Mă îndrept spre funicular, cumpăr un bilet și mă amestec în mulțimea de schiori. Sezonul se apropie de sfârșit, nu mai sunt prea mulți. Sunt îmbrăcat ca un turist de modă veche – geacă de iarnă, pantaloni groşi, bocanci de munte obișnuiți, nu cu autopropulsie, bețe de mers, o şapcă de lână, ochelari de soare, un rucsac în care am un termos.

Funicularul mă duce pe platou. Aici există o pârtie de schi, un restaurant. Mă despart de schiori și merg pe o potecă bine bătută. Vântul proaspăt de munte îmi suflă în față. Merg împotriva vântului, împotriva soarelui. Mă îndepărtez de oameni. Poteca duce la un mic lac, care e înghețat. Dar puricele îmi șoptește că trebuie s-o iau la dreapta și să urc panta. Aşa şi fac. Panta este abruptă. Urc în continuare, înfigând bețele în crusta tare de gheață. Inima începe să-mi bată cu putere. Nu pot spune că nu sunt antrenat: dănțuitul în fața grătarului e o treabă care consumă multă energie. O dată pe săptămână încerc să merg la înot sau să pedalez pe undeva. Dar acum respir greu, chiar respir greu. Mă opresc, sprijinindu-mă în bețe, mă uit în jos. Acolo coboară schiorii. Este idilic…

După ce îmi recapăt suflul, urc mai departe, străduindu-mă să-mi păstrez puterile. Puricele mă îndrumă cu vocea lui tandră. În adolescență, îmi plăcea să mă masturbez imaginându-mi că eram la consultație în cabinetul unei

doctorițe dolofane şi țâțoase, îmbrăcată într-un halat alb, cu o voce la fel de tandră şi pătrunzătoare.

– Iar acum, tinere, scoate-ți chiloții, întinde-te pe spate şi închide ochii.

Zăpada scârțâie tare sub bocancii mei roşii. S-a îndesat şi s-a întărit ca betonul. Mi-e tot mai greu să respir şi nu se întrevede capătul pantei.

– Cât mai avem?

– Mai sunt 338 de paşi până la destinație, domnul meu.

– La naiba! Şi de ce n-ai spus nimic până acum?

– Ca de obicei, am grijă de echilibrul dumneavoastră emoțional. Ştiți bine că e mult mai important decât cel fizic.

– O să te arunc în toaletă!

– Mă voi uda, voi reînvia şi mă voi întoarce.

Am o relație specială cu puricele verde. E de multă vreme în urechea mea…

Gâfâind, mai fac trei sute de paşi. Panta se întrerupe brusc spre vârf. Ajung în vârful muntelui, îmi ridic ochelarii de soare pe frunte, mă sprijin în bețe şi respir, respir cu ultimele puteri. Există aici o mică platformă cu zăpadă suflată de vânt, care străluceşte la soare. De aici se deschide o privelişte uimitoare asupra munților şi a văii cu satul. Este indecent de frumos…

Puricele albastru spune:

– E sigur.

Iubesc cuvântul acesta simplu şi binevoitor.

După ce îmi recapăt respirația, îmi scot mănuşile şi le bag în buzunar. Şi spun cu voce tare:

– *Ewige Wiederkunft!*[13]

La cinci pași de mine apare o piramidă cenuşie, de mărimea unei case rurale.

Mă apropii de ea şi spun parola de intrare:

– *Ewige Wiederkehr!*[14]

Pereții piramidei devin transparenți şi văd înăuntru o persoană. Intru în piramidă. Un zoomorf mare şi puternic stă, gol, la o masă transparentă şi scrie

pe o foaie de hârtie cu un pix de sticlă, de modă veche, cu vârf de oțel, mutând periodic pixul în... mâna stângă. Pe mână se poate vedea o rană.

Îmi dau jos în tăcere îmbrăcămintea de munte şi o scot din rucsac pe cea de bucătar. Îmi schimb hainele. Interiorul piramidei e o celebrare a minimalismului ascetic. Aici totul este transparent. Chiar şi grătarul meu stă pe trei picioare transparente. Stăpânul piramidei se ridică de la masă, se apropie de mine, bătând cu copitele în podeaua transparentă. Un gigant superb, cu față de vulpe. E mai înalt decât mine cu două capete, perfect proporționat, o statuie vie. Ochii lui mari şi galbeni privesc cu atenție. Razele soarelui alunecă peste relieful unor muşchi minunați, acoperiți cu cel mai fin păr auriu. Uriașul îmi întinde o foaie de hârtie groasă, aspră, cu margini zimțate, inegale, mâzgălită cu o scriere de mână impetuoasă, agitată şi sângeroasă. Niciodată n-aş putea să citesc aşa ceva singur, puricele albastru scanează, transformând instantaneu manuscrisul sângeros în litere germane tipărite:

Te învăț despre Marea Întoarcere.

Omul este ceea ce nu poate fi depășit. Omul este o trecere între fiară și supraom. Timp de o mie de ani omul a mers de-a lungul acestei frânghii, depășindu-se, echilibrându-se, strigând, bucurându-se, înjurând și plângând.

Stelele au sclipit către om: „Fii calm și neclintit!“

Soarele l-a încălzit: „Fii îndrăzneț și nemilos cu partea slabă a firii tale!“

Vântul i-a șoptit omului la ureche: „Concentrează-te, fii curajos și conștiincios, și vei realiza ceea ce îți dorești!“

Sângele, transpirația și lacrimile zburau în prăpastie, în timp ce omul mergea de-a lungul frânghiei, încercând să se autodepășească. Tremurând și poticnindu-se, omul a ajuns la mijlocul drumului. Și s-a oprit, simțind că puterile lui sunt pe sfârşite.

„Am nevoie de o Mare Odihnă“, gândi omul.

Soarele, stelele și vântul au început să-l grăbească:

„Nu te opri, mergi înainte! Oprirea este moartea!“

Dar omul obosit și-a închis ochii și urechile, să nu le mai audă vocile. Slăbit, a început să aţipească, iar picioarele însângerate au început să-i tremure pe frânghie.

„Prefer somnul veșnic acestei călătorii chinuitoare de autodepășire“, gândi omul, extenuat.

Deodată, pe umărul lui a aterizat un liliac. Și şi-a înfipt dinții mici în trupul lui obosit. Omul s-a cutremurat și a deschis ochii.

„Ah, eşti pierdut în propriul sine!“ a exclamat liliacul. „Ți-ai petrecut jumătate din viață căutând să atingi irealizabilul. Ai fugit de la fiară la supraom și te-ai pierdut pe tine însuți. Ești jalnic și gol.

Cine este capabil să te umple? Doar fiara! Ai căutat supraomul? Acum întoarce-te și caută fiara! Ea îți va umple umanul, mult prea omenescul din tine. Și atunci vei deveni, în sfârșit, supraom."

„De ce am umblat în agonie în tot acest timp, pe ce am mizat, spre ce am tins?" s-a întrebat omul.

„Spre irealizabil!" a răspuns şoarecele. „Ai uitat că măreția și simplitatea sunt lângă tine. Important e doar să le vezi și să le simți. Noi, animalele, ți-am fost în tot acest timp aproape. Dar tu nu ne-ai văzut farmecul și nu ne-ai simțit înțelepciunea și puterea. Întoarce-te la noi şi umple-ți golul spiritual cu noi. Și astfel vei deveni cel care ai vrut să fii."

Așadar, întoarce-ți paşii, Omule!

Ce să zic, se poate frige o dată şi pe chestia asta. Chiar se poate. Doar că, deocamdată, nu ştiu ce…

Drept răspuns, în mâna gigantului apare un cuțit de sticlă.

Cu o mișcare rapidă și precisă, își taie o porțiune din sânul stâng și mi-o întinde. Iau bucata subțire şi însângerată de carne caldă. Carne aburindă de om. Cuțitul dispare, în mâinile zoomorfului străluceşte ceva ce aduce a plasture transparent și dintr-odată nu mai există nicio rană, nicio urmă de sânge.

Trec la treabă. Pun pieptul tăiat pe grătar, îl fixez, îl învelesc într-o frunză de crin, îi dau foc din trei părți şi… nu poți trece peste profesionalism. Slavă Focului, pot să lucrez cu orice material, în orice condiții.

Servesc. Pe o farfurie mare, transparentă. Fără sare şi fără condimente. Piept de zoomorf *în sânge*.

Se aşază la o masă transparentă, aranjată doar pentru el. Deschid sticla de şampanie pregătită de el, o torn aproape pe toată într-un pahar imens. Şi mă duc la locul meu, cu mâinile în mănuşi albe întinse de-a lungul corpului.

Clientul mănâncă şi bea încetişor, uitându-se la munții scăldați de soare. Fața lui, o combinație de om cu vulpe, nu exprimă nimic. De îndată ce şi-a terminat masa, puricele meu mă informează că pot lua onorariul şi mă pot retrage. Din peretele de sticlă, iese o farfurie cu un plic.

Puricele verde:

– Suma e corectă.

Puricele albastru:

– Nu e niciun pericol.

Iau banii, mă schimb, ies din piramidă. Şi ea dispare imediat.

Inspir aerul revigorant de munte.

După ce stau un pic, încep coborârea. Bucătăria n-a putut să împingă nimănui această comandă care *stă de mult la sertar*. Dar de ce? Doar nu e vorba de canibalism, interzis de Bucătărie, ci de autofagie. E o mare diferență. Nu, aici n-a fost vorba de carne, ci de *lemne*. Acest nou Nietzsche nu era nici pe gustul nemților, nici pe al elveţienilor. Şi nici măcar polonezii nu l-au acceptat. Bucătăria, în general, nu simpatizează impostorii. Din când în când, apar noi Flaubert, noi Dostoievski sau noi Kafka şi cer să fie serviți, venind la noi cu propriile *lemne*. Problema e că nu vin cu *lemne* de foc canonice, ci cu *lemn uscat* nou, cultivat de ei în propria grădină. Aceştia au nevoie de Bucătărie pentru a se legitima în fața propriei persoane şi în fața descreieraților din jurul lor. Dar Bucătăria respectă canonul cu stricteţe. Deşi la unii, cum e Tolstoi din Norvegia, Bucătăria închide ochii. Există, există şi excepții. Dar pe zoomorful de doi metri nietzscheenii noştri l-au respins din prima. Nu l-a ajutat nici *Noul Zarathustra*, scris cu sânge...

Iar eu, un *rus*, m-am ocupat de treaba murdară. Şi nu regret. Tinerețea flămândă şi neospitalieră te învață multe…

Înainte să ajung jos, printre oameni, aud un zgomot din spatele meu. Mă întorc. Zoomorful care și-a mâncat pieptul coboară de pe munte pe un snowboard. Este într-o salopetă verde-argintie. Și se îndreaptă direct spre mine! Mă arunc în zăpadă. Zboară pe deasupra mea, dar reușesc să citesc inscripția de pe placa lui:

DIE GROSSE WENDE[15].

Iu-hu-hu!

Zoomorful a zburat.

Şi nici măcar o fărâmă de zăpadă nu mi-a căzut în cap.

În fine, a fost o zi bună, Géza.

25 martie

Dimineața: comanda programată pentru luna mai. După congresul de urgență, ceva totuşi s-a mişcat şi s-a schimbat. Am zburat la Lisabona, de la aeroport am plecat spre port, unde eram aşteptat de o barcă. Am pornit cu ea pe apele neutre, fapt despre care tocmai îmi scârțâie puricele (12 mile marine). Vremea este minunată, marea e liniştită. În față, pe linia orizontului, se profilează un punct alb spre care ne îndreptăm. Barca este condusă de un portughez bărbos, iar eu stau în cabină sorbind ceai de ghimbir cu miere dintr-un termos mic. *Lectura* pe mare este o treabă specială. Da, există nuanțe şi nuanțe. Unii dintre ai noştri au fost nevoiți să *citească* pe o furtună de gradul şase. Dar astăzi se pare că nu sunt amenințat de aşa ceva...

Punctul alb creşte şi se transformă într-un catamaran solid, cu trei punți. Barca încetineşte, se îndreaptă spre pupa spațioasă, acostează. Cu servieta în mână, trec pe o pasarelă până pe platformă, unde mă aşteaptă un marinar, apoi urc pe-o scară largă, reuşind să citesc din mers numele navei: Proxima-B. Ştiu şi fără ajutorul puricilor că este numele planetei de care sunt legate ultimele speranțe ale omenirii. Abia ajuns pe cea de-a doua punte, sunt lovit în piept de o cizmă albastră. Un grăsan tânăr, creț şi complet dezbrăcat se năpusteşte spre mine pe punte, țipând şi făcând un gest obscen cu mâna sa păroasă. A doua cizmă îl loveşte pe el în cap.

Văicărindu-se, grăsanul o ia la dreapta, reuşind chiar să-mi bolmojească din fugă un „Bună!“. Îi zăresc scula groasă şi scurtă, circumcisă, şi ouăle grele. Grăsanul dispare după uşă, apoi se aude clinchetul încuietorii.

– Ticălosule! Nemernicule! aleargă acum spre mine o fată goală.

Are părul roşcat dezordonat, pubisul este ras, umerii sunt tatuați, la gât se leagănă un lănțişor cu Steaua lui David. Mă feresc din calea ei.

Fără să mă ia în seamă, fata aleargă spre uşa în spatele căreia a dispărut grăsanul şi începe să bată în ea cu pumnii:

– Deschide, ticălosule! Deschide!

– Draga mea, linişteşte-te, te implor! se aude din spatele uşii.

– Deschiiideeeee!

– Te implor! Te implooor! Altfel o să plâng...

Marinarul care mă conduce ridică cizmele de pe punte, trece pe lângă fată şi-mi face o invitaţie cu un gest al mâinii:

– Vă rog.

Mă duc după el. Intrăm, mergem pe un coridor, uşa se deschide, în prag ne întâmpină o femeie de vârstă mijlocie, într-un halat alb din bumbac.

– Oare când se vor termina toate astea?! strigă ea şi trăsăturile evreieşti ale fizionomiei ei se accentuează.

– Doamnă, a sosit bucătarul, raportează marinarul, ascunzând la spate mâna cu cizmele.

– Ce bucătar? Da' Alessandro ce-a păţit? E din nou bolnav? E insuportabil!

– Doamnă, acesta este un alt bucătar.

– Care alt bucătar? zice şi mă fixează cu ochii ei negri.

– Bucătarul pentru book'n'grill.

– Nu este pentru mine! zice iritată, îndepărtându-şi privirea şi ţipând brusc spre tavanul de plastic. Întreb, se vor termina vreodată toate astea?!

– Să mergem la domnul Joseph, murmură marinarul.

Merg după el. Se deschid uşi largi de sticlă şi intrăm într-o cameră spaţioasă, cu mobilier din piele bej, mese orientale joase, hakoniwa[16]. La masa de şah stau doi bărbaţi, unul în uniformă de căpitan, celălalt într-un halat de mătase, foarte concentraţi la joc. Pe canapea, într-un cocon *moale*, stă un băiat fermecător cu kippa şi cu suzetă, şi se joacă OBOROBO-3 pe o pernă *inteligentă*. Marinarul, care încă ţine cizmele la spate, se apropie de jucători:

– Domnule Joseph, a sosit bucătarul.

– Să nu aud nici musca! mormăie bărbatul bronzat, cu faţa proaspăt rasă, care face mişcări rapide şi apasă cu furie butonul ceasului de şah.

Nici partenerul său cu barbă neagră, căpitanul, nu se lasă mai prejos. Cei doi se mişcă aproape instantaneu. Bunicul meu, dentistul, ar spune: ca nişte roboți…

Marinarul stă cu respirația tăiată. Băiețelul se uită la mine și spune:

– Bună ziua.

– Zi bună, îi răspund.

Pe măsură ce jocul se apropia de final, Joseph a început să scoată același sunet după fiecare mișcare, identificat de puricele meu ca o exclamație de aprobare. Căpitanul juca în tăcere.

– Şi asta a fost tot! exclamă Joseph. Mat! S-a terminat! *Vittoria finale!*

– *Fortissimo*, a murmurat băiețelul, fără să-şi întrerupă jocul.

Căpitanul opri ceasul:

– Mda, Joseph, puricele tău e mai inteligent decât al meu.

– Nu întotdeauna! Nu întotdeauna! râse satisfăcut bărbatul bronzat, observându-mă. Aha, dumneata! Salutare!

– Bună ziua, am zis aplecându-mi capul.

– S-a făcut livrarea?

– A mea sau a cărții?

– Dumneata, dumneata. Cartea e de mult la noi.

– Perfect, mulțumesc.

Joseph s-a ridicat, s-a întins.

– Uaaaaah! 12 la 7. Căpitane, ar trebui totuşi să-ți hrăneşti puricele.

– Joseph, am fost pe continent acum nouă luni, să ştii. Iar băbuța mea nu bea sânge din aer.

– Să-ți comandăm un purice nou.

– Şi cine mi-l va instala?

– Ei… găsim noi. Nu fi pisălog, la naiba! Totul e în regulă!

Joseph îl plesni pe căpitan pe umărul albastru închis.

Căpitanul îşi umplea pipa. Joseph se întoarse spre mine, băgându-şi mâinile frumoase şi bronzate în buzunarele halatului:

– Aşadar, după cum ştiți, cina este programată la ora șapte. Dacă nu se întâmplă nimic pe nava noastră amețită, aşa va fi. Arik vă va arăta unde este

cabina dumneavostră.

– Ați venit să prăjiți pe o carte? a întrebat băiețelul.

– Da.

– Dar de ce?

– E pentru bunicul, îi răspunse Joseph în locul meu. Astăzi trebuie să ne facem o plăcere.

– Şi ce veți prăji la grătar? întrebă băiatul privindu-ne cu ochii săi isteți.

– Avigdor, încă e secret ce vom prăji, răspunse din nou Joseph.

Băiatul s-a întors spre perna lui vie.

– Doriți să beți ceva?

Joseph porni spre barul jos și lat.

– Nu beau înainte de muncă, mulțumesc.

– Arik, condu-l pe domnul.

Dar de îndată ce ne-am îndreptat spre uşă s-au despărțit şi ei, iar în cameră a intrat doamna îmbrăcată în halat din bumbac.

– Joseph, nu se mai poate aşa! a răsunat vocea ei printre paharele din bar. Rafael și Alisa tocmai au...

– Ia mai lasă-mă dracului cu Rafael și Alisa, o întrerupse calm Joseph, turnându-și rom dintr-o sticlă burtoasă. Du-te dracului, dragă.

– N-o să te lase dracului în pace, spuse băiatul cu o voce de bas, iar fața i se lumină brusc cu o strălucire albăstruie, de la perna care torcea.

– *Azohen wei* [17]..., spuse doamna, lăsându-și neputincioasă brațele pe lângă corp.

Și se îndreptă spre bar:

– Atunci măcar toarnă-mi ceva, nemernicule.

– Îți torn, târfo.

Joseph s-a dus la bar şi i-a turnat kashasa. Ieşind din cameră,
mi-am dat seama că astăzi voi *citi* pentru o familie de evrei foaaarte patriarhală.

Seara: discul soarelui este pe jumătate scufundat în ocean. Pentru a evita vântul brusc dinspre mare, *lectura* a avut loc în sala de mese, nu la cuptorul deschis cu

grătar. Am rugat să fie deschisă una dintre ferestrele trapezoidale.

Cum era de aşteptat, familia s-a adunat greu, unul câte unul. Stewardul a adus mai întâi aperitivele, apoi a intrat Joseph, îmbrăcat într-un costum elegant de culoare bej, după care a apărut doamna, într-o rochie de seară, ținându-l pe băiețel de mână. S-au așezat la masă, iar doamna și băiatul au citit brakha, rugăciunea zilnică. Apoi adulții au băut vin roșu, băiatul a băut suc de morcovi și au început să mănânce în tăcere. Eu stăteam la grătar. Peste vreo șapte minute a venit şi căpitanul. După ce a salutat, s-a așezat la masă și a comandat un whisky cu gheață. După încă vreo douăzeci și trei de minute a intrat şi acel cuplu – grăsanul şi roșcata. Grăsanul era îmbrăcat într-un costum albastru, în dungi, purtând și o kippa, iar frumoasa era într-o rochie mov lungă şi strâmtă, cu un decolteu imens la spate. Erau deja destul de beți.

– Acum o jumătate de oră m-a luat o durere groaznică de stomac, a spus grăsanul cu voce tare, aproape că m-a apucat plânsul. Ceva incredibil! Se pare că am avut un prânz grozav astăzi. A trebuit să beau votcă cu sare. Parcă mi-a luat durerea cu mâna! Ca să vezi ce înseamnă o rețetă veche. Sunteți bine cu stomacul?

– Absolut, răspunse Joseph.

Doamna și căpitanul mâncau în tăcere.

– În Evul Mediu, dacă te durea stomacul, trebuia să-ți pui pe el o mână de mort, spuse băiatul. Și-ți trecea imediat durerea.

– Grozav! chicoti Alisa. Un sfat care trebuie luat în considerare în croaziera noastră nesfârșită. Avem un frigider mare, nu-i așa, căpitane? Încape mortul în el, nu?

– Liniştit, răspunse căpitanul. Și mortul, şi moarta. Încap amândoi cu ușurință.

– Ei, ăsta a fost finalul! continuă grăsanul, aranjându-şi şervetul. Spasmele au fost sălbatice, mamă, nu-mi amintesc să mai fi avut vreodată astfel de dureri, uf, sper nu se mai repete niciodată.

Bătu în masă cu degetul său gras.

– Dacă ai avea un purice nou, în locul vechiului tău F4, ți-ar fi spus pe loc ce ai, a zis băiețelul. Şi te-ar fi lecuit.

– Ne-am descurcat şi fără insecte, spuse Alisa şi-i făcu semn din ochi stewardului să-i toarne niște vin alb.

– Avigdor, doar ştii că mie şi Alisei nu ne prea plac puricii, îi răspunse Rafael băiatului, făcându-i cu ochiul.

– Cred că a început să te doară stomacul din cauza unei insuficiente intoxicații cu alcool, zise Alisa.

Grăsanul a izbucnit în râs. Alisa l-a sărutat pe tâmplă.

Doamna îi privea cu ură.

– Raf, tu nu te transformi într-un cretin, ci eşti deja un cretin.

– Nu sunt de acord, mamă, a replicat grăsanul cu zâmbetul pe buze, umplându-şi farfuria cu gustări.

– Esti, hai să nu folosim cuvântul acesta la masă, zise Joseph, ciocnindu-şi paharul cu ea și cu căpitanul.

– Călătoria fără sfârşit este o garanție a cretinizării generale, ridică Alisa paharul. Să bem pentru asta?

– Bea-l tu, bea-l, clătină din cap doamna, iritată. De-acum înainte, acesta va fi toastul vostru etern.

– Mamă, mamă... zâmbi grăsanul, luând o înghițitură bună de vin şi începând să devoreze cu lăcomie mâncarea. Nici măcar nu-ți imaginezi ce dor ne-a fost de tine în această dimineață... mmm... chiar am plâns..., când… mmm... am făcut dragoste...

Alisa izbucni în râs cu paharul la gură.

– Idioți! rânji Esti cu răutate.

– Sha! flutură Joseph un șervețel în aer. Nu uitați ce seară avem.

– E timpul să-l chemăm şi pe bunicul, îl sfătui băiețelul. De ce sărbătorim fără el? Tată! Asta e o porcărie.

– Arsen, cheamă-i, îi porunci Joseph stewardului.

Acesta şi-a ciupit puricele inteligent de la centură. Iar peste douăzeci și unu de minute, în sala de mese a intrat un scaun cu rotile de modă veche, cu un bărbat foarte bătrân. Dar cel care îl împingea arăta și mai în vârstă. Amândoi purtau kippa pe capetele grizonante.

–Șalom, a spus bătrânul care împingea scaunul cu rotile.

–Șalom! au răspuns cei de la masă.

Persoana din scaunul cu rotile zâmbea fără să scoată o vorbă.

– Trebuie să vă spun că așteptăm de multă vreme să ne chemați şi pe noi, zise omul care împingea scaunul cu rotile, într-o engleză îngrozitoare.

Bătrânul din cărucior tăcea. Esti s-a ridicat şi l-a îmbrățișat.

– Bună seara, Saba.

Apoi l-a salutat şi pe celălalt bătrân, dând din cap.

– Bună seara, Iosif.

– Haideți cu noi, luați loc! zâmbi Joseph.

– Saba, dragule, mi-a fost atât de dor de tine, îmi venea să… mmm… plâng de dor!

Grăsanul își duse mâna cu şervețelul la inimă, continuând să mestece.

– Bunicule, vino până la planeta mea! Spider-4 te va parca.

Băiatul a așteptat până ce bătrânii s-au apropiat de masă și apoi l-a îmbrățișat pe cel care stătea în scaunul cu rotile. Fața bătrânului părea să fi înghețat pentru totdeauna, buzele lui semideschise schițau o jumătate de zâmbet. Bătrânul Iosif murmura o brakha. La gustare, a început pălăvrăgeala de familie. Deşi îi era greu, Saba se străduia să mănânce singur, cu o mână. Iosif îl ajuta. Afară s-a întunecat, iar în sala de mese s-au aprins lumânări. În cele din urmă, Joseph a bătut din palme:

– Sha! Dragii mei, cina de astăzi nu e tocmai obişnuită. Dragul nostru Saba a hotărât să ne organizeze un festin. Ați auzit de book'n'grill, e o porcărie la modă, o pasiune a boemei. Dar nu despre asta e vorba, ci despre iubitul nostru bunic. După cum bine știți, el s-a născut acum nouăzeci şi doi de ani, în oraşul sovietic Odesa. Atunci s-a terminat Al Doilea Război Mondial, iar Saba al nostru a crescut într-o perioadă grea. Eram de vârsta lui Avigdor când Saba mi-a povestit despre cartelele pentru mâncare, despre cozile la pâine, despre sărăcie. Și, într-o bună zi, de Pesah, familiei lui Saba i-a zâmbit fericirea: au făcut rost de o găină. Pe vremea aia, asta era o minune. Din cap, picioare și spate au gătit o supă, din carne au făcut chiftele, iar din ficat, inimă, grăsime și din pielea de pe gâtul găinii bunica a preparat gefilte gelzele. O singură bucată pentru întreaga familie, care era destul de numeroasă. Zic bine, Saba? Mă auzi?

Bătrânul, tăcând, zâmbea.

– Saba al nostru aude mai bine decât noi toți şi are un asemenea creier, încât noi suntem nişte copii pe lângă el, a răspuns bătrânul Iosif în locul lui Saba.

– Ei bine, dragii mei, astăzi Saba al nostru ne face un cadou: un book'n'grill la modă, *gefilte gelzele* pe *Povestiri din Odesa* de Isaac Babel. În tinerețe, Babel era scriitorul preferat al lui Saba, iar eu şi Esti l-am citit pe tot cândva. Voi nu-l cunoaşteți, dar o să vă povestească despre el puricii voştri.

– Deja mi-a spus! dădu din cap grăsanul. Se pare că Stalin l-a împuşcat pe Babel pentru că s-a culcat cu soția șefului serviciului său de securitate.

– Uite ce scriitori erau pe vremuri! izbucni în hohote de râs Alisa, beată.

– Și mâncarea asta o va pregăti oaspetele nostru de pe continent, Géza. Vă rog!

Toată lumea a aplaudat, eu am făcut o plecăciune. Geamantanul cu cartea era lângă grătar. L-am deschis, am pus cartea pe un platou și am prezentat-o publicului conform instrucțiunilor, arătând tuturor *buşteanul* pe care se va găti gâtul umplut. Desigur, preparatul era deja pregătit. În general, acesta este un fel de mâncare destul de complicat:

Gât de pui umplut ca-n Odesa

(*Gefilte gelzele*)

6 bucăți de piele scoase ca un „ciorap" de pe gâtul găinilor, 200 de grame de ficat de găină, 200 de grame de inimi de găină, 200 de grame de grăsime de găină, 3 cepe, 100 de grame de făină, sare, piper negru măcinat.

Se fierb inimile și se toacă mărunt, se prăjește ficatul într-o tigaie și se taie mărunt, ceapa se taie în cuburi mici. Tăiați în bucățele grăsimea de găină și prăjiți-o la foc mic, până obțineți jumări; în grăsimea formată, prăjiți ceapa, adăugați inima și ficatul, și încorporați treptat făina; în timp ce se prăjeşte totul, adăugați sare şi piper. Răciți umplutura obținută. Coaseți pielea de pui pe o parte, pentru a forma o pungă. Umpleți pungile, dar nu complet, și coaseți-le. Puneți pungile în apă clocotindă și fierbeți-le douăzeci de minute. Prăjiți într-o tigaie gâturile umplute şi fierte, până devin aurii... aceasta este treaba mea.

Șase gâturi de pui umplute au fost aduse de steward și au fost puse de mine pe grătar.

Prima copertă a *Povestirilor din Odesa* din 1931, care între timp s-a îngălbenit, a luat foc, am întors-o cu *excaliburul* și...

ALISA: Vai, ce tare!

AVIGDOR: Bunicule, uită-te!

JOSEPH: Iosif, dă-te într-o parte, să vadă Saba mai bine!

RAFAEL: Superb! Cum reușiți să faceți asta? Parcă-s artificii!

JOSEPH: Niciodată nu aș fi crezut că ar putea să ardă așa cărțile!

AVIGDOR: Saba, Saba, vezi?!

IOSIF: Saba vede totul, ca un vultur de pe cerul nesfârșit!

ESTI: Spuneți-mi, Géza, cenușa cărților arse nu vă bate în inimă noaptea?

EU: Nu.

RAFAEL: Mamă, mereu ai fost mult prea sensibilă, cu tine semăn!

ALISA: Uitați-vă, cât de frumos e! Raf, noi de ce... niciodată… înainte?!

CĂPITANUL: Prima mea soție a fost de două ori la book'n'grill.

RAFAEL: Ce frumos strălucește! Ah, se pare că după publicarea primelor două povești, acest Babel a fost trimis în judecată sub trei capete de acuzare: pornografie, blasfemie și tentativă de subminare a statului.

ALISA: Era un tip dur! Bravo, Saba!

ESTI: Saba, eşti mulțumit? Ți-e bine?

IOSIF: Lui Saba îi e atât de bine, încât acum vom sări cu toții de bucurie, iar după aceea vom avea o viață minunată și mult noroc.

Fața lui Saba, după cum am observat cu coada ochiului, nu și-a schimbat expresia. Când s-a terminat totul, am pus gâturile de găină rumenite pe un platou şi le-am servit invitaților.

– Vino alături de noi, m-a invitat Joseph.

– Nu pot. Nu se cuvine.

– Nu există excepții? întrebă Esti.

– Nu.

Stewardul mi-a pregătit o masă în cabina mea. În timp ce deschidea un riesling, l-am întrebat despre stabilitatea catamaranului în timpul unei furtuni violente. Mi-a răspuns deschis. Mirosea a gin. S-a exprimat poetic:

– De câteva ori, Poseidon a fost cât pe-aci să se răstoarne, dar până la urmă am scăpat. Când trăiești în apele neutre, nu ai de ales – trebuie să treci peste orice furtună. *La tempête a béni mes éveils maritimes. Plus léger qu'un bouchon j'ai dansé sur les flots...*[18]

– De cât timp ești pe apă?

– E al treilea an. Continentul nu-l poate ierta pe Saba al nostru din cauza diamantelor și smaraldelor sale. Avea tone, care îi zburau din mâneci. Din

stânga – diamante, din dreapta – smaralde. Le-a dăruit cu generozitate omenirii ingrate.

– Folosind o mașină moleculară?

– Exact. *Bon appétit, monsieur*.

– *Merci bien*.

Stewardul s-a retras, lăsându-mă în compania aperitivelor evreieşti şi a vinului de Renania. Hm, interesant, tema mașinii moleculare mă urmăreşte chiar și pe ocean... Deși acest monstru se ascunde undeva departe de aici, în nord, în Muntele Manaraga, într-o peșteră. Și e un munte frumos. Manaraga înseamnă „labă de urs“ în limba neneț, după cum mi-a spus puricele. Aşa se pare. De parcă un urs de piatră ar amenința cerul. Nu cerul, ci Bucătăria. Și noi va trebui să-l împușcăm...

Bine, atunci, *prosit*[19]. A fost o zi destul de reușită.

30 martie

Noaptea: zbor Barcelona – Sankt Petersburg – Sahalin. Nu mă grăbesc să adorm. Deodată mi s-a făcut dor să citesc proză contemporană. Eu nu sunt doar un *cititor*! Nici nu-mi mai amintesc când am făcut asta ultima dată. Puricele mi-a găsit un scriitor în vogă, iubit de intelectualii postbelici.

Aşadar:

Absența ei umple apartamentul nostru cu miros de zuue chiar mai mult decât atunci când este prezentă și e firesc, căci ea emite cea mai puternică concentrație de zuue chiar înaintea plecării la datorie, înainte de a trece granița dintre habitatul interior și mediul exterior, așa cum se cuvine unui zoomorf din Familia a Șasea, adică între interior şi exterior, iar apartamentul nostru confortabil se îmbibă imediat de mirosul de zuue, spre bucuria mea şi spre uitarea mea de sine, și asta este cu totul altă bucurie, dacă pot spune așa, că nu e tocmai bucurie, ci e încântare, da, asta este încântarea absenței ei, cu totul diferită față de încântarea de a atinge rădăcinile coarnelor ei divine răsucite dragi puternice de la miezul nopții, dominatoare şi pasionale răsucite într-o spirală aurie sau de la atracția spre nările fermecătoare şi adânci care miros invariabil a mosc sau încântarea de la sfârcurile ei de corali mereu gata să-mi umple gura cu laptele ei dulce amărui, laptele cu care şmecherei îi place atât de mult să stropească mai ales când este deasupra şi umerii ei slabi tremură de plăcerea care creşte cu fiecare mişcare a torsului ei, care-mi gâdilă abdomenul cu blănița ei blondă şi din gura ei semideschisă iese un geamăt care anticipează fiorul pe care o să-l simțim amândoi odată sau când amândoi defecăm tăcuți la miezul nopții pe acoperiş când ea mi-e ca o fiică şi luna este pe coarnele ei şi capul ei este smerit şi încordat şi ochii ei umezi strălucesc în întuneric şi legile universale sunt deasupra noastră şi stelele de pe cer sunt în interiorul nostru şi totul a înghețat într-o eternitate nepreţuită în imobilitatea oglinzilor deschise astfel încât fecalele noastre binecuvântate în întuneric strălucesc precum un diamant negru dar nu nu nu nu nu aceasta este o bucurie de altă natură aceste proeminențe zuue de adio conțin în ele atâta tandrețe și promisiuni de păstrare eternă a sentimentelor noastre atâta căldură a iubirii noastre nebune și așteptarea unui miracol și suspiciunile şi frigul trădării ei atât de crude nemiloase şi imprevizibile dar atât de necesare pentru corpul ei elastic încât respir respir respir respir în timp ce rătăcim prin bârlogul nostru respir de parcă aş trage în mine ozon dumnezeiesc trimis prin intermediul ei de a Şasea Familie ozonul ei ancestral care îmi face sângele să fiarbă și să se întoarcă în vene această substanță care îmi îmbată creierul și-mi trezeşte sentimente amețitoare ca înainte de a fi împuşcat la perete Mea Culpa este o chestie care te face să recunoşti disperarea fermecătoare a relației noastre eh ce împerechere îmi amintesc cum ea într-o

rochie de mireasă extraordinar de frumoasă a behăit „ja-a-a-a-a-a“ ca răspuns la întrebarea preotului ras în cap şi pieptul ei plin de lapte s-a mişcat astfel încât abia atunci am realizat la ce mă condamn dar cu toate astea am mârâit aşa un „da-a-a-ah!“ încât părinții ei frumoşi cu bărbi albe au tresărit mişcându-şi coarnele argintii iar pieptul ei a început să se clatine şi mai tare pentru că a înţeles că şi pe ea o aşteaptă o pereche nu tocmai obişnuită ca s-o spun blând deşi în prima noapte ghearele mele nu i-au plăcut din prima şi ea mă împungea mă împingea cu piciorul fugea înjura şi se ruga şi lumina lunii ne urmărea şi spatele ei cu urme proaspete ale ghearelor mele a sclipit în mansardă şi eu am urmărit-o am urmărit-o am urmărit-o cu salturi uşoare pe podeaua rece şi iată şi ultima săritură şi gemetele iubitei şi minunatei mele victime minunăția mea cu coarne aurite și scrâșnetul articulațiilor șoldurilor ei și respirația ei care miroase a piersică prin gâtul strâns și apoi a doua zi ne-a învăluit un abur de tămâie iar pastorul cu capul ras a închis fata pentru totdeauna într-un inel galben băgat pe deget dar proeminențele zuue ah aceste proeminențe stropite în grabă și țăcănitul încuietorii ușii și sunetul copitelor dragi proaspăt potcovite cu aur şi maşina care se îndepărtează eu respir şi expir zuue trăgându-l lacom în piept și fiecare firicel de păr de pe moaca mea prinde viață și tremură mârâi atât de tare încât pereții de beton se cutremură lovesc cu ghearele buşteanul de stejar și urinez pe el dându-mi sentimentul de refugiu temporar în vise și speranțe visez la o nouă întâlnire şi sper la continuarea relației noastre în fiecare dimineață în fiecare dimineață o petrec pe bucuria mea cu coarne de aur de parcă mi-aş lua rămas bun pentru totdeauna iar ca să mă consolez îi deschid garderoba cu rochii invadez această grădină a bucuriilor parfumate și trag pe nări mătasea rochiilor și-mi însemn teritoriul cu picături rare de urină pe bateria botinelor ei ah aceste botine botine botine care mereu mă înfierbântă, ah aceste pălării și aceste curele, aceste sutiene și aceste corsete, ah această lenjerie fină în care mă scufund în fiecare dimineață și ies de acolo doar ca să o întâmpin pe ea ca pentru prima dată seara după o zi grea de muncă întotdeauna cu un urlet de furie şi căldură sufletească cu ghearele, dinții, cu coada cu o furie nemiloasă a ochilor și saliva din gură până o apucă tremuriciul până când vertebrele ce încep să-i scârțâie se strâng și schelălăitul ei plângăreț când îmi duc prada fragilă în patul nostru vişiniu de la sângele nostru înfierbântat aşa că lasă-mă, lasă-mă, lasă-mă să-ți respir acest zuue al tău de adio minunata mea cu picioare subțiri draga mea încornorată și eu voi conştientiza și voi simți mă voi înfiora și voi amuți şi voi muri, și voi învia din nou pentru iubirea noastră nepământeană şi monstruoasă.

Mda, îmi vine imediat în minte o întrebare profesională: ce poți găti pe aşa ceva? Un *fusion*, sau ce? De exemplu, o combinație de fructe, cartofi dulci, carne de nutrie şi de şoim. Asta da. Problema e că nu ai pe ce să prăjeşti! Nu există *buşteanul*! Astea sunt doar flash-uri electronice. Literatura contemporană trăieşte doar în spațiul hologramelor, nu are nevoie de hârtie. Şi pe o hologramă nu poți face nicio friptură. Tocmai de aceea nici nu *citim* proză contemporană. Dar, după război, mulți au simțit nevoia să se exprime şi au devenit scriitori. Acest lucru este firesc după astfel de șocuri. De regulă, au

început să scrie oamenii pe care războiul i-a schilodit. Chiar a fost creată Asociația Europeană a Scriitorilor Invalizi. În presă s-a vorbit despre un „nou val". Boema cinică l-a botezat „valul infirmilor". Bula noastră – Bucătăria – nu a fost deloc impresionată de acest val, niciunul dintre ai noştri nici măcar nu a încercat să vorbească despre dorința de *a citi* ceva nou. Ne păstrăm linia...

La miezul nopții, avionul așteaptă realimentarea la Sankt Petersburg, frumosul oraș construit de țarul Petru pe oasele țăranilor ruși. Puricele mă anunță că în acea perioadă țăranii din sate întregi erau luați pe sus şi fierți în nişte cazane uriaşe, după care li se zdrobeau oasele, acestea erau măcinate sub formă de făină, se adăugau cleiul rezultat în timpul fierberii şi pietricele, și așa se obținea așa-zisul *beton rusesc*. Din aceste blocuri de beton e construită fundația Sankt Petersburgului. Şi trebuie să menționăm că oraşul rezistă şi acum. Nu am fost niciodată în oraş. Nu am *citit* acolo. Nu mă cheamă! În ultimii douăzeci de ani, se pare că nu le arde de *citit* locuitorilor oraşului.

Dimineața: Sahalin. Aterizez pe o insulă din arhipelagul Holo. Sub burta avionului se află una dintre insulele imperiului holografic al viselor. În timpul războiului, holomagii au fugit pe insule pentru a-și salva producțiile de Noul Ev Mediu. Și au reușit. Puricele îmi spune că acum sunt treizeci şi patru de insule. Sahalin este una dintre ele. Toate visele sunt produse acum în arhipelag, acolo și numai acolo. Imperiul Holo este complet autonom, îşi produce absolut tot ce are nevoie. În afară de șampanie, cocaină de modă veche și delicatese gastronomice, de pe continent se mai importă doar material uman – actori și actrițe.

Primul hit al arhipelagului Holo, *Lolita*, a fost produs imediat după semnarea Tratatului de Pace de la Dijon și lansat în Europa postbelică. A fost, de asemenea, primul produs holo cu drepturi depline. Anul a coincis cu cel al adaptării cinematografice a romanului lui Nabokov de către regizorul Kubrick. Tata, iubitor și cunoscător al filmelor vechi, *plate*, l-a descris ca fiind cel mai prost film al acestui regizor. „N-a reuşit nicicum să intre în sufletul lui Humbert", spunea tata. În schimb, un secol mai târziu, acest lucru i-a reuşit

perfect genialului Archie Harut. Și, odată cu el, milioane de bărbați au pătruns în capul și inima profesorului obsedat. Lolita a fost interpretată chiar de o fată de paisprezece ani, găsită de regizor într-un târg din Bruxelles-ul în ruină. Febra iubirii *îndrăgostiților* a fost însoțită de un scandal, la fel ca acum o sută de ani. Și, exact ca acum o sută de ani, obosită de împerecherile între ruine şi cenuşă, Europa tânjea după un erotism rafinat într-o lume confortabilă, iar holo a rezistat. Fireşte, în cea mai mare parte, acesta a fost un *trip* tipic masculin. Milioane de apărători ai Lumii Vechi se umpleau de spermă şi lacrimi în cinematografe. Imperiul Holo câştiga bine şi a pus în mişcare maşina viselor: comedii, filme de acțiune, melodrame. Femeile au fost fermecate de un remake al filmului *Pe aripile vântului*. Bineînțeles, acțiunea a avut loc în Europa, în Provence: plantații violet de lavandă, bucurii feminine, prima iubire, fața nefeminină a războiului, mujahedini murdari cu cuțite şi penisuri strâmbe, care năvălesc pe moșia familiei, un sărut în flăcări, nașteri, perioada de sarcină, avort spontan, pierderea iubitului, speranța care dispare în ceață și vocea tatălui care pătrunde în inimile celor care au cumpărat biletele:

– Scarlett, cândva te vei întoarce la Le Château de Mauve-Brise. Și va începe o nouă zi.

Mirosul de lavandă umplea sala, eroina își etala chipul frumos în briza violetă. Femeile plângeau. Săpunul de lavandă „Scarlett“ se vindea la toate colțurile de stradă. Și așa a început epoca holo-girls și holo…

Sunt luat de la aeroport şi dus la locul acțiunii. Am venit cu o limuzină lungă, din cele cu care sunt transportate vedetele holo. În jur e multă vegetație sălbatică și pavilioane de formă cubică. După cum se știe, cinematografia *plată* s-a bazat pe o supraproducție de minuni digitale: monștri, dinozauri, călătorii intergalactice, dar omenirea s-a plictisit de transformările fantastice și acum este înfometată de *dimensiunea umană*. Mai ales după război. Publicul îşi doreşte acum să urmărească sentimente pământești. Ceea ce imperiul Holo i-a şi oferit. La ora actuală se produc extrem de puține filme SF holo. Oamenilor li s-a făcut dor de temele simple: dragostea, bucuria sufletească şi corporală, gelozia, exaltarea religioasă, crima, suspansul, groaza, confortul familial. Acțiunea e limitată la spațiul terestru. Ca gen, e preferată şi predomină

comedia. Şi filmele clasice, desigur, care au devenit mult mai iubite şi mai apreciate. Aceştia sunt doi aşi care i-au învins pe toți dinozaurii şi pe toți vizitatorii cosmici. Copiii din ziua de azi se uită la holo despre aventurile amuzante şi periculoase ale copiilor de aceeaşi vârstă cu ei de pe planeta Pământ. Asta a coincis cu descoperirea tristă a capetelor noastre de ou: în Univers, nu doar că nu mai există fraţi de raţiune, dar nu există nici măcar cele mai simple creaturi vii. Suntem înconjuraţi de o lume moartă.

– Zâmbetul Creatorului! îmi şopteşte puricele.

Da, da. Îmi zâmbesc în barbă. Nici pe Proxima-B nu există nimeni, cu excepția „condițiilor naturale favorabile“...

Ajungem la locul faptei. Aerul din afara limuzinei devine înceţoşat. Tragem pe dreapta, se deschide uşa. Ies din limuzină. Miros de cenuşă, cum era şi de aşteptat. Iar sub tălpile bocancilor mei scârțâie plăcut tăciunii. În față e o masă lungă, la care stau treisprezece persoane.

Da. Această comandă ciudată a fost programată cu şapte luni în urmă. Un regizor cunoscut, care încântă publicul cu holograme clasice, îndeplinește rar, dar cu îndemânare, același ritual după încheierea filmărilor: dă foc la decor, pune masa pe cenuşă şi organizează Cina cea de Taină cu actorii săi. Fireşte, el ocupă locul lui Hristos. Filmează foaaaaarte rar, dar produsul lansat merită toată aşteptarea. Ultima lui realizare a fost *Doamna Bovary*, iar acum a filmat *Maestrul și Margareta*. Păi, să *citim*...

Mă apropii de masă cu servieta în mână, strivind tăciunii de sub picioare. La masă stau personajele romanului, fiecare în rolul său – motanul gras şi negru, servitoarea Hella, goală, doar într-un şorţuleţ, Koroviev, într-o haină cu carouri, taciturnul Woland, într-o haină cenuşie din trei piese, şi Maestrul, cu şapcă. În centru e regizorul, un blond tânăr, cu ochelari. E îmbrăcat modern, firesc. Cu cine seamănă, purice?

– Cu Andy Warhol (06.08.1928–22.02.1987), pictor din secolul XX, inventatorul curentului artistic Pop Art. Asemănarea fizică e de 86,4%.

Exact. Şi câți ani are regizorul?

– Șaptezeci și doi de ani.

Uimitor. Arată de treizeci. Şi a reuşit multe în viață.

– Bună ziua, domnule bucătar! se ridică regizorul şi îmi dă mâna, având un zâmbet prietenos şi timid pe față.

– Vă salut respectuos.

– Avem totul pregătit pentru petrecere.

Zâmbetul lui timid este o armă puternică. Şi știe cum s-o folosească. Este de înțeles de ce producătorii pompează milioane în el, apoi așteaptă cu răbdare până când dă naștere unui produs nou.

În fața mesei e un grătar. Lângă el se află o cutie metalică a poştaşilor. Chelnerii îi servesc pe toți cu şampanie. Doi dintre ei sunt la dispoziția mea. După ce mi-am schimbat hainele, deschid cutia, scot prima ediție în limba rusă a romanului (Posev, Frankfurt pe Main, 1969), o aşez pe un vas de argint și o arăt clienților. Comentariile sunt de la sine înțelese.

HELLA: Ce minunăție!

KOROVIEV: La naiba, dar nu de la asta a început totul?! Unde este manuscrisul, Azazello?

AZAZELLO: Doar ştii că nu poți prăji pe manuscrise, manuscrisele nu ard.

VARIONUHA: Nu poți ajunge prea uşor la manuscris. Asta ar însemna cu totul şi cu totul altă sumă de bani.

MOTANUL *(făcându-i cu ochiul regizorului)*: Ei, dacă nu am fi repetat şi a treia oară balul Satanei, rrrrrrrr... Acum am fi avut de unde să facem rost şi de manuscris, nu?

REGIZORUL: Hai să nu facem un cult din manuscris.

WOLAND: E destul de bine editată.

MARGARETA: Asta a fost editată pe ascuns, în secret? Cu riscuri? Cu teamă?

BERLIOZ: A fost editată în Germania, la o editură a emigranților, nu în URSS.

BEZDOMNÎI: Iată! Poftim! Antisovietic pe față! Mă şi mir că autorul nu a fost împușcat!

PILAT: Autorul și-a meritat liniştea și libertatea.

LIHODEEV: Book'n'grill pe cenuşă – asta este foarte mișto!

MAESTRUL: Mda, cartea nu e un manuscris... O carte arde întotdeauna.

Lângă grătar e adusă o măsuță cu produse gastronomice: treisprezece căni metalice cu mânere, un fel de cratițe retro foarte mititele. Se poate observa sigla înghesuită pe mânere: „Mosselprom“. În fiecare crăticioară există câte o bucată de știucă, o feliuță de morcov și condimente. Ideea regizorului.

Puricii îmi amintesc din nou de citatul din roman despre știuca *à la naturelle*, pregătită la restaurantul Griboedov. Cunoaştem, l-am citit. Eu va trebui să prepar acum știucile astea.

Mini-crăticioarele sunt împinse în centrul grătarului, aprind un chibrit, *excaliburul* întoarce pagina de titlu. Mișcările mele sunt precise și impecabile. Nu bate vântul, dar sunt pregătit şi pentru aşa ceva – am la îndemână tot ce-mi trebuie, pentru orice situație.

Voilà!

Misterul a început.

MARGARETA: Foc! Foc! Foc satanic!

WOLAND: Nu exagera. Nu are nicio legătură cu mine.

MOTANUL: Messire, oricum suntem încântați! Peștişor, peștişor, e grozav!

KOROVIEV: Sper că peştele e cât se poate de proaspăt. Domnule regizor?

REGIZORUL: Pește din râurile siberiene. Cel mai proaspăt posibil.

LIHODEEV: Trebuie mai întâi să bem câte un păhărel. Chelner, adu votca aia!

VARIONUHA: Să te întremezi după incendiul final este o misiune foarte importantă! Omul nu poate exista fără hrană!

MAESTRUL: Oamenii sunt încă prizonierii ritualurilor simbolice... Cât de plictisitoare este lumea, Margo.

BEZDOMNÎI *(declamând)*: Am iubit peștele la nebunie, dar asta s-a întâmplat demult, prieteni! Când eram declamator, când eram ateu! *(Țipă.)* Aduceți votca, nenorociților!!!

HELLA: Ptiu, prostuțule, chablis, doar vin chablis!

PILAT: Supa de pește miroase mai bine decât uleiul de trandafiri. Mult mai bine.

BERLIOZ: Ah, ceva nu i-a ieşit prea bine tânărului... Ia te uită!

Drace!

Groazniiiiiiic...

Ca

tas

tro

fă!

Mi-au strecurat un *buștean* înmuiat. Se întâmplă din ce în ce mai des în Bucătărie. Dar mie mi se întâmplă pentru prima dată...

Începând cu scena de la Griboedov, paginile din carte sunt umede! Făcătură fină – marginile sunt uscate, doar mijlocul este umezit ușor prin injectare în cotor. Dar am verificat. Puricilor!! Mi-ați tras-o?!

– Nu, iubitul nostru domn, *bușteanul* era uscat când a fost examinat, cu o umiditate de 2,6%. Există o probabilitate de 76,5% ca o fiolă încorporată în cotor să declanșeze umezirea atunci când *bușteanul* este încălzit.

La naiba! Ei n-au cum să vadă prin carte, desigur...

Ah, puricilor, nu sunteți atotputernici.

Fum, funingine, tăciuni…

Excaliburule, ajută-mă.

Execut mişcări sigure cu *excaliburul*, încercând să păstrez flacăra pe marginile paginilor. Dar nici asta nu mă salvează! Mijlocul, mijlocul e umed... Sunt jalnic în agitația asta neașteptată. Este imposibil să te descurci cu un *buștean* umed.

Un *buștean* umed va îneca pe oricine.

Nu-mi iese *lectura*, nu-mi iese *cititul*…

Mi-au tras țeapă…

Ticăloşii!

Gata.

Cartea fumegă, abia mocneşte.

În fum şi ruşine.

Şi

iată

răsplata…

WOLAND: Tinere, te rog să ne spui dacă există book'n'grill de mâna a doua, care nu e tocmai proaspăt?

MARGARETA: Ce, ce face ăsta?!

MOTANUL: Messire, suntem înșelați pe față!

KOROVIEV: Hei! Păi ne-au strecurat un șarlatan, domnilor! Felicitări! Și pe tine te felicit, tinere, pentru încercare!

EU *(străduindu-mă să întreținfocul care se stinge)*: Domnilor, am fost sabotat de concurenții mei... cartea a fost udată în mod josnic...

BEZDOMNÎI: Ăsta vrea să ne strice petrecerea!

HELLA: Deci beau degeaba chablis?! Ticălosule! *(Îmi aruncă vinul în față.)*

VARIONUHA: Ce mizerabil! Și ce manierat e!

BERLIOZ: Am spus mereu că moda este dăunătoare și vicioasă.

EU *(agitându-mă fără nicio speranță):* Domnilor, îmi voi lua neaparat revanșa... putem să reprogramăm masa în zilele următoare... totul va fi în cele mai bune condiții, vă asigur... vom aduce o carte uscată... Bucătăria noastră va compensa totul...

BEZDOMNÎI *(se ridică furios, aruncând scaunul)*: Nuuu! Bucătăriei tale nenorocite îi vor ieşi pe nas revanșele!

MOTANUL: Miaaaauuu! Uzurpatooooooorule!

AZAZELLO: Putregaiule!

REGIZORUL *(cu un zâmbet dulce, de parcă ar vrea să-și ceară scuze):* Mi se pare că veți fi bătut crunt.

Ceea ce s-a şi întâmplat imediat.

3 aprilie

Seara: trebuie să recunoaştem că holografiştii ştiu să bată: o buză spartă, o vânătaie sub ochi, câteva cucuie la ceafă, o durere în partea stângă care abia s-a mai potolit. În plus, încă mă doare îngrozitor umărul stâng, da, exact ăla...

Mi-au aruncat ştiucile din crăticioare în cap. Apoi m-au călcat în picioare pe tăciuni. După care m-au trimis la aeroport. Pe cheltuiala mea, se înțelege…

Din păcate, în lumea noastră postbelică, atacul corp la corp a devenit o tristă rutină zilnică. Războiul pare că s-a terminat, dar oamenii se lovesc și se tot lovesc unii pe alții în magazine, restaurante, locuri de joacă, pe străzi, în bordeluri, în bănci, în spălătorii, în trenurile de mare distanță... Filozofii văd în acest fenomen o fisură din ce în ce mai mare a moralei creştine de după război. De fapt, nici musulmanii nu rămân în urma creștinilor în această privință.

În general, nu sunt de acord cu bătăile. În copilărie am fost și eu un băiat plin de viață, alergam, îmi plăceau jocurile şi trăgeam bine cu arma, dar nu-mi plăcea să mă bat. E uşor să-i dai cuiva una peste bot. E uşor să-ți bagi mâna în chiloții unei fetițe. E uşor să te pişi în buzunarul unei profesoare. Dar bătaia nu mă atrage.

Acum sunt în Hokkaido, bine că e aproape de mârșavul Sahalin. Îmi voi aminti de el şi eu, şi puricii, multă vreme de acum încolo...

Există aici un hotel frumos, cu izvor fierbinte, în care mă bălăcesc de trei zile. Sorbind ceai de orez ars și privind pinii de la fereastră, încerc să uit prin ce am trecut. Mă ajută şi puricele roşu. De sabotaj se ocupă deja consiliul nostru de securitate. Se mai întâmplă, ce să-i faci...

Da, cărțile nu ard întotdeauna. Și nu se injectează doar apă în ele. Se poate injecta şi explozibil. Atunci cărțile explodează. Aşa au murit patru bucătari, iar șapte au fost răniți. După cum obişnuia să-mi spună Zokal:

– Géza, te pregătești pentru o meserie scumpă, interesantă, dificilă și periculoasă.

Dar cine mi-a implantat un *porc ud* – poștaşii, bucătarii sau restauratorii? O să descopere consiliul nostru de securitate. Da, da... *Bușteanul* nu arde întotdeauna. Oricum, nici la o *lectură* normală nu arde chiar toată hârtia. Mai rămân fâşiile de la cotor, noi le spunem *fluturi*, iar uneori rămân insulițe în mijlocul paginii. În Bucătărie sunt numite *tăciuni*. Obişnuim să-i colecționăm. Holografic, fireşte. E periculos să cari cu tine rămăşițele primelor ediții ale cărților furate din muzee. Eu am o sută treizeci și nouă de *tăciuni*. Iar cel mai mare e ăsta, ultimul, din *Maestrul și Margareta* – aproape o pagină întreagă, cu marginile arse. Exact acel moment în care eroina goală şi invizibilă zboară pe mătură în apartamentul criticului literar Latunski, cel care l-a înfundat pe Maestru cu recenzia lui la romanul despre Pilat din Pont. Distrugerea acestui apartament este surprinsă pe *tăciunele* meu. *Tăciune* care acum prinde viață și strălucește în fața mea în amurgul după-amiezii târzii din cameră.

…burătoarea invizibilă încerca să se stăpânească, să se oprească, dar mâinile îi tremurau de nerăbdare…

…strumentul produs de firma Becker – cu totul nevinovat – urla în culmea disperării. Clapele se prăvăleau, aplicele albe de os zburau în toate părțile…

…suflând greu, Margareta rupea şi strivea coardele cu ciocanul…

…din bucătărie se prăvălea spre coridor un torent de apă. Plescăind cu picioarele desculțe prin băltoace, Margareta ducea apă cu niște căldări din bucătărie în cabinetul criticului și o vărsa în sertarele mesei de scris...[20]

Etc.

La naiba, am *citit* pe Bulgakov de patruzeci şi cinci de ori. Şi de fiecare dată a ieşit totul cât se poate de curat. De la atâtea *lecturi* n-au rămas decât doi *tăciuni*.

Roman teatral:

…izbucniră râsete şi…

…plauze, şi din nou răsună zgomot de pupături…

…cu unii Izmail Alexandrovici dădea mâna… în fața altora își întorcea obrazul…

…se ferea cu mâna, de parcă l-ar fi orbit soar…

…pe mine mă luă, de bună seamă, drept altcineva, căci mă sărută de trei ori…

…să-i simt mireasma fină de coniac, colonie şi tigări de foi…[21]

Și *Inimă de câine*:

…ebuie să ştii să mănânci, şi închipuiți-vă că cei mai mulți n-au habar cum să mănânce. Trebuie să ştii nu numai ce să mănânci, ci şi unde şi când … şi despre ce să vorbeşti în acest timp…

…u vorbiți niciodată la masă despre bolşevism sau medicin…

…acienții care nu citesc ziarele se prezintă minuna…

…cărora le dădeam să citească *Pravda* au pierdut cu toții din greutate!

…Mmm... arătându-se interes…

…supa şi vinul îi dăduseră un pic de culoare…[22]

Sunt profesionist. Am fost, sunt şi aşa voi rămâne. În ciuda tuturor ticăloşilor.

4 aprilie

Ziua: Ei bine, a venit timpul să *citesc* bandiților. Transilvania, localitatea Braşov, cetatea de pe deal. La o nuntă italo-română. Mirele e un sicilian, fiul unui cunoscut negustor de „peştişori de aur“, principalul drog al Europei postbelice. Mireasa este fiica unui bandit local din elita conducătoare a Transilvaniei. A treia zi de nuntă, cinci sute de invitați. După marea bătălie de la Kolozsvár[23] și așa-numita Pace transilvăneană, Transilvania a trecut prin câteva războaie locale scurte, legate de împărțirea puterii. Acum totul este în ordine aici, puterea aparține oligarhiei militare-banditești, apărată de câini de pază loiali. Spre deosebire de Languedoc, Prusia și Bavaria, ideile monarhiste încă n-au prins rădăcini în Transilvania. E un feudalism banal aici. Există o abundență de Dracula proaspăt apăruți, ale căror castele-cetăți împodobesc amenințător peisajul transilvănean. Nunta asta este un exemplu viu în acest sens. Sărbătoarea se petrece într-o cetate străveche, situată pe un deal. Este înconjurată de ruinele unei așezări, care înainte fusese un oraș. Pe turnurile cetății sunt tunuri automate, mitraliere şi aruncătoare de flăcări, în interiorul cetății există un şir neîntrerupt de gărzi de securitate cu mitraliere. Mda, e greu să suspectezi autoritățile locale c-ar avea prea multă încredere în propria populație…

Nunta se desfășoară în piața centrală a cetății. Ziua de azi este dedicată exclusiv pentru book'n'grill. Sunt aici şaizeci şi nouă de bucătari de-ai noştri. Se mai întâmplă şi aşa ceva în Bucătărie. Exact acești bandiți au fost cei care au cumpărat în opt secunde *citirea Sufletelor moarte*. Nu știu despre ceilalți bucătari, dar eu *citesc* aici o singură dată. Însă sunt convins că au planificate și deserturi. Pentru ei, banii sunt ca murdăria: după bătălie, tezaurul de aur al armatei lui Abu Bakr a rămas în Transilvania. Se distrează la greu!

Așadar, toți nuntașii sunt așezați la o masă rotundă uriașă, în centrul căreia ne aflăm noi, *cititorii*. Şaizeci şi nouă de grătare! Un motiv pentru o nouă întâlnire cu ai noștri. Ne facem cu ochiul. Toți suntem îmbrăcați în alb, fiecare la grătarul său, fiecare cu geamantanul său: James, Sasha, Lee, Eric, Lucas, Alvizo, Michel, Michael, Marcel-Brether, Nicolas, Rex, Vittorio, încă un Vittorio, Slava, Georg, Gordon, Vladimir, Valentino...

Apar servitorii cu tăvi. Deschidem valizele poștașilor, punem *bușteniii* pe tăvi. Și lansăm primele ediții pentru un public ignobil. *Comoara* este simplistă și pestriță, conține mai ales romane polițiste și horror din secolul XX:

Nașul, *Judecătorul și călăul său*, *Zece negri mititei*, *Rebecca*, *Favorita*, *Greu de ucis*, *Promontoriul groazei*, *Parcul Gorki*, *Tortura*, *Ultima ieșire spre Brooklyn*, *The Shining*, *Autopsie*, *Prânzul dezgolit*, *Câinele galben*, *Hellraiser*, *Prin urechile acului*, *Spionul care venea din frig*, *...Și vreme e ca să ucizi*, *Lupul de mare*, *Exorcistul*, *Piatra lunii*, *Copiii porumbului*, *Șoimul maltez*, *Azazel*, *Oamenii lui Smiley*, *Mărturisirile escrocului Felix Krull*, *Păsările*, *Zgomotul și furia*, *Cei trei muschetari*, *Moarte sub velă*, *Femeia-lup*, *Regina Margot*, *Pleacă repede și întoarce-te târziu*, *Ascensor spre eșafod*, *Câinele din Baskerville*, *Asasinarea lui Roger Ackroyd*, *Misterul camerei galbene*, *Înaltă tensiune*, *Camera obscură*, *Copilul lui Rosemary*, *Țipătul bufniței*, *Dispărut fără urmă*, *Tăcerea mieilor*, *Omul nostru din Havana*, *Aeroportul*, *Fletch*, *Pacientul englez*, *Cazul dactilografei înfricoșate*, *Templul de aur*, *Primul cerc*, *În arșița nopții*, *Când se va trezi Cel-care-doarme*, *Văduva Couderc*, *Crimă și pedeapsă*, *Mortul din Nairobi*, *Aventurile lui Caleb Williams*, *Figuri ascunse*, *Șacalul*, *Capcana Cenușăresei*, *Cronicile vampirilor*, *Ființă și timp*, *Cei însetați*, *Procesul*, *Soneria de la intrare*, *O tragedie americană*, *Semnul celor patru*, *Diavolul în rochie albastră*, *Cu sânge rece* și *Suflete moarte*.

E o *lectură* de vreo juma' de milion. Există puține rarități aici, dar...

Cu *bușteanul* meu greu pe o tavă, mă deplasez de-a lungul mesei, între Marcel și Alvizo.

EU: Ăştia vor mai avea şi alte *lecturi*?

ALVIZO: Roman pentru femei, seara. Pește.

MARCEL: La miezul nopții – povestiri umoristice. Desertul. Apoi focuri de artificii.

EU: Salve de tun și mitraliere peste orășelul adormit?

ALVIZO: Și aruncătoare de flăcări...

Mirele şi mireasa ne întâmpină cu pahare de șampanie. Sunt tineri, plini de așteptări și posibilități. La fețele oaspeților mai bine să nu te uiți: bandit peste bandit și femeile lor vulgare.

Ne ocupăm locurile la grătare. Am o duzină de stridii cu parmezan pe grătar. Alvizo are inimi de fazan, Marcel are creaturi marine din Marsilia. Puricele scanează toate grătarele şi anunță un triumf al preparatelor picante.

Răsună gongul. Se aprind chibrituri de modă veche. Flăcările ating hârtia. *Excalibururile* răsfoiesc titlurile.

Începe!

Răsună tare... nu, nu „Zborul Walkiriilor“, nu „Boleroul“ lui Ravel, nu „Îmbrățișați-vă, milioane!“, ci dansul popular românesc „Căluşarii“. Ce poți să faci, totul se potrivește...

Și nici nu apuc să-l ard pe Cicikov, care a binevoit să vină la petrecerea guvernatorului în fracul său cu scântei, că un tânăr bandit, îmbrăcat într-un frac alb fără scântei, înşfacă un pistol și începe să tragă în aer.

Dar de ce şi în ce trage acesta? Încă nu i s-a liniştit sângele tânăr, încă clocotește și se smuceşte să iasă din vene? Ah, sângele fierbinte transilvănean, cu care s-au stropit din belșug pământurile natale, împroșcând stropi de rubin în toate direcțiile, încât soarele războiului s-a stins și femeile musulmane și-au lăsat ruşinate ochii în jos! Europa nu uită de Bătălia de la Kolozsvár, când scutul mujahedinilor s-a fisurat și mândrii războinici ai lui Allah s-au înecat în sângele transilvănean. Asemenea celui de-al nouălea val, în noaptea de Crăciun s-a abătut un nou val de sânge, a planat deasupra cuceritorilor Europei care au venit din sud și au năvălit vijelios sub formă de lavă roșie, zdrobind tot ce au găsit în cale. Râuri de sânge țâșneau și curgeau prin Basarabia, Valahia, Bucovina și Galiția, înecându-i pe noii barbari. Munții Carpați s-au cutremurat, vulturii au zburat din pădurile de stejar, apa din fântânile țăranilor a început să se înroşească, iar mamele și soțiile au țipat înspăimântător. Şi, cu

toate acestea, iată că inimile fierbinți ale transilvănenilor nu şi-au dat chiar tot sângele. Uite-l cum trage, trage de parcă ar regreta că n-a vărsat totul în acea victorioasă şi sângeroasă iarnă, de parcă e gata să stropească cu sânge roşu și fierbinte fața noului venit, arzându-i ochii până în os. Dar, vai, nu te grăbi, băiatul meu, păstrează-ți sângele pentru o viață liniştită, schimbă arma ucigașă pe arma iubirii și lasă-ți sângele să se reverse în trupul chinuit al iubitei tale, trezind o nouă viață pentru o lume nouă. Dar el nu are de gând să mai tragă. Și-a ridicat mâinile, a chiuit și a început să danseze. Iar după el, și restul nuntaşilor. Ah, ce dans bun! Dansul focului! Transilvănenii dansează grozav! Cercul se lărgește, se prind tinerii și bătrânii la un loc, cizmele forjate cu platină scot scântei din granit. Un bătrân cu părul cărunt, cu un nas îngrozitor și cu ochii arzători își întinde brațele, aleargă tot mai iute, îşi ia zborul şi strigă ca un corb nebun sărind în cerc, se învârte atât de tare, încât tivul hainei i se ridică și poalele i se întind ca nişte aripi, iar de sub brâul roşu îi strălucesc două pistoale de aur. „Căluşarii! Căluşarii!“ – strigă el atât de amenințător, încât tinerii chicotesc aprobator, iar soțiile lor râd, ruşinoase.

Dar iată că tânărul care a reuşit să toarne deja în el opt căni de țuică tare ca focul și să tragă pe nări – dintr-o singură mişcare – atâta pulbere albă câtă zăpadă cade într-o iarnă întreagă în Maramureşul său natal a fluierat așa de tare, încât servitorii şi-au acoperit urechile, scăpând tăvile pe jos. Apoi a sărit în cercul de dansatori şi s-a învârtit cu atâta forță, încât i-au plesnit pantalonii între picioare, nasturii argintii au sărit peste tot și a ieşit în libertate fiara străveche, care nu are milă de tinerele nevinovate, înnoite cu chinezării, cu pulovere pe care s-au împletit doi dragoni portocalii cu coroane mormolone.

Poporul liber al Transilvaniei dansează, dominat de spiritul strălucitor al sărbătorii. Și, împreună cu el, dansează toate popoarele Europei libere în cercul frățesc.

– Ce faci, purice, mă provoci?

– Domnul meu, mă străduiesc să vă înveselesc.

– Ai găsit momentul când să mă înveseleşti.

– Sunteți abătut din cauza grosolăniei locale.

– Şi te-ai hotărât să mă bucuri.

– Oare nu am stil?

– Devii tot mai încrezut.

– Sunt inspirat de pavilionul dumneavoastră auricular.

– Te-ai oploşit prea confortabil în el.

– Cinismul nu vă caracterizează, domnul meu.

– Ia să te bag în stridia asta…

– Şi voi fi înghiţit de un bandit din Transilvania?

– Te va înghiți, după care te va îneca în vin alb.

– Şi voi trece prin organismul lui?

– Da, şi vei ajunge în toaletă.

– Mă voi stropi, voi reînvia și mă voi întoarce!

Mda. Puricii mei s-au cam destrăbălat.

Și nu prea mai e nimic de făcut în privința asta…

Voilà! Stridiile cu parmezan sunt gata. Băgați în voi, progenituri de bandiți!

8 aprilie

Ziua: Paris. *Grand Opéra*. La intrarea de serviciu mă întâmpină un african uriaș, cu o barbă uriașă și un cercel *inteligent* uriaș, mă însoțește în lift, urcăm, apoi mă conduce de-a lungul unui labirint de coridoare către camera de machiaj a artiștilor. Descuie ușa și mă lasă în încăpere. Aici sunt o oglindă iluminată, o masă, mobilier tapițat, băuturi și fructe puse într-un vas. Un grătar. Pe perete este un monitor într-un cadru aurit. Pe monitor se poate urmări scena, iar pe scenă e o orchestră. Interpretează uvertura. Judecând după hainele dirijorului și ale membrilor orchestrei, este o repetiție. Sau o înregistrare. Puricele identifică opera. E vorba despre *Copiii lui Rosenthal* [24]. Nu, totuşi este o repetiție. Mai am încă treizeci şi unu de minute până la *lectură*, azi am o *lectură* simplă de tot. Pot să mă relaxez după drum, să ascult muzică. Deşi nu mă pricep deloc la operă, nu pot s-o înțeleg nici măcar cu ajutorul puricilor. Mă aşez pe fotoliu, iau un măr. Văd pe monitor o femeie care începe să cânte, uitându-se la note. Cântă în limba rusă. Puricele identifică textul:

Stăteam în grădină.
Era o zi luminoasă și liniștită.
Ramurile merilor care înfloreau
Puțin tremurau.
Azurul strălucea și soarele
Fluxuri de raze arunca
Spre pământul liniștit.
Deodată pe cerul albastru
A apărut o lebădă divină,
A început să coboare în cercuri spre mine.
Și aluneca, și zbura,

Întinzându-şi aripile nobile.
Eu, admirându-i frumusețea,
Am înmărmurit și m-am rugat
Să dureze veşnic
Acest zbor minunat.
Ea cobora tot mai mult,
Alunecând în vânt,
Devenind tot mai albă și mai frumoasă.
Deodată din aripile albe ca zăpada
Au început să curgă viermi!
Au bătut ca grindina
Pe frunzele proaspete,
Pe capul meu, pe față și pe mâini!
Lebăda bolnavă cobora din cer,
Un țipăt trist jelea pierderea imensă!
În azurul fin, corpul i se dezintegra
Atât de repede, atât de irevocabil!
Strigătul ei s-a întrerupt brusc.
Lebăda a căzut la picioarele mele.

– Stop! Dirijorul a lovit cu un băț (nu cu o baghetă!) pupitrul. Ascultați, oameni buni! Nu înțeleg, unde credeți că suntem? La *Grand Opéra* sau în taverna bătrânului Hottab? Violelor, ce e cu urletul ăla de câine la măsura nouăzeci şi doi?! Violoncelelor, vă rog să ieșiți din groapa de gunoi! Ștergeți-vă mizeria de pe față! Scuturați-vă de șeitanii din gât! Inspirați, inspirați aer curat! Clarinetelor, din nou ați uitat de dublare. Nu v-am spus nimic?! Amândoi alcătuiți o cămilă cu două cocoașe, care rătăcește maiestuos spre locul de adăpare, nu un bătrân răvășit care duce la piață lipii cu brânză de vacă! Vreau să aud muzica cocoașelor voastre! Şi, în general, orchestra arată astăzi ca o punte pe care taie măcelarii carcase de vaci! De ce urâți atât de mult muzica?! Pentru prestația de azi ar trebui să fiți jupuiți, iar din pielea voastră să se facă tobe şi să

se cânte veşnic la ele „Ionisation“ de Edgard Varèse. Doamnă Viazemskoy, îmi cer scuze pentru muzicienii mei neglijenți!

CÂNTĂREAȚA: Nu e nevoie de scuze... *(Uitându-se la ceas.)* Mai ales că e deja ora prânzului.

DIRIJORUL: Deja?! Vai! *(Către orchestră.)* Și ce am făcut? Pe voi vă întreb, cei mai neînsemnați dintre gândacii de pământ, ce am reușit să facem astăzi?!

Cântăreața a părăsit scena.

Eu am reuşit să-mi schimb hainele şi să pregătesc totul.

S-a deschis uşa. A intrat mai întâi cântăreața, apoi, după ea, un grăsan roşu în obraji, cu o privire plină de viață.

– Maestre! şi-a deschis el brațele cu amabilitate. Ne așteptați? Perfect!

M-am înclinat. Cântăreața a dat din cap în tăcere și s-a lăsat pe canapea, gemând:

– Ooooh… Ce se mai trudesc ăştia astăzi…

– Diana, nici nu ştiu ce minune s-a întâmplat ieri, când au cântat atâât de bine! a zis grăsanul, lipindu-şi mâinile dolofane de piept. Și eu am cântat frumos! Dar astăzi... sunt doar nişte lăutari! Alisher este furios, doar vezi.

– Văd! zice ea şi râde cu o voce groasă. Ce băț de dirijor are! Îi lovește? Peste ce le dă?

– Ei bine, depinde... Am auzit că odată i-a rupt un deget unei flautiste. Da... maestre, maestre, noi suntem gata!

– Nu tocmai, s-a strâmbat cântăreața.

– Ce este, Diana? s-a îngrijorat grăsanul.

– Dragă, nu ai deloc grijă de mine, își scutură ea cochet umerii largi.

– Ah, îmi pare rău, iartă-mă! a ridicat el mâinile, apoi a băgat o mână în buzunar, a scos o tabacheră de aur, a deschis-o, a scos din cravată o linguriță de aur, a extras din tabacheră o pudră albă și a dus-o cu atenție la nara cântăreței. Ea a tras imediat pudra pe nas și şi-a întins cealaltă nară. Grăsanul a pregătit o nouă porție, care a dispărut la fel de repede în nara cântăreței.

– *Grazie mille*... și, fără să-şi atingă nasul, s-a lăsat pe spătarul canapelei, ca o regină.

Grăsanul şi-a satisfăcut rapid şi propriile nări, a adulmecat, a gâfâit, era cât pe ce să ascundă tabachera, dar degetul cântăreței a arătat imperios spre măsuța de cafea. El a pus acolo tabachera, lăsând linguriţa alături.

Mi-am tras mănuși albe, am deschis valiza, am scos o carte, am pus-o pe tavă și am prezentat-o clienților:

– M. Agheev, *Romanul cocainei*, Paris, 1936.

S-au uitat la tavă în tăcere. Urechea grăsanului a primit o vibrație delicată.

– Oh, nu, nu, a mârâit el nemulțumit, totuși a acceptat provocarea. Da. Eu. Ah, salut. Ce? Pentru ce? Ei, bine.

Holograma s-a desfășurat și un bărbat cu fața indecent de binevoitoare și părul luxuriant și-a lipit mâinile la piept și a îngenuncheat:

– Măreață, incomparabilă, fermecătoare Diana! În numele tuturor membrilor orchestrei, vă aduc, cu lacrimi de sânge, cele mai profunde şi cele mai sincere scuze pentru mediocra, plicticoasa și dezgustătoarea noastră interpretare de astăzi!

Cântăreața şi-a întors privirea nedumerită spre grăsan. Acesta a închis sonorul:

– E Fira Harib, sufletul orchestrei și vechiul meu prieten. Contrabasist.

– Mulțumesc, a dat ea din cap. E ceva normal. La înregistrări se pot întâmpla multe lucruri.

– Numai că nu cu noi! Nu aici! De rușine, îmi vine să mă transform într-un stâlp de sare!

– Poate de zahăr? a chicotit ea.

– Fira, vântul putred suflă astăzi dinspre violoncele, a spus grăsanul.

– Mario, Alisher a promis că îi va bate crunt cu bățul la călcâie! Sunt niște muzicieni minunați, după pauză vor cânta dumnezeieşte, dar, la naiba, cineva i-a dezacordat de dimineață! Și, în plus, s-au căcat pe aria lui Wagner, păi acesta este miezul de jad al întregii opere! E groaznic! E dezgustător! E mare păcat! E rușinos! Diana, nici nu vă imaginați cât de rușine îmi este!

– Îmi imaginez. Ridicați-vă!

– Nu mă ridic!

– Ridicați-vă.

– Nu mă ridic.

– Atunci nu vă ridicați... făcu ea din cap spre grăsanul care a deschis tabachera.

– După pauză vă vom uimi cu puritatea, limpezimea și cu toată, toată, toată forța noastră orchestrală!

– Sunt pregătită... a zis ea, trăgând zgomotos o nouă porție de pudră albă.

– Vă vom ridica în aer, vă vom purta peste Parisul de primăvară și vă vom coborî cu grijă pe pământ.

– Sunt pregătită și pentru asta, a zis ea, trăgând încă o porție.

– Ei bine, atunci am să mă ridic din genunchi! a râs Fira insolent și a sărit cu dibăcie în picioare. Mario, dragule, iubitule, micuțule, habar nu ai cât de mult vă iubesc și pe tine, și pe Diana!

– Suntem deja împreună? i-a aruncat cântăreața o privire ironică grăsanului.

– Mulțumesc, mulțumesc, Fira, dragule... zise el ducându-și o linguriță plină spre nară.

– Dispar! Mă dizolv! Dervișii părăsesc înaltul cerurilor!

Holograma dispare.

– Ce galant, rânjește cântăreața.

– Un muzician excelent. A fost pianist, apoi a plecat în Tibet, a locuit acolo trei luni cu călugării, s-a întors și s-a îndrăgostit de contrabas. Și a devenit un contrabasist genial. Uimitor, nu? Cel mai des se întâmplă invers – se fuge de la contrabas la alte instrumente, nu-i aşa, dragă?

– Câte se mai pot întâmpla în lumea noastră nebuuuună! începu ea deodată să cânte atât de tare, încât mi-au răsunat urechile și puricii au început să chițăie de frică.

– Maestre? îmi zâmbi grăsanul cu subînțeles.

Am pus *buturuga* pe grătar, am aprins un chibrit și am fluturat *excaliburul*. Pe grătar se odihnea o ramură de magnolie, împodobită frumos cu bucățele din diferite fructe. Ramura era presărată cu zahăr pudră. Hota din colțul camerei de machiaj a început să meargă încetișor.

Și luminile s-au stins.

Și focul a început să joace în ochii lor.
Și deodată…
Au început să cânte.
EA: Foc de carte.
EL: Zahăr de zăpadă.
EA: Paginile se răsucesc.
EL: Literele ard.
EA: Vesel și cald.
EL: Arde puternic, arde rapid.
EA: Zăpada dulce se topește.
EL: Romanul dispare.
EA: Dansul focului este ușor.
EL: Flacăra e puternică.
EA: Scânteile sunt orbitoare.
EL: Zahărul curge.
EA: Bucurie copilărească.
EL: Florile s-au deschis.
EA: Peste focul iute.
EL: Luciu de chihlimbar.
EA: Lumină portocalie.
EL: Curgi, caramel.
EA: Joacă, focule.
EL: Arde mai puternic.
EA: Creangă dulce.
EL: Pădurea e magică.
EA: Sufletul cântă.
EL: Sufletul cântă.

Cartea a ars bine. Fără *tăciuni.*

Îmi țiuie urechile de la cântarea lor. Profesioniștii au voci puternice.

Am pus ramura caramelizată pe un platou, l-am aşezat pe masă. S-a aprins lumina.

–Iubito, asta e pentru noi, a zis el şi i-a sărutat mâna.

Apoi a luat creanga, a rupt-o și i-a întins cântăreței floarea de magnolie plină de zahăr topit.

– Minunat... zise ea, ronțăind floricica. Știi, tocmai mi-am amintit... e amuzant... Am vreo două duzini de rochii fandango, pe care nu le mai port. Acum un an m-am îndrăgostit brusc de această culoare.

– Mi-o amintesc, zise el băgându-și în gură o frunză și începând s-o spargă zgomotos. Este o culoare neobișnuită. Ți se potrivea. Foarte tare!

– Nu minți, dragule! Atunci încă nu ne cunoşteam.

– Te-am văzut la premiera *Boemei*, la Londra… mmm… frumoasă rochie…

– Ah, da, e adevărat! Păi, uite. De-o lună nu mai port fandango. Şi acum nu ştiu ce să fac cu aceste rochii. Cui să le dăruiesc?

– Păstrează-le pentru… muzeul care îți va purta numele…

– Prostii. Cui, cui să le dau? După cum știi, nu mai am prietene.

– Să le oferim celor din orchestră?

– Chiar acum, înainte de înregistrare, ce zici? a râs ea. Ah, ce vor mai cânta după aceea!

– Da, da, da! Vor cânta *Trandafirul Algeriei*.

– Opereta? Da, da!

– Și vom cânta noi doi!

Ea a izbucnit în hohote de râs. Apoi s-a uitat la mine:

– Tinere, vă mulțumesc. Frumos şi gustos.

– Da, da… a clătinat din cap grăsanul. Uimitor... și procesul în sine... grozav!

– Mai bine decât la colegul dumitale cu *Paradisul femeilor*, murmură ea.

– Sunteți foarte amabilă, m-am înclinat.

– Mai turnați-ne apă, a rugat ea.

M-am conformat.

Cei doi mâncau crănțănind creanga şi beau apă.

– Două duzini de rochii minunate, a continuat ea. Am fost îndrăgostită un an întreg doar de fandango! Asta a început imediat după opera *Parsifal*.

– Ei bine, dragă, asta este... începu el să povestească, dar ea își lipi degetul de buzele lui.

– Imediat, imediat după *Parsifal* m-am îndrăgostit de fandango, chiar dacă toată punerea în scenă a fost susținută în tonuri de albastru, gri şi negru. Nu a fost nici măcar urmă de roșu, totul a mers perfect, totul a fost minunat, dar eu n-am fost foarte mulțumită de mine. Ți-am mai povestit că relația mea cu Marco scârțâia, chiar şi înainte de *Parsifal* scârțâia, şi acum scârțâie la fel de tare, însă toți criticii au scris despre mine că aş fi cântat în ciuda tuturor obstacolelor şi aş fi salvat spectacolul. Dar nu am salvat de una singură spectacolul, fireşte, l-am salvat împreună cu Eric. Marco a înecat totul după el, zdrobea și îneca, zdrobea și îneca, și ar fi înecat totul dacă nu am fi fost noi, dar l-am tras pur şi simplu de păr și l-am scos din această mlaștină negru-albastră. Și a ieşit un spectacol reuşit, toți au fost mulțumiți, însă spuneam că n-am fost prea mulțumită de mine, știi că sunt dură cu mine. Așa că eu cred că această atracție spre fandango, spre căldură, o atracție incredibilă spre culorile vii, a apărut în mine ca o reacție la acest rahat albastru-negru, pe de o parte, iar pe de altă parte, tocmai mă despărțisem de Boris, m-am certat în draci cu Ilona, cea mai bună prietenă a mea, iar proasta de Marta s-a cărat pentru totdeauna în America ei, cum se spune – *ade, mein schönes Vaterland*[25], întotdeauna am iubit bărbații, doar știi, dar în iarna aceea pur și simplu i-am urâââââât, am devenit aproape lipsită de corp, renunțasem chiar și la masturbare, mi-am spart vibratorul cu un ciocan, o așchie m-a nimerit în piept şi m-a rănit, am aruncat vibratorul și tot trecutul la coșul de gunoi, *al diavolo*, mă simțeam atât de rău, dar am cântat tot anul surprinzător de bine, deși pe interior aveam un gol cenușiu, cenușiu, cenușiu, dezgustător. Și într-o zi, am intrat ca o somnambulă la *Hermès*, așa, din stradă, pur şi simplu, și am văzut o rochie în culoarea fandango, iar asta a fost ca o stropire cu apă rece pe față, ca un fulger, ca un bliț, de parcă aș fi ajuns în Andaluzia la un dans țigănesc, și am cumpărat-o imediat, chiar fără s-o probez, am înşfăcat-o, mi-am băgat fața în ea, în acea culoare, ca într-o stihie, şi apoi am început să cumpăr altele, și altele, mai

multe, și mai multe, din diferite magazine, căutam această culoare ca o obsedată, peste tot, în unele magazine nu mai fusesem niciodată până atunci, niște magazinaşe, altele, și altele, și altele, diferite rochii, scumpe, ieftine, vânzătoarele râdeau de mine, cumpăram, cumpăram tot timpul și le purtam, le purtam, le purtam, le purtam ca pe niște armuri, ca să mă ascund, ca să supraviețuiesc, aşa a fost fandango, culoarea mea, mântuirea mea, protecția mea față de lume, de durere și de cenușiu, de murdărie, de curvăsărie, armura mea, iar după aceea... te-am întâlnit pe tine.

– Draga mea, ştii, şi eu eram… a început el să povestească, dar degetul ei s-a lipit din nou de buzele lui cărnoase.

– Am chiar și o haină de blană de culoarea fandango, din blană vivipară. O haină de blană! E minunată. Se hrănește cu zăpadă și ploaie. Cui să-i dau haina asta de blană?

– Dă-mi-o mie.

Ea l-a privit cu atenție:

– Știi, ție chiar ți s-ar potrivi.

– Serios?

– Sunt convinsă.

El i-a sărutat mâna, lăsând o urmă maronie:

– Eşti divină!

– Știu, dragule. Dar din nou ai uitat de mine.

– Scuze, scuze!

Au mai tras pe nas câte o porție de praf. Apoi au băut apă. Și din nou au început să crănțăne frunze.

– Este minunat... a murmurat ea.

Și deodată a înghețat:

– Scumpule...

– Ce e, draga mea? a încetat el să mai mestece.

– Dragul meu drag... chipul ei pur şi simplu a împietrit.

– Ce e? Ce e, Diana? o privea el consternat.

– Despre ce vorbeai acum?

– Ce am spus?

– Ei bine, spuneai... acum...

– Cui?

– Ei bine, spuneai...

– Despre ce? Cui?

– Vorbeai despre membrul viril.

– Membrul viril? a ridicat el din sprâncene.

Ea i-a luat degetul mare în mână și l-a strâns.

– Membrul viril. Pe care se sprijină totul… fa-lu-sul… ea se uită cu atenție la fața lui lată. Fa-lu-sul… fa-lu-sul…

– Ah… a zâmbit el cu buzele lui lipicioase şi s-a relaxat imediat.

Obrajii lui s-au înroşit.

– Membrul… da, da... draga mea… asta… da… maestre! Dumneavoastră… adică… mai pe scurt, noi… vă mulțumim foarte mult. Din tot sufletul. Sunteți liber.

M-am înclinat, mi-am scos repede halatul și boneta de bucătar, și mi-am făcut valiza. Se devorau din ochi unul pe altul, tăcuți, ea îl ținea de degetul mare.

– Onorariul, le-am amintit.

– Aaa! s-a scuturat grasul din amorțeală, s-a plesnit cu palma peste fruntea transpirată și a scos un pachet din buzunarul interior. Mi l-a întins, lăsând urme lipicioase de zahăr ars pe hârtii.

Am luat banii, i-am răsfoit.

– Suma este corectă! a confirmat puricele.

– Vă va conduce Abdullah, murmură grăsanul.

Am ieșit.

12 aprilie

Noaptea: Aeroportul Charles de Gaulle. După ce am băut tequila cu gheață la bar și am mâncat un sandviș cald cu somon, mă îndrept către zborul meu de la 23:40, spre Istanbul. Mâine seară am o *lectură* a povestirilor lui Cehov pentru o familie de turci, pe jumătate bandiți. Clienți vechi, le-am mai *citit* de opt ori. Și de fiecare dată au cerut să le *citesc* Cehov. În drum spre avion, intru la toaletă. Mă uşurez. Mă spăl pe mâini, privindu-mă în oglindă. Nu se poate spune că am o față prietenoasă. Stilul de viață subteran își lasă amprenta. Și deja sunt vizibile primele fire de păr alb. Dar ochii îmi sunt calmi. Asta e cel mai important. Puricele roșu nu bea degeaba sânge electronic...

La chiuveta de alături vine un african frumos. Pe cei de genul ăsta îi aşteaptă arhipelagul Holo: înalt, foarte bine făcut, cu un chip expresiv. Din punct de vedere sexual, sunt indiferent față de bărbați, deşi de câteva ori, la beție, mi-am lăsat spermatozoizii în tinerei vietnamezi efeminați. Dar întotdeauna am fost capabil să apreciez frumusețea masculină autentică. Africanul îmi zâmbește în oglindă, arătându-și dinții albi, își șterge mâinile de ciocolată cu un șervețel alb și îl aruncă la coș. Și deodată mă îmbrățișează și mă sărută pe buze. Îi văd de-aproape dungile roșiatice din albul ochiului. Buzele lui sunt mari și calde. Puricele scârțâie: „Asalt fiziologic neașteptat!“ Nu am timp să reacționez în niciun fel, așa că stau acolo ca un prost cu mâinile ude. Iar africanul pleacă fulgerător. Simt ceva în gură. Și înțeleg după gust că e o info-tabletă. Cât de neaşteptat, la naiba. Seara târziu, reacțiile mele sunt mai lente.

Îmi trag răsuflarea, mă șterg pe mâini și pe buze, îmi iau valiza, ies din toaletă. Tableta cu aromă de mentă şi lămâie mi se topește repede în gură, puricele roșu îi citește informațiile și o transferă în urechea puricelui verde. Acesta îmi șoptește încet:

– 3333. BMW numărul 8239 FT în parcarea subterană P-2, nivelul trei, locul 301. Cod: 6510.

Gata, viața liniştită s-a terminat. Bucătăria. Patru de trei, la naiba cu ei. Istanbulul şi Cehov s-au dus pe apa sâmbetei. E timpul, prietene, e timpul...

Cobor în parcare, găsesc maşina. Este o mașină automată. Spun codul. Se deschide ușa din spate.

– Bine ați venit, domnule! mă salută maşina.

Mă aşez. Îmi pun centura de siguranță.

– Domnule, pot să pornesc? întreabă mașina.

– Porneşte, animal de fier.

– Durata călătoriei – cincizeci și trei de minute.

– *Fuck you!*

Ieşim din parcare. Intrăm pe autostrada de noapte. Trebuie să-mi adun gândurile. Gânduri care, trebuie să recunosc, îmi lipsesc. Misiunea Bucătăriei. Trebuie să văd cum va fi distrus ticălosul ăla. Să mă asigur că dobitocul molecular e mort. De dragul unui cer paşnic în Bucătărie, *fuck you slowly*. În numele crocantului şnițelul vienez pe Schnitzler. În numele fripturii de 700 de grame pe *Zgomotul și furia*. În numele pieptului de lebădă pe *Doctor Jivago*. Și o voi face, la naiba!

După un drum rapid în noapte, mașina mă duce la un fel de hangare. Dăm de niște sârmă ghimpată ruptă, rămășițe de echipament militar ruginit, pe care nu are cine să-l scoată de aici şi să-l curețe. Pe hangar e o inscripție – California Air Force, regimentul *Grey Eagles*. Mai pe scurt, „ecoul războiului“. Ecoul războiului... mă întreb dacă există un roman cu numele ăsta. Puricele albastru mă asigură că există – și nu unul, ci... optsprezece. Nu am prăjit pe niciun ecou...

Intrăm pe o poartă ruptă. Văd pista de aterizare. Pe pistă e un avion nu prea mare, cu turbopropulsoare de culoarea ierbii. Ies din maşină. Mă apropii de aeronavă. Se deschide trapa. Urc pe-o scară. În cabina ponosită e doar pilotul. Îmi face un semn din cap, trage scara și închide trapa. Mă aşez. Îmi pun centura de siguranță.

Decolăm. Puricele chițcăie că traseul este necunoscut. Aeronava se zguduie și se clatină. N-am mai zburat de multă vreme într-un astfel de sicriu...

Aterizăm după o oră şi jumătate. La 72,3 kilometri de Brno. Am *citit* o dată la Brno. Dar oare unde n-am citit, la naiba?!

Și aici e o fostă bază militară. Și este, la fel, în ruine. Cobor din avion. Mă întâmpină același bogatâr blond din consiliul de securitate al Bucătăriei, cel care a curmat dintr-o singură lovitură viața agitată a trădătorului Antonio. Palma mea dispare în mâna lui puternică. Este îmbrăcat într-o salopetă militară albă din nailon vivipar, la centură are un pistol alb, grenade, două cuțite, un toporaș și o praștie *moale*; pe coapsa stângă – un aruncător de flăcări Smaug 4, pe coapsa dreaptă – un lansator de rachete Valhalla SM. Echipament serios. Îmi ia valiza. Merg după el. Ne urcăm într-un jeep, trecem printre clădirile abandonate și ieșim pe o pistă spațioasă, luminată de lună. Aici e un Northrop B-2 Spirit. Puricele îi identifică anul de fabricație: 2 000. Cu ăsta vom zbura? Hmm, băieți, nu s-a putut găsi ceva mai nou? Dar nu are niciun sens să pui întrebări...

Jeepul se întoarce, iar eu mă trezesc imediat în interiorul acestui monstru negru. E cam înghesuit aici, dar e luminos. Douăzeci de oameni în salopete albe stau, beau și mănâncă, vorbind între ei. Toți sunt din consiliul nostru de securitate. Fețele multora îmi sunt cunoscute. Dar, bineînțeles, nu-i cunosc personal pe niciunul dintre ei și nici nu trebuie să fac asta – acesta este regulamentul Bucătăriei. Mă salută.

– Luați o cină modestă de parașutist împreună cu noi, mă invită blondul.

– Cu plăcere.

Particip, mănânc un sandviș rece, beau o cafea proastă.

Băieții sunt niște duri, ei au grijă de securitatea noastră. Şi glumițele lor întunecate:

– Mişcă-te, frățioare Dan.

– Roald, mai bine m-ai împinge tu pe mine, iar eu te voi împinge pe tine.

– Depinde unde, Dan.

– He-he-he…

Fălcile pătrate mestecă fără grabă.

– Trebuie să vă echipați, spune blondul. Apoi vă voi pune imediat la curent cu ce urmează.

Mă schimb tot într-o salopetă albă, îmi pun cizme albe, îmi prind de centură un toc alb cu un pistol alb, o grenadă, un cuțit. Blondul aprinde hologramа.

– Uralul de Nord, muntele Manaraga, înălțime 1662 de metri, intrarea în peştera dintre al doilea şi al treilea dinte, chiar aici. De jos sunt două căi care duc acolo, se folosesc roboți pentru a coborî tirajele. Dar alaltăieri a venit iarna acolo, totul a fost acoperit de zăpadă, s-a depus într-un strat de 32 de centimetri. Va trebui să pătrundem în peșteră de sus. Va trebui să devenim păsări. Veți fi în spatele meu.

Să devenim păsări? Maică-ta o fi o gâscă cenușie... Arunc o privire la spatele lui. E lat.

– Pătrundem în peșteră, eliminăm personalul, minăm mașina, coborâm, aruncăm totul în aer. Ajungem la acest râu, la 870 de metri, mai mergem pe gheață încă 1790 de metri. Apoi ne vor agăța de sus „călugărițele“. Întrebări?

– Dar „călugărițele“ nu ne pot agăța mai devreme?

– Au nevoie de spațiu pentru manevre, e prea aproape muntele.

– De ce o aruncăm în aer doar după ce coborâm?

– Risc de avalanșă. Dacă peștera este spațioasă, detonația va fi puternică.

– Am înțeles.

– Veți vedea explozia, o veți auzi, iar puricii dumitale o vor înregistra, totul va fi ca la carte. Nu vom pleca de aici fără avizul dumitale. Și nu vom rămâne sub zăpadă. Alte întrebări?

– Când ar trebui să intru în peșteră?

– Când veți primi un semnal de la mine. Așteptați afară, nu mergeți cu noi.

– Am înțeles.

– Mai sunt întrebări?

– Spune-mi, de ce nu putem lansa o rachetă în peșteră?

– Probabilitatea de distrugere a mașinii ar fi de 17%.

– Două rachete, trei?

– Asta nu va creşte procentajul. Peştera ar putea fi destul de adâncă, doar nu sunt proşti. Să arunci acolo rachete ar fi doar o risipă inutilă de bani. Iar Bucătăria nu are rachete nucleare. Alte întrebări?

– Nu.

– Atunci vă rog să luaţi loc şi să vă puneţi centura de siguranţă. Durata de zbor – 3:44.

–Ah, uitasem. Şi valiza mea? Trebuie s-o iau cu mine.

– Nu doriţi s-o lăsaţi în avion?

– În niciun caz.

– Aveţi la salopetă, în spate, destul loc pentru jacheta vivipară. Nu luăm jachetele cu noi, aşa că puteţi să vă puneţi valiza acolo. Nu acum, înainte de a ieşi. Vă voi ajuta.

– Bine.

Mă aşez pe un scaun îngust. Îmi pun centura de siguranţă. Blondul a bătut din palme cu o forţă animalică şi a scos un sunet înalt. Paraşutiştii au răspuns la fel.

– Viespi albastre, a venit timpul! a urlat blondul.

– Să scuturăm noroiul de pe oţel!!! au urlat paraşutiştii drept răspuns.

– Cum cădem asupra duşmanilor?!

– Ca tunetele şi fulgerele!!!

– Să-i trântim la?!

– La pământ!!!

– Să le împrăştiem cenuşa pe?!

– Zorii dimineţii!!!

– Ce câştigăm noi?

– Armură! Aur! Glorie!

Motoarele au vuit, aeronava s-a clătinat şi a accelerat. Am decolat. Paraşutiştii s-au concentrat imediat pe hologramele lor – fiecare cu pasiunea lui: exotică, porno, plăceri *uşoare*, călătorii. Eu am insistat ca puricii să se concentreze pe peisajul zonei spre care zburăm: cum e, ce e, cât de mare e. Se poate întâmpla orice... Chiar şi pe munte. Fireşte, eu voi fi mereu în spatele acestor băieţi duri, voi intra în peşteră după ce *grafomanii* vor fi ciuruiţi, dar…

Dar! *Memento mori*. Republica Ural și-a pierdut de multă vreme statutul de stat, transformându-se într-o enclavă periculoasă, condusă de patru bande, care intră permanent în războaie, fie cu vecinii, fie între ele. Cu una dintre aceste bande s-au înhăitat borfaşii moleculari. Bucătăria noastră acționează independent. Riscuri? Da. Garanții? Niciuna. Puricii îmi prezic rata de supraviețuire în intervenția care urmează: 71,4%. Vă mulțumesc, dragilor! Ce m-aș face fără voi? Puricele roşu îmi propune să dorm trei ore. Dar nu vreau să dorm. Căci numai de somn nu-mi arde acum. În momentele de așteptare încordată nu trebuie să te cufunzi în somn, ci în vechile filme *plate*. Ele te vor calma și te vor încuraja mai bine decât orice somn. Mă așteaptă prietenii mei Jeeves şi Wooster. Sunt încântat de primul episod, în care un aristocrat mahmur, după un proces ridicol din cauza unui scandal nocturn, vine dimineața târâș acasă, se prăbușește în pat, pentru ca în curând să cadă în mâinile unui înger păzitor – un nou slujitor extraordinar de grijuliu, care își începe serviciul prin pregătirea unei băuturi împotriva mahmurelii, pentru aristocratul cel tembel. O înghițitură de suc de roșii sărat și piperat, cu brandy și gălbenuș de ou, o baie, lenjerie curată, o pernă bătută corect, cu o față de pernă olandeză, un pui de somn în timpul zilei, ziare de hârtie pe o tavă, un mic dejun întârziat în pat, un halat, vocalize de burlac, o plimbare, un prânz vesel cu bogătani la fel de leneşi, distracții nocturne... ce ar putea fi mai plăcut decât asta pentru un burlac?! De fiecare dată, uitându-mă la acest serial, salivez după o astfel de viață. Nu am nevoie de familie: copii, soacră, reuniuni de familie, dansuri în jurul hologramei unui brad de Crăciun, „Draga mea, nu mi-ai văzut ciorapii?“, „Iubitule, mi-a apărut din nou un coș dubios pe funduleț!“ – toate astea nu sunt pentru mine. Dar un servitor calm ca o stâncă, de încredere, precis precum un ceas elvețian, mereu bine bărbierit, îmbrăcat decent... Da. Ăsta e genul de om pe care mi-ar plăcea să-l am în preajmă. Cu el aș putea călători prin lume, trăind doar de plăcere. Umăr de nădejde, mâini pricepute. Și în fiecare dimineață:

– *As you wish, sir!*[26]

Asta valorează mult. Nu e puțin lucru:

– *At your service, sir!*[27]

Trebuie să şi meriți asta, nu doar să câştigi. Eu mă străduiesc, mama voastră… Şi ar fi frumos dacă ar şti să gătească bine. Bine. Asta este important! Peste vreo cinci ani, când mă voi retrage la odihna binemeritată şi voi folosi *excaliburul* doar pentru a tăia scrisorile de modă veche, îi voi comanda lui Jeeves al meu fripturi, salate și supe reci. La patruzeci de ani îmi voi schimba organele interne, îmi voi face o față nouă, îmi voi reînnoi penisul, îmi voi planta în creier super-purici...

„Şi fericirea noastră va fi veeeeeşnică!“

Înainte să termin al patrulea episod, se aude un semnal în cabină. Şi imediat răsună vocea tunătoare a blondului:

– Viespilor! Toată lumea în picioare! Puneți-vă măștile! Echipați-vă! Să fiți gata în nouă minute!

Bogatârii albi se ridică. Mă ridic şi eu. Îşi strâng lucrurile și își împart armele. Îmi pun masca și casca albă. Blondul mă ajută să-mi bag la spate valiza de călătorie. Fără ea nu m-aş descurca.

Blondul:

– Viespilor, unde sunteți?

– În cer!

– Unde vă e curajul?

– În inimă!

– Unde vă e bărbăția?

– În coaie!

– Unde e victoria?

– Pe câmpul de luptă!

– Suntem invincibili!

– De acum înainte și pentru totdeauna!

– Fuga marş!!!

Parașutiștii echipați încep să alerge pe loc într-un spațiu îngust.

– Înainte!!!

Apoi pornesc spre cala de marfă. Eu mă țin după ei. În compartiment se pot vedea rachete de croazieră cu cabine încorporate. Cabinele încep să se deschidă.

– Viespilor, ocupați-vă locurile, comandă blondul.

Parașutiștii intră în interiorul rachetelor de croazieră și se așază culcat. Intră și blondul, îmi face un semn. Mă întind în spatele lui, mă leagă de el.

– Viespilor! răcnește blondul sub mine, scuturând corpul rachetei.

– La datorie!

– Să înfruntăm duşmanul!

– Ca un roi furios!

– Să-i aplicăm înțepătura de oțel!

– Direct în gât!

– Zburăm!!!

Cabinele se închid. Podeaua de sub noi se desface și se cutremură.

Iar noi cădem spre pământ.

Şuieratul aaaeeerrrrruuuluuuuuui…

Puricii mă liniştesc cu informații tehnice.

Dar eu sunt calm. Pe un astfel de spate, poți fi calm.

Sunt calmcalmcalmcalm.

Suntem

în zbor

spre

Ma

na

ra

ga

Poc!!!

Sunetul unei rachete care a explodat lângă cabină.

Încă o pocnitură.

Şuieratul aripilor unui deltaplan. Îmi încleştez mâinile în spatele puternic al ifritului dinaintea mea, deși sunt strâns legat de el. Acesta ține cârma cu mâinile lui puternice. O noapte cu lună orbitoare. Sub noi se văd dealuri albe. Şi cursul negru al râului.

Iar în față este Laba albă de urs. Iese în evidență mai presus de orice altceva.

Poc! Poc! Poc!

Rachetele explodează, aripile se deschid și șuieră.

Aerul te taie ca un brici.

Șase minute de zbor.

Și ifritul meu aterizează uşor pe Manaraga. Exact între al doilea și al treilea dinte. Sau or fi gheare? Mă dezleagă de el. Cad în zăpadă până la boașe. Nu e vânt. E ger. Lângă noi încep să aterizeze şi viespile. La aterizare, împrăștie zăpada în aer. Deltaplanele sunt aruncate, rostogolindu-se în jos. Blondul îşi ridică pumnul alb în aer. Viespile aleargă, împrăştiind puternic zăpada. Sunt în stare să mute muntele ăsta.

Mă aşez în zăpadă. E foarte multă zăpadă. E pufoasă, uşoară, căzută recent. Totul în jur e alb, totul e luminat de razele lunii. Mai jos se vede o vale cu un râu negru şi îngheţat.

Viespile se îndepărtează de mine. Se bagă în zăpadă. Câteva secunde de linişte şi…

Lumină orbitoare. Explozie.

Au deschis peştera.

Rafale de mitralieră. A început acțiunea.

Mă arunc pe spate, în zăpadă. Îi las pe băieți să-şi facă treaba. A trecut mult timp de când n-am mai stat întins aşa în zăpadă. Deasupra mea sunt doar luna și stelele. Ce amuzant! Am ales momentul potrivit pentru a admira stelele. După cum mă asigură puricii, multe lucruri din viața noastră depind de stele.

– Și ăsta e purul adevăr, domnul meu.

– Pe tine, purice, nu te-a întrebat nimeni nimic.

Luna e strălucitoare aici. Când eram copil, mama îmi povestea un basm tătar despre o fetiță modestă, numită Zuhra. Locuia cu tatăl ei și cu o mamă vitregă rea, care o chinuia cu criticile şi reproşurile, iar în cele din urmă i-a dat fiicei sale vitrege o sarcină imposibilă – să umple până în zori cu apă o cuvă fără fund. Fata a luat cobilița şi s-a dus la râu, a umplut găleţile și s-a uitat lung la lună. I se părea că pe lună se află raiul. Așa că a rugat-o pe steluța care strălucea lângă lună s-o ia în rai. Şi steluța a luat-o pe Zuhra. Fetița a fost căutată toată ziua, iar seara au văzut-o pe lună, cărând două găleți cu cobilița.

Mama susținea că imaginea de pe lună este această Zuhra, cu găleți pe cobiliță. Iar tata mă asigura că era vorba despre Cain, care îl ridică în furcă pe fratele său Abel. Steaua care strălucește lângă lună este...

– Venus, domnul meu. A doua planetă a sistemului solar. Magnitudine aparentă – 4,6. Periheliu 107 476 259 km, 0,71843270 u. a., Afeliu 108 942 109 km, 0,72823128 u. a. Excentricitatea orbitală...

– Purice, te voi arunca la toaletă.

– Mă voi uda, voi reînvia şi mă voi întoarce.

Se aude un semnal.

E timpul, Géza.

Mă ridic și mă îndrept prin zăpadă spre peşteră. Nu e nicio grabă. Prima treabă este deja făcută. Acum e rândul meu. Zăpada este adâncă. Merg pe urmele parașutiștilor. Au arat zăpada ca nişte mistreți. În față este o gaură neagră. Se află exact între cei doi dinți uriași ai muntelui. Deasupra vizuinii se vede un nor ușor de fum. Mă duc spre el. Gaura e căscată. Băieții s-au descurcat repede! Serviciul nostru de securitate nu mănâncă pâinea degeaba. Respect profesioniștii. Bucăți răsucite din porțile de fier atârnă pitoresc în jurul găurii. O cutie de conserve deschisă! Cu carne moleculară stricată. Purici, liniște! Văd şi eu totul.

Păşesc înăuntru.

Și imediat...

Văd trupurile albe ale parașutiştilor, înghețate în poziții ciudate. De parcă ar fi fost înghețate instantaneu.

Fuck!

Puricii: ALARMĂ!!!

Mă arunc înapoi. Mi se înfige ceva în gât. Nu, nu! Sunt rapid, cretinilor, sunt rapid. Alerg. Respir. Alerg. Respir. Alerg. Respir. Alerg. Zăpadă, zăpadă, zăpadă ușoară și adâncă zăpadă ușoară și adâncă tricotează tricotează tricotează picioare zăpadă picioarele se îndoaie de la alergare și atât de mult vreau să alerg să nasc manaraga iar muntele se târăște în mine pe saliva din burtă și manara și hara va fi o gaură de zăpadă iar manara și aro rogo nero și goro...

Lumină.

Prin pleoape.

Deschid ochii. Cu greu.

Spațiu. Mare. Tavan alb. Ferestre imense. Se vede prin ele un cer albastru strălucitor. Mult prea strălucitor. Închid ochii.

– *Bonjour*, Géza!

Deschid ochii. Mă uit în jur. La o masă imensă. Cu un trabuc și o băutură. Într-un fotoliu imens. Henri. Imens.

– Cum ai dormit?

Pe chipul lui alb ca laptele, fără dimensiuni, se strecoară un zâmbet. Ochi de elefant. Deasupra lui, atârnă un tablou. Ceva familiar. Purice, ce-i asta? Tăcere. Ah, puricii! Îmi dezlipesc buzele. Curge ceva din ele. Pe bărbie. Sânge. Gura mea este plină de sânge sărat. Înghit. Îmi pipăi gura cu limba. Dinții sunt intacți. În cerul gurii. Ceva. O rană. Mi-au scos puricii. Creierul meu este gol. Mă doare umărul. Răni vechi. Ce tablou e ăsta? Creierul tace. Creierul meu. Tăcere adâncă.

– Cum ai dormit, amice?

Se ridică. Se apropie de mine, trăgându-şi picioarele. E un nor. Într-un costum de culoarea fructului de papaia. Mereu i-au plăcut culorile fructelor. Mâna lui se apropie de fața mea. Pe mână, cunoscutul țap cu un trandafir albastru între dinți. Țapul rânjește. Mâna îmi șterge bărbia cu un șervețel.

– Poți vorbi?

Pronunț:

– Po-ot.

– Minunat.

Pufăind din trabuc, se îndreaptă spre fereastră. Mă uit în jur. Sunt întins pe o canapea. Fără salopetă. În pantaloni şi într-un pulover subțire.

– Unde sunt?

– Pe Manaraga.

Încerc să gândesc. E greu. Fără purici.

– E frumos afară, nu? spune suflând fumul spre pahar, fără să se întoarcă. A nins trei zile nonstop. Iar astăzi e rai. În cinstea ta. Vrei să bei ceva?

Asta e o propunere corectă.

– Vreau.

Se îndreaptă spre un mic bar, aruncă gheață într-un pahar și toarnă. Mi-l aduce. Iau paharul, trag un gât. Scotch. Cerul gurii doare. Dar îmi face bine. Mai iau o înghițitură. Îmi las picioarele pe podea. Este făcută din scânduri late, frumoase. Mă ridic. Capul mi se învârte ușor. Henri se uită la mine amuzat, trăgând din trabuc:

– Nu arăți rău.

– Dar unde sunt…

– Curajoasele viespi albastre? În aer.

– Au fost… omorâte?

– Păi, de ce? Vor mai servi Bucătăria.

Mai iau o înghițitură.

– Henri. Ce naiba se întâmplă?

Își întinde brațele în lateral:

– S-a întâmplat deja totul, dragul meu! Eşti la Manaraga. Ești viu și sănătos. Insectele tale...

Se apropie de masă, ia un recipient transparent pentru purici, se uită la lumină:

– Au îmbătrânit. Ai nevoie de asistenți mult mai performanți, care să înțeleagă corect ceea ce se întâmplă în jur.

– Henri… tu… cine eşti?

– Sunt acelaşi. Dar un pic diferit!

Râde, cu burta tremurându-i. Înghit sânge. Iau şi o înghițitură de whisky. Deocamdată nu înțeleg nimic.

– Ce vrei?

– Géza, vreau să ne înțelegem unul pe altul.

– Și ce ar trebui să înțeleg eu? Ești... împotriva Bucătăriei?

– Doamne ferește! își încrucișează brațele la piept.

– Atunci de ce ești aici? Și de ce mi-ai scos puricii?

Își pune trabucul în scrumieră.

– Hai să-ți arăt ceva, Géza. Iar după aceea vom lua prânzul. Și vom vorbi despre toate.

Se deplasează încet până la uşa care se deschide automat. Pun paharul cu gheață pe marginea mesei și mă duc după el. Ieşim şi ne trezim într-o fântână mare, circulară, cu mai multe etaje. E rece și întunecat. În jos sunt patru, cinci... şapte etaje. Sus e stâncă. Toate astea sunt tăiate în munte. Extraordinar! Lângă Henri apar doi gardieni. Suntem la cel mai înalt nivel. Henri se mișcă sprijinindu-se de balustradă, se apropie de lift. Intrăm în liftul încăpător, ne reflectăm în oglinzi. Am fața cenușie, cu obrajii înroşiți de la whisky. Iar pe puloverul gri se pot vedea picături de sânge.

– Ai ajuns la timp, Géza, îmi zâmbește Henri în oglindă, exact când trebuia!

Eu tac.

– Manaraga te așteaptă de mult.

– Ce-i... asta, Henri?

Henri mă îmbrățișează ușor.

– Acesta este viitorul nostru, Géza.

Liftul se opreşte. Ieşim. Și ajungem imediat într-o hală mare, puternic luminată. Tot spațiul este ocupat de o singură mașină lungă, imensă. În jurul ei roiesc muncitori în salopete albastre. Se apropie de noi o femeie cu chip oriental, într-o salopetă neagră elegantă. Poartă pe antebraț o șopârlă *moale* și deșteaptă.

– Bună ziua, domnilor! zâmbește ea prietenos.

– Bună, Şalina, răspunde Henri. Faceți cunoștință, el e Géza, prietenul nostru.

– Salut, Géza!

Eu tac.

– Şalina, draga mea, Géza n-a văzut niciodată cum funcționează o maşină moleculară. Îi arăți?

– Cu plăcere! ochii ei negri înguşti mă priveau cu amabilitate.

Dar alcoolul îşi făcuse deja efectul:

– *Fuck off, bitch!*

Ea zâmbește.

– Hai, măi, Géza! se încruntă Henri.

– Henri, ești *grafoman*?

– Nu, Géza.

– Ai fost cumpărat de chinezi?

– Nu pot fi cumpărat, Géza. Nu există atâția bani.

– Atunci să știi că eu nu voi merge niciodată împotriva Bucătăriei.

– Nici eu.

– Şi de aceea lucrezi pentru *grafomani*?

– Lucrez pentru viitorul Bucătăriei, Géza.

– Făcând *brichete* în loc de *bușteni*?

– Géza, trebuie să mă asculți.

– Vei fi omorât. Dacă nu de mine, de alții.

– Nu.

– Numele tău va fi blestemat.

– Nu.

– Și uitat.

– Nuuu!

Fața lui lată şi îngâmfată îmi stârnește furia. E un ticălos! S-a vândut, ne-a înşelat. Şi mi-a şutit şi puricii. Animal gras şi încrezut. Fac un pas spre el, dar gardianul îmi dă una în stomac. Cad pe pardoseala de piatră.

– Géza, Géza… o mână rece mă mângâie pe ceafă.

Mă rostogolesc pe spate, respirând ca un peşte pe uscat.

Podeaua e rece ca gheața. Stâncă de munte.

Henri se lasă cu greutate pe coapse:

– Géza, ascultă-mă. Nu am fost cumpărat de nimeni. Şi nu sunt un *grafoman* care visează să facă bani negri. Ceea ce am construit eu aici timp de doi ani are un scop mult mai serios. E vorba despre viitor. Al meu, al tău, al nostru. Al întregii Bucătării. Nu sunt un renegat, nu sunt trădător. Crede-mă.

– Nu te cred.

– Mă vei crede, cu siguranță o să mă crezi. Ajutați-l să se ridice!

Gorilele mă ridică, mă țin de sub brațe.

– Măcar uită-te la proces. Iar după aceea vom discuta.

– *Fuck off…*

– Aruncă măcar o privire, încăpățânatule! Merită. Băieți!

Gorilele mă înșfacă și mă duc spre mașinărie. Șalina, cu picioarele ei lungi, aleargă în fața lor. Sunt dus la capătul mașinăriei. Seamănă cu un camion de gunoi. În acest moment, o mică mașină electrică se îndreaptă spre el, încărcată cu piatră neagră, strălucitoare, parcă unsă cu ulei. Puricele mi-ar fi spus ce-i asta. Maşina se deschide şi muncitorii cu ochii înguști încarcă minereul în ea.

– Domnule, acum puteți vedea procesul de încărcare a materiei prime în MM-105, și anume grafitul. Masivul Manaraga conține gabrouri și sieniți, cu siguranță nu fără intruziuni; întreaga parte estică a muntelui este compusă din roci metamorfice ale formațiunilor Sablegorsk, șisturi. Exact în această zonă au fost descoperite trei lentile puternice din grafit. Primul nostru etaj, cel de producție, este situat la nivelul lentilei superioare, care este bogată în grafit grosier, cu doar 15,2% impurități, o materie primă ideală pentru producția de cărți. Atomii de hidrogen și de oxigen necesari pentru construcția compușilor de hidrocarburi din hârtie, carton, percal, bandă captal, fire și clei sunt preluați de mașină din apa furnizată la admisie împreună cu grafitul, iar cerneala de imprimare este introdusă în mașină în forma sa pură. Materiile prime sunt încărcate în dispozitiv în porții de două sute șaizeci de kilograme. Acesta este volumul maxim pe care îl poate procesa mașina într-un ciclu. Durata unui ciclu este de două ore și patruzeci și trei de minute. Dacă mergem acum în partea din spate a mașinii, vom vedea finalizarea ciclului anterior. Sunteți norocos! Vă rog!

– Ia mai du-te-n…

Gorilele mă cară de-a lungul maşinii. Seamănă cu o omidă gigantică, înfășurată în cabluri şi țevi. Unde ai putea ascunde o astfel de mașină, dacă nu într-un munte? Bine au gândit, jigodiile…

La capătul din spate al maşinii mișună muncitori cu mănuşi albe. Din fundul de fier al omizii iese… un metru cub de *Ada*! Chiar din acea *Ada*.

Purice, câte exemplare sunt aici? Ah, nu mai am puricii… În schimb, Henri parcă îmi citeşte gândurile:

– Géza, chiar eşti foarte norocos. Astăzi terminăm primul nostru tiraj molecular. Într-un singur ciclu, maşina editează o mie de exemplare din *Ada*. Aceasta este penultima mie.

– Şi care este tirajul total?

– Un milion de exemplare.

– Eşti nebun, idiotule.

– Nu, rânjeşte el în stilul lui răutăcios. Munca a decurs în trei schimburi. Uite!

Henri ia o carte din cub, o aduce spre mine, care sunt prins în braţele gardienilor, şi o răsfoieşte. Da. McGraw-Hill, 1969. Negru, rupt superb, cu o gaură în colţul drept şi cu o tăietură oblică în stânga. Exact aceeaşi gaură şi aceeaşi tăietură se găsesc şi pe restul celor nouă sute nouăzeci şi nouă de exemplare. Şi la pagina 142 e o însemnare cu creionul. Pete de ceai şi de vin. Colţuri ponosite. Tăietură învechită, strâmbă. Expresiv. Bătrânul Nabokov poate dormi liniştit.

Lovesc gorilele la picioare:

– Lăsaţi-mă.

– Lăsaţi-l, băieţi, ordonă Henri.

Sunt lăsat în picioare. Mă îndrept spre cărţi. De la metrul cub de *Ada* vine un miros ciudat. Şi Henri îmi citeşte din nou gândurile:

– E de la vaporii moleculari. Deşeuri de producţie. Molecule rămase în urma procesului de asamblare a produsului. Sunt aruncate afară împreună cu aerul, prin conductă. Un miros neobişnuit, nu-i aşa?

Mă întorc spre el:

– Ce vrei de la mine?

– Să luăm cina. Şi să vorbim.

Ce-i drept, mi-e foame. Acum grasul ăsta va începe să mă prelucreze. Am intrat într-o mare, mare belea. Zborul spre nenorocita asta de Manaraga s-a dovedit a fi o treabă împuţită. Ne aşteptau. Au gândit totul dinainte.

– Bine, haide să înfulecăm ceva.

– Nu e departe.

Urcăm cu liftul. Ușile se deschid. Ieșim și... ah! Ajungem chiar în bucătărie. Şi ce bucătărie! Bolți masive de piatră, podea strălucitoare de culoarea laptelui, șapte, nu, nouă cuptoare transparente, dispuse în cerc, cu coșuri de fum care ies prin tavan. În cuptoare arde focul. Acestea sunt rotunde şi au un design neobișnuit. Nu am mai văzut niciodată astfel de cuptoare. În jurul lor mişună bucătari îmbrăcați în alb. Se aude o muzică orchestrală în surdină, lumânările sunt aprinse. Miroase a mâncare. În centru este o masă. E pregătită pentru doi oameni. Pentru noi?

– Pentru cine altcineva? rânjeşte elefantul.

Mă apropii de cuptoare. Bucătarii se înclină respectuos, fără să se abată de la treaba lor. Cuptoarele au de toate – grătar, plită, rolă. Totul este transparent. Sunt superbe. Și-n ele ard... cărți! Arde *Ada*! Un chinez aduce un cărucior cu *bușteni*. *Bușteni* din care privește estetul și mizantropul Nabokov. Bucătarul le bagă în cuptor cu mare îndemânare. Și ele ard. Exact ca *bușteniі*! Și nu se foloseşte *excaliburul*.

– Fără răsfoirea paginilor, Géza.

Deci despre asta e vorba! Iată pentru ce a fost gândit şi construit totul. Această omidă de oțel. Aceste cuptoare. În ele se gătesc supe, se înăbușă carnea și legumele, se pune ceva la copt în cuptoare. Chiar și pâine!

– Cum să te descurci fără pâine?

Dar asta este... revoluție, *fuck you slowly*!

– Întotdeauna ai fost ascuțit la minte.

Nu. Asta este o nebunie. Şi cum rămâne cu... Bucătăria? Cu tradiția? Cu book'n'grillul?

– Nu se termină lumea odată cu book'n'grillul.

Du-te-n… Nu, nu. Trebuie să beau ceva…

– Ciocnim imediat paharele, amice.

Apare un chelner cu o tavă. Pe ea sunt două pahare cu votcă și două tartine cu caviar negru. A hotărât să pregătească o masă rusească?

– Și nu numai atât. Pe *Ada* poți prepara multe, spune Henri şi ia un pahar de pe tavă.

Paharul pare un degetar în mâna lui.

Și țapul cu trandafir îmi rânjește.

– În sănătatea ta, Géza!

Bea. Îşi aruncă o tartină în gură, de parcă ar fi o pastilă. Iau și eu un pahar de pe tavă.

– Şi Bucătăria nu ştie nimic despre asta?

– Deja a aflat. E reprezentată de tine.

Torn în mine votca rece ca gheața.

Dar de ce are nevoie de mine? De ce nu de unul din Cvintet?

– Nu au nicio şansă, Géza. Ei sunt generația războiului. Iar noi suntem copiii războiului.

– Şi cu ce suntem noi mai buni decât ei?

– Avem mai puține prejudecăți. Să mergem!

Mă invită la masă. Mergem și ne aşezăm. În jurul nostru ard nouă cuptoare, de parcă ar fi… de sacrificiu… alea… oare cum… am uitat… nu, n-am să-mi amintesc fără ajutorul puricilor. Chelnerul ne toarnă câte un pahar de vin alb.

– Diferența de vârstă dintre noi e de doar patru ani, continuă Henri, luând un pahar şi sorbind din el. Patru ani nu înseamnă nimic, facem parte din aceeaşi generație.

– Ai impresia că din motivul ăsta o să mă convingi mai uşor?

Se oprește, mestecând vinul cu buzele. Înghite.

– Ascultă, Géza. Știu totul despre tine. Eşti un profesionist dur, inteligent, cu mintea trează, care gândeşte, dar nicidecum un fanatic. Nu crezi că lumea are arsuri la stomac de la atâta book'n'grill?

O întrebare neașteptată. Sincer, nu m-am gândit niciodată la asta.

– Gândeşte-te un pic. Războiul s-a încheiat cu mult timp în urmă. Ruinele au fost restaurate. Alea în care am făcut noi primele fripturi pe *În furtuni de oțel*. Acele fripturi înghițite de primii clienți ai Bucătăriei – europeni care abia se întorseseră de la război. Cei care au apărat Europa. Erau în culmea fericirii. Fetele lor se uitau fascinate la paginile în flăcări. Apoi îşi lăsau trupurile pradă lor în hotelurile dărăpănate. Book'n'grill! Noua modă.

Grotescul care te face să uiți războiul. *Dolce vita* postbelică. Asta a fost, Géza. Dar s-a terminat. Primii clienți au devenit oameni respectabili. Și au gastrită de la atâta grătar. Aruncă o privire la clientela de acum: bandiți, ticăloşi, bătrâni romantici, prostovani curioşi. Clienții normali au dispărut. Dacă un bucătar *citește* o dată pe săptămână, acum se consideră că e foarte bine. Dar ce se întâmpla atunci? Eu am început meseria în fața grătarului la şaisprezece ani. Atunci, trei *lecturi* într-o zi şi o noapte era norma. Făceam bani cu nemiluita. Iar prețurile erau mult mai mici. Şi credeam că aşa va fi mereu. Dar lumea se schimbă. Moda se schimbă. Iar Bucătăria – nu. Şi ea e condusă de romanticii fără speranță ai grătarului. Blocați în grătar! Grătarul, grilajul, *excaliburul*. Friptură, doradă la grătar, frigărui. Au crescut prețurile. Dar nu vor să schimbe nimic. Și meniul? Meniul nostru! *Oh-là-là!* și-a fluturat Henri mâinile uriașe. Fiecare dintre noi are în arsenal maximum zece feluri de mâncare. Iar unii dintre cei mai tineri au trei. Asta e deprimant, Géza! Nu ți s-a făcut scârbă de la atâta grătar?

– Încă nu.

– Dar mie mi-e scârbă! a țipat el şi şi-a aruncat paharul de pe masă. Mi-e scârbă! Timpul grillului a trecut! E suficient cât fum s-a înghițit! Ne ajunge cât am răsfoit! E timpul să propunem omenirii mâncare variată şi de calitate. A sosit timpul!

– Dar ai încercat să vorbeşti cu Cvintetul?

– Am încercat. Sunt fără speranță.

Tac. Mi-e frică să gândesc. Dar deocamdată nici nu am idei. Cuptoarele s-au aprins.

– Bine, ne-am luat cu vorba, iar ție ți-e foame… zice Henri şi bate din palme. Băieți! Suntem gata.

Ni se servește *bouillabaisse* cu pâine proaspăt coaptă. Henri ia un alt pahar plin și îl ciocneşte de al meu:

– Géza, sunt bucuros să te văd aici, pe Manaraga.

Iau o înghițitură de vin. Încerc supa provensală. Minunată.

– Da, se găteşte bine la noi. Astăzi avem *La Grande Abbuffata*. Așa că nu te grăbi, amice.

Nu reuşim să mâncăm nici măcar o treime din porţie când ni se iau farfuriile de pe masă. Şi în loc de *bouillabaisse*, în faţa mea sunt aduse oase de vită cu măduvă, tăiate şi coapte la cuptor. Şi un alt fel de vin. La fel i se întâmplă şi lui Henri, în faţa mea. Pentru oase sunt aduse crutoane de secară, sosuri şi linguriţe de argint.

– Astăzi trebuie să guşti din tot ce a fost preparat pe *Ada*.

Ada. *Buştean* cu mare greutate, nimeni nu l-ar putea contrazice pe grăsan…

– Nu e vorba doar despre *buştean*, Géza. Uită-te mai atent la cuptoare.

Privesc cuptoarele. Asta era! Pe toate e imprimat ADA. Asta nu-ţi sare în ochi din prima.

– Revoluţia va veni şi pentru cuptoare.

– Ai de gând să găteşti doar pe *Ada*? De aceea ai tipărit un milion de exemplare?

– Doamne fereşte! *Ada* e doar începutul. Primul pas. Al doilea pas va fi altul.

– Ce va fi?

– *Don Quijote*. Prima ediţie, fireşte. Şi un alt design de cuptor.

Apare o hologramă. Tot un cuptor transparent, de modă veche, cu bucle de cupru.

– Şi cuptorul următor se va numi Don Quijote?

– Nu m-am înşelat în privinţa ta, prietene! Desigur! Asta e şmecheria.

– Şi tot un milion de *buşteni* vei trage?

– Desigur. Al treilea produs va fi *Ulise*. Al patrulea – *Gargantua şi Pantagruel*. Cuptoarele corespund… zice, sugând zgomotos osul. Mmm… delicios, nu-i aşa?

– Bucătarii vor fi prea chinuiţi să care cu ei cuptoarele astea, să le ascundă.

– De ce să le ascundă?

– Propui să fie păstrate la clienţi?

– De ce la clienţi?

– Atunci unde vor fi păstrate?

– În restaurante. Cum se şi cuvine. Doar au nevoie de un coş de fum.

– Un lanț subteran de restaurante?

– De ce subteran?

M-am înecat cu măduva din os. Tușind, l-am urmărit cu privirea pe provocator. Grăsanul a golit osul, privind răutăcios cu ochii lui de elefant.

– Dragă Géza, lumea s-a săturat nu doar de grătare, ci și de subsoluri. Dacă de la grătar domnii au gastrită, de la subsoluri au reumatism. E timpul ca Bucătăria să urce la etaj. În camere calde, luminoase și confortabile.

– Adică…

– Adică! dă el din cap, împingând osul golit de măduvă.

Pe masă apar farfurii cu borș aburind.

– Borşuleț, Géza! Eroilor ruşi din *Ada* le plăcea să-l mănânce chiar şi pe Antiterra. Iar cu borş merge perfect votca rusească.

Chelnerii de aici sunt ca ceasul. Un pahar aburit ajunge în laba lui Henri. E bine să bei ceva ca să-ți revii.

– Fireşte.

Beau.

– Henri, tu vrei… să bagi Bucătăria în legalitate?

– Exact asta vreau să fac.

– Şi ce… aceasta va fi… o afacere legală?

– Fireşte.

– Cum?

– Cum se întâmplă în mod normal, prietene. O familie înstărită se duce seara la restaurantul Don Quijote. Alta merge la Ulise. A treia se duce la restaurantul Procesul. Şi iau un prânz delicios din trei feluri de mâncare gătite pe primele ediții ale cărților. Un meniu scurt. Cuptorul este lângă masă, copii, admirați cum arde un mare roman. Dragule, cât de frumos poate să fie lucrul ăsta! Îți place, draga mea? Nota, vă rog. A fost gustoasă mâncarea? Da, vă mulțumim mult. Vă mai aşteptăm.

– Dar asta e o… făcătură! Asta nu este o carte dintr-un muzeu, pe care…

– Au furat-o, riscându-şi libertatea? Pentru care cuiva i-a fost zdrobit capul? Care apoi a fost ascunsă de *buchiniști*? Pentru care s-a plătit apoi de cinci ori mai mult? Iar după aceea a fost ascunsă de *poștași*? *Poștași* pe care apoi i-a

vânat poliția? Géza! Aici este MM-105, o mare invenție a omenirii. În trei ore, ea va face o mie de opere de artă. Fără crime. Şi nimeni nu va trebui să rupă capete sau să plătească în plus. Şi nimeni nu va mai intra în puşcărie pentru aşa ceva.

– Dar oamenii vor afla…

– Cum? Producția va fi aici, la Manaraga. Va fi suficient grafit pentru cât vom trăi. Şi chiar dacă vor afla – cui îi pasă de unde vin aceste cărți? Ele vor fi arătate clienților – pagini vechi, îngălbenite, uite aici un strop de vin din secolul al XVIII-lea, și aici o urmă de molie din secolul al XVI-lea, poți să-ți imaginezi, dragă, până la urmă a trăit şi molia asta cândva… Nici nu contează de unde avem cărțile astea. Noi venim cu un produs de înaltă calitate. În orice afacere contează doar calitatea produsului. Şi vom avea produse de cea mai bună calitate. Autoritățile vor fi sigure că nu încălcăm nici măcar o regulă. Nu va dispărea absolut nimic din muzee. Poliția se odihnește. Fireşte că astfel de cine vor costa de douăzeci de ori mai puțin decât costă acum. Dar vor fi de treizeci de ori mai mulți clienți. Publicitate. Publicitate corectă. Un moft al celor puțini care a devenit o tradiție de masă. Niciun risc. Fără gastrită și reumatism.

E calm. S-a gândit la toate cu mult timp în urmă. Am nevoie de asta... trebuie să... să… diger.

– *Bon appétit, mon cher.* Borşul este extraordinar…

El mănâncă. Dar mie mi-a dispărut orice poftă de mâncare.

– Mai dați-mi o votcă.

– Bea, bea. Asta te va ajuta să înțelegi toată măreția ideii. Géza, eu mă gândesc la asta de aproape doi ani. Am prevăzut totul. Nu vom avea nicio problemă. Cuptoarele vor fi făcute de chinezi și olandezi. Sunt proiectate de ingineri remarcabili. Fiecare cuptor este creat pentru un *bușteau* diferit, pentru un anumit set de feluri de mâncare. Şi acesta va fi de neschimbat! Rețeaua de super-restaurante va fi în toată lumea. Ne așteaptă investiții uriașe. Dar şi profituri uriașe. Lumea e pregătită pentru asta! Va fi o revoluție.

– Şi ce le rămâne bucătarilor după revoluția asta? Să taie ceapa fluierând? Să cearnă făina? Să amestece în supă cu polonicul?

– E adevărat că artiştii grillului vor rămâne în trecut. *Excaliburul* va sta pe raft. Nu mai e nevoie să dăm din *excalibur* ca din sabie, e suficient cât am dansat deasupra grătarului, Géza! E timpul să gătim. În liniște, cu drag. Şi bine! Fără artificii, fără trucuri, fără niciun risc. Uită-te un pic la bucătarii noştri! Băieți tineri, dar cum gătesc! Băieți! le strigă el bucătarilor. Totul e minunat! Sunteți absolut extraordinari astăzi!

Bucătarii dau din cap, fluturându-şi pălăriile. Ne iau borşul din față. Nici măcar nu l-am gustat. Un platou de pește, legume înăbușite, varză roșie. Ceva elvețian. Vin alb. Vreau să mă îmbăt. Îmi beau paharul dintr-o înghițitură. Și deodată îmi amintesc:

– Stai un pic, dar... ce s-a întâmplat cu Antonio?

– Antonio… îşi flutură Henri mâna haotic.

– Avea de gând să pună în acțiune circulația tirajului, să distrugă Bucătăria?

– S-a dovedit a fi un nemernic. Lacom și lipsit de viziune. Răz-bunător. A pus în pericol tirajul, apoi şi Manaraga. Am greşit în privința lui. Din fericire, am comunicat cu el doar printr-un avatar. Din alt punct de vedere, Bucătăria oricum ar fi aflat despre noi la un moment dat.

– Despre noi? Câți sunteți?

– Dacă nu luăm în considerare consiliul nostru de securitate, cel care v-a primit noaptea trecută, eu și douăzeci și trei de bucătari. Şi tu.

– Eu nu sunt cu tine, Henri.

Ochişorii de elefant şi-au înfipt privirea în mine. Îşi şterge gura cu un şervețel:

– Fii atent aici, amice. Asta o să-ți stârnească interesul.

Apare o hologramă. Coridorul. Pereții de stâncă şi tavanul. Asta se întâmplă aici. Pe coridor mărşăluiesc încolonate două câte două cunoscutele viespi, îmbrăcate în salopete albe.

– Viespi albastre, e timpul! urlă blondul.

– Să scuturăm noroiul de pe oțel!!! urlă paraşutiștii ca răspuns.

Aleargă pe coridor și ajung chiar în încăperea în care i-am văzut întinși pe jos. Iată şi poarta aia deschisă, ruptă. Dar în spatele lor e un cer albastru,

soarele, panta muntelui. Viespile fug din buncăr.

– Asta se întâmplă la cinci ore după aterizarea voastră eroică pe Manaraga. Au fost dezinfectați, li s-au implantat insecte potrivite, am avut o discuție de suflet, le-am făcut o propunere corectă, le-am stabilit o sarcină.

– Tot înainte, viespi albastre! comandă elefantul.

– Înainte! răcnește blondul.

– Înainte!!!

Şi viespile coboară în alergare, țipând victorios şi ridicând în urma lor valuri de zăpadă.

– Şi acum unde se grăbesc?

– La Bucătărie. Așa cum spunea Lenin, o revoluție nu se face cu mănuși albe.

– Lenin? Ăsta cine mai e?

– Ah, da, nu ai puricii cu tine. A fost un revoluționar rus. Viespile zboară pentru a-i înțepa pe cei care le-au ațâțat împotriva mea. Şi, iată, admiră.

Două holograme. Două cadavre. Kyprianos şi Abram. Ciuruiți.

– Rapidă rezolvare, totuşi. Asta înseamnă să fie puricii potriviți în capetele băieților. N-au trecut nici opt ore. Au mai rămas doi. Cred că n-o să mai trăiască nici măcar o zi şi o noapte. Cvintetul este terminat. Sfârșitul mizeriei. La Bucătărie a început o nouă eră. Aşa că, dragă Géza, să nu mai spui „Nu sunt cu tine“. Doar ești un băiat deștept. Ne așteaptă un succes colosal. Orizonturi de noi oportunități. Te rog să nu-mi mai spui „Nu sunt cu tine“!

Cvintetul e terminat? Abram! Bătrânul Abram! Ăştia l-au ucis pe bătrânul Abram. Ăsta e… sfârşitul. Încep să tremur.

– Şi ce se va întâmpla dacă îți voi spune „Nu sunt cu tine“?

Elefantul de culoarea papaiei suspină greu, apoi soarbe un gât de vin.

– Ce se va întâmpla... Imaginează-ți că la un moment dat un scriitor bărbos va scrie romanul *Zăpezile de pe Manaraga*. Şi romanul va începe cu cuvintele: „În zăpadă, între al treilea şi al patrulea dinte al Manaragăi, e cadavrul înghețat al unui om. Nimeni nu știe ce l-a adus acolo.“

Farfuria cu pește din care nici măcar nu gustasem zboară spre el.

– Prostule... se ferește el, dar legumele înăbușite se lipesc de jumătate din fața lui îngâmfată.

– Nemernicule!!!

Pălăria bucătarului tremură la urletul meu.

– Géza, Géza... chicotește elefantul, ştergându-se.

– Vei fi betonat, ticălosule!!!

– Nu va fi suficient beton...

– Ești un trădător!!!

– Nu. Sunt un reformator, Géza.

– Tră-dă-tor!!!

– Nu, nu...

– Să te ia dracu, ticălosule!

Henri se ridică greoi, pocnindu-și degetele fără tragere de inimă. Şi din nou se înfige ceva în gâtul meu, venind din spate. Ticălosul! L-au cumpărat. Chinezii? Nu! *Stația Sanitară și Epidemiologică!* Fireşte! Ca să îngroape Bucătăria. Cât de ușor a fost! Tot acest circ cu cuptoarele alea grozave... nenorocitul! S-a dat în spectacol în fața mea, circarul! Am înşfăcat un pahar ca să i-l arunc în fața aia îngâmfată, murdară de legume. Şi paharul paharul paharul mi s-a lipit de mână mână mână mâna ca de oțel oțel oțel ca o șină șină paharul paharul paharul alcal alcal alcalin mare mare mare de vin de vin de vin și asta era fără fund fund fund ca marea și ca durerea și durerea se prăbuşeşte înainte și masa masa masa masa masa mă va înțelege mereu.

– Bună dimineața, stăpânul meu atotputernic, râvnit și fermecător! Astăzi este 14 aprilie. Ora locală este 10:02. Vremea în zona Manaraga este senină și însorită. Nu este vânt. Temperatura aerului este de -3 grade Celsius.

Deschid ochii.

Spațiu. Mare. Tavan alb. Ferestre imense. Cer albastru strălucitor. Luminos! E atât de mult cer. Şi e atât de frumos. Te simți atât de bine și de liniştit de la acest cer.

– *Bonjour*, Géza!

Mă uit în jur. La o masă mare. Cu un trabuc și o băutură. În fotoliu. Henri. Într-un costum de culoarea unei banane coapte. Amabil și relaxat.

– *Bonjour*, Henri.

Am sânge în gură. Din nou! Numai că acum e mai puțin decât data trecută. Pipăi cerul gurii cu limba. Lângă vechea rană e una nouă. Mai mică.

– Desigur, dragul meu. Intrarea unui purice este mai îngustă decât ieșirea sa. Cum ai dormit?

Scuip sângele într-un pahar pregătit dinainte și mă ridic de pe canapea. Simt o putere uimitoare în corp. Și încrederea în această putere. De parcă s-ar fi turnat în mine un sânge nou, un sânge perfect. Și vigoare, vigoare. Nu mă mai doare nici umărul. Parcă aș avea optsprezece ani. O senzație minunată. Sar uşor de pe canapea. Ce-i asta?

– Este puricele F9, adaptat pentru structura ta psihosomatică. E bine, aşa-i?

– E fabulos!

– Vechiul tău purice a cedat în fața celui nou și i-a spus o mulțime de lucruri interesante despre tine. Aşa că de aici încolo te vei simți mereu bine.

Mă simt foarte bine. Pur și simplu foarte bine! Mă bucur de toate: de mâinile mele, de soare, de cer, de Henri, mă bucur să văd tabloul care atârnă deasupra lui. Purice, ce tablou e ăsta?

– Salvador Dali, „Șase apariții ale lui Lenin la pian“, 1931, originalul.

Aha, Lenin... Marele revoluționar rus, care l-a ucis pe țarul Nicolae al II-lea, care a construit URSS și a scris *Statul și revoluția*.

– Ți-ai amintit, Géza? Ieri nu știai cine a fost Lenin! – Henri se ridică râzând de la masă, pufăind dintr-un trabuc, şi plutește spre mine. Cât de neputincioși suntem fără insectele noastre! Ieri, în timp ce meseriaşii noștri îți construiau noul purice, eu, un romantic fără speranță, am hotărât să te conving. Și aşa am primit legume înăbușite în moacă! Totuşi, o persoană *goală* este o creatură neajutorată, nu-i aşa?

Toată conversația de ieri de la masă îmi apare în minte ca un balon luminos, curgător, care se desfășoară într-un peisaj magnific cu orizonturi îndepărtate, ademenitoare. Toate detaliile peisajului, cuvintele lui Henri,

gândurile și mesajele lui strălucesc și cântă cu claritatea și puterea noului, a îmbietorului. Abia acum înțeleg grandoarea revoluției care va urma. Imaginea mașinii moleculare, acest miracol, este radiantă, strălucind în toate culorile curcubeului. Această omidă magică cu creier perfect și corp puternic. Se târăște prin timp și spațiu. Se strecoară într-un viitor luminos. Revoluția!

– Revoluția a început deja! spune Henri, îmbrățișându-mă. Nu mai există Cvintetul, serviciul nostru de securitate l-a schimbat pe cel vechi. Ne-au ajutat viespile. Acum lucrează cu bucătarii. Avem deja patruzeci și unu de bucătari-şefi de partea noastră.

– Asta-i grozav!

– Asta e foarte bine, Géza! Dar vor fi mult mai mulți.

Ne îmbrățișăm. Sunt fericit să mă implic în această cauză minunată. Totul este minunat, puternic și strălucitor! Și Henri, puternicul elefant Henri, cât de grozav este, și cât de deștept! Îi ador creierul, chipul inteligent, ochii ageri de elefant, mâinile puternice, culoarea costumului, mirosul corpului său uriaș, țapul lui viguros cu un trandafir albastru în dinți. Eu și Henri vom săvârşi lucruri grozave.

– Asta cu siguranță. Ieri nu am avut timp să-ți povestesc esențialul. Literatura artistică este un lucru bun, dar mai există şi alte chestii. Este timpul ca Bucătăria să se îndrepte și către cărțile sacre.

– Vrei să gătești pe Biblie?

– Bineînțeles. Dar trebuie să începem cu texte şi mai vechi.

Se duce la perete și pune mâna pe un pătrat mat. Acesta se aprinde. Se aude un sunet slab şi peretele se deschide. Intrăm într-o cameră mică. La fel ca biroul, este cioplită în stâncă. Tavanul strălucește de un alb-albăstrui. E răcoare aici. E minunat. Și aici miroase a viitor. Tot ce atinge mâna lui Henri cu țapul lui cu trandafir albastru începe să miroasă a viitor. Acest miros îmi face sângele să fiarbă și mai tare. Henri scoate din perete un sertar din sticlă plat și lat. Conține un volum vechi.

– Când Alexandru Macedon a zdrobit Imperiul Ahemenid, a obținut principala relicvă sfântă a zoroastriștilor – douăsprezece mii de piei de bou, pe care era scrisă cu aur lichid cartea sacră *Avesta*. El a ordonat să se traducă în

greacă un fragment din ea, iar cartea propriu-zisă să fie aruncată în mare. Dar preoții zoroastriști o ştiau pe de rost și au scris din nou textul în dialectul avestan. Iat-o. Când terminăm cu Rabelais, vom face *Avesta*. Olandezii proiectează deja cuptorul pentru ea. Cartea asta va fi un hit absolut al Bucătăriei. Imaginează-ți deschiderea unui restaurant de lux, Avesta, la Paris, și odată cu el, deschiderea unui întreg lanț de restaurante Avesta în alte capitale ale lumii. Domni în smoching, doamne cu diamante și blănuri de samur. Toată puterea antică a bucătăriei persane. Muzică veche. Flăcări în cuptoare. Stare de bine. Literele de aur ard în flăcări, mielul este fiert în lapte, smochinele sunt înăbuşite cu miere. Iar tu, Géza, ești managerul lanțului internațional de restaurante Avesta: Paris, New York, Londra, Charlottenburg, Budapesta, Novgorod, Beijing.

– Asta e… minunat!

– Da, va fi ceva minunat dacă totul va fi făcut ca la carte… Apropo, iată geamantanul tău de bucătar-şef de turneu. Ți-l returnez teafăr şi neatins. Îți va fi drag ca o amintire din trecut.

Henri scoate din perete un alt mare sertar transparent. Acolo sunt armele, geamantanul meu, un ghiozdan alb. Geamantanul meu de bucătar-şef! Acum mi se pare un obiect din altă viață. Îl deschid: un halat împăturit frumos, o bonetă de bucătar, mănuși, *excaliburul*, mărgele de rozariu, bilele Baoding de relaxare, o șapcă din ferosiliciu, numită „somnifer pentru purici“. Dacă un purice din creier se blochează sau devine ciudat, îți poți pune o astfel de pălărie și el adoarme o perioadă.

Ușa biroului lui Henri se deschide și intră... același superb african care m-a sărutat în toaleta aeroportului.

– Morten, prietene! Henri se îndreaptă spre el.

Se sărută cu tandrețe, se îmbrățișează, vorbesc încetişor. Este frumos – un african înalt, cu un corp bine făcut, îmbrăcat în haine gri, lat în spate ca un nor, Henri e îmbrăcat acum în galben. Se duc la bar și Henri îi face lui Morten un cocktail. Morten mă observă, ridică mâna, îmi zâmbește cu dinții săi albi:

– Salut, Géza!

– Salut!

– Îmi pare rău că a trebuit să te sărut.

– E mai bine decât să mă lovești, Morten.

Râdem.

– Géza, îți fac şi ție un cocktail. Haide încoace! spune Henri, închizând ochii de la soarele puternic, care-l orbeşte. Morten abia a aterizat.

– Ce vreme uimitoare! zâmbește africanul.

– Géza, ştii ce m-a întrebat Morten când am început construcția noastră pe Manaraga?

– Henri, iar începi... chicoti Morten cu reproș.

– „N-am putea să punem aici o tipografie obișnuită, care să editeze cărți, şi să nu ne complicăm cu mașinăria asta extrem de scumpă?“ Cum ți se pare?

Râdem cu toții.

De pe cerul albastru, prin ferestrele largi, lumina soarelui curge peste Henri.

Este scăldat de razele soarelui, iar fața lui lată și zâmbitoare emană lumină. Această lumină mă încălzește mai mult decât soarele. Este lumina viitorului. A viitorului nostru. Şi al meu. Îmi întorc privirea către geamantanul meu deschis, de bucătar-şef. Ce casă veche, mucegăită, nelocuită! Un sicriu plin de putregai! Este sortit doar distrugerii şi putrezirii. Se dezintegrează într-un roi de atomi. Mă apucă râsul. Râd. Iau șapca nenorocită din ferosiliciu. Un semn al fricii mele față de mine însumi. Un semn al neputinței. Un semn al mizeriei. Un semn al timpului pierdut. Râzând, mi-o pun pe cap.

Trosc!

Mi-a plesnit ceva în cap.

Lumea s-a micșorat. Totul în jur e din piatră. Rece. Străin. Periculos. Geamantanul. Geamantanul meu. Dragul meu geamantan. E aici, într-un loc ciudat și periculos. Halatul meu. Boneta mea de bucătar. *Excaliburul* meu. Bilele Baoding. Îmi bate inima. E frig. E frig aici. Acolo, în birou, e multă lumină. Lumină rece. Lumină străină. Lumină periculoasă. Acolo sunt două persoane. Negrul. Care se spăla pe mâini în toaletă. Iar după aceea mi-a băgat cu limba o pastilă în gură. Şi grasul. Care a trădat Bucătăria. Şi a ucis Cvintetul. Porcul galben. Sunt în picioare. Și râd. De mine. De toată

Bucătăria. În vitrină sunt arme. Un Mauser de aur. O puşcă. Două puști de vânătoare. Un aruncător de flăcări Smaug-4. Un lansator de rachete Valhalla SM. Acestea au rămas de la viespi. Le-a luat el. Ca amintire? Și o raniță. O raniță albă. Aceasta este o bombă. Pe care au adus-o viespile. Ca să arunce în aer lumea străină. Desfac ranița. Înăuntru e un mecanism cu ceas. Și în buzunar este o telecomandă. Ai putea face asta. Sau asta. Sau poți să faci în acelaşi timp aşa şi aşa. Dar mai întâi trebuie să distrug totul cu acest lansator de rachete, să-i umplu de napalm. Să ucid porcul galben. Să ucid porcul! Iau Mauserul de aur. K-96. Încărcătorul e de douăzeci de gloanțe. Doar Cvintetul are aşa ceva. Cvintetul care nu mai e. Pe Mauser este imprimată stema Bucătăriei: o carte în flăcări și două *excalibururi* încrucișate. Încărcătorul este plin. Îl deblochez.

– Géza, cocktailul tău e gata. Vino la noi.

Râd de mine, cu paharele în mâini.

Ridic Mauserul. Îmi tremură mâna. Îmi tremură capul. Și eu tremur. Îmi tremură tot corpul. Dar ştiu să trag bine cu arma. Mereu am tras bine cu arma. Sunt foarte bun la tragerea cu arma. Tragi foarte, foarte, foarte bine cu arma, Géza. Îl vei ucide pe porcul galben.

Împuşcătură.

Glonțul trece printre ei. Și face o gaură în sticlă. Mă cutremur.

Porcul galben își lasă paharul pe masă, pluteşte spre mine.

Eu țintesc.

Țintesc.

Țintesc.

Porcul se apropie. E tot mai mare. E mare. Mare şi galben. E uşor să-l nimereşti, Géza. E uşor să nimereşti ceva mare şi galben. Doar ştii foarte bine să tragi cu arma. Ştii foarte, foarte, foarte bine să tragi cu arma!

Mâna cu țapul care rânjește se aşază pe țeava Mauserului.

Porcul galben îmi ia Mauserul.

– Géza, nu-ți stă bine cu şapca asta. E de modă veche.

Ochii porcului zâmbesc. Porcul îmi trage şapca de pe capul tremurător.

Trosc!

Lumea se deschide larg. E minunat. Fața uriașă a lui Henri. Este lângă mine. Emană lumină, bucurie și speranță. Tocmai era să săvârşesc o greşeală îngrozitoare. Henri îmi zâmbește. Mă îmbrățișează. Mă las să alunec în genunchi. Cuprind cu brațele acest corp mare și infinit de drag. Suspine. Mă scutură. Lacrimile curg ca un pârâu.

– Plângi, plângi, dragul meu, mă mângâie pe umeri cu mâinile sale mari și părintești. Eşti acasă.

Plâng. De bucurie că n-am făcut o greşeală îngrozitoare. De fericire că acum totul, totul, totul e cu mine – Henri, soarele, cerul, Manaraga, maşina minunată. Și viitorul, viitorul nostru orbitor.

– În care vor încăpea toți! Acum Bucătăria va fi bună cu toată lumea, Géza. Îi vom iubi pe toți. Iată şi o surpriză pentru tine.

Degetele mari şi moi îmi șterg lacrimile de pe față.

– Uite cine a venit la tine, Géza.

Uşa se deschide. Și intră… nu… se poate aşa ceva! Lien și Tiau. Cele două vietnameze adorabile, gemene. Exact cele cu care m-am simțit deja de trei ori fericit – la Phu Quoc, la Miami și la Ha Long Bay. Trăgându-şi papucii de cauciuc pe podeaua de piatră, vin spre mine. Iubitele, minunatele! Sunt îmbrăcate în halate lungi, albe.

– Salut, Géza! Salut, Géza! cântă vocile lor subțirele.

– Avem aici o piscină minunată, spune Henri. De sub munte țâşnesc izvoare termale. Acesta este sistemul nostru de încălzire. Manaraga e un loc extraordinar din toate punctele de vedere! Totul pentru fericire! Cum ați înotat, fetelor?

– Uimitor! Încântător! cântă vocile tinere.

– Géza, urmează să înotăm mult împreună.

Fetele se apropie încet de mine, în ritm de dans. Sunt fermecătoare, iar în spatele lor se află o lume paradisiacă de valuri blânde, apusuri roz și de insule îndepărtate.

– Géza, îți amintești cântecul lor când îți pui chestia asta? Henri scutură nenorocita şapcă de ferosiliciu.

Cum să nu-l țin minte?! Fetele au inventat un cântecel pentru adormirea puricilor, ca să nu ne deranjeze când ne iubim pe nisipul cald şi umed. Un cântecel în engleza lor amuzantă.

Lien și Tiau încep să-l cânte:

Sleepy fleas, sleepy fleas,
Don't disturb us make love squeeze![28]

Vocile lor sună ca nişte clopoței din rai:

– *Squeeeeze! Squeeeeeeeeze!* strigă Henri, întinzând ca pe un acordeon șapca, cu mâinile lui puternice.

Dansează în fața mea, îndoindu-şi genunchii, dansează, legănându-se ca un nor galben, jucându-se grațios cu corpul său uriaș și divin. El este stăpânul tuturor lucrurilor. Fetele se rotesc în jurul lui. Morten imită un val și se zvârcoleşte uimitor în lumina soarelui.

– *Squeeeeeze!*

Şapca se rupe. Şi, odată cu ea, toată lumea mea din trecut. Bucăți din ea zboară pe podeaua de piatră.

– *Squeeeeeze!* norul împinge fetițele spre mine.

Ele își desfac halatele și se ridică... da, în poziția lor tradițională de bună dimineața, desfăcându-şi și încrucișându-și picioarele lor elastice și fine astfel încât poarta lor de jad să se unească în semnul magic WW. Oh, cât de mult îl iubesc! Mă târăsc în genunchi spre el, lipindu-mi buzele pe el. Ah, acest miros de fericire! Ah, această tandrețe! Eşti din nou cu mine. Pentru totdeauna. În vecii vecilor!

Și lacrimile mele se revarsă pe coapsele lor tinere.

Note

1 Te plictisești, dragule? Ai nevoie de companie? (în germană, în orig.) (*N. a.*)
2 De ce nu? Haideți, fetelor. (în germană, în orig.) (*N. a.*)
3 Ce-ți mai face Yul Brynner-ul? (în germană, în orig.) (*N. a.*)
4 E-n regulă! Vă așteaptă pe voi. (în germană, în orig.) (*N. a.*)
5 Păzește-ți spatele, domnule Book'n'griller (în engleză, în orig.). (*N. red.*)
6 Ce ați dori, domnule? (în engleză, în orig.). (*N. red.*)
7 Bineînțeles, domnule. (în engleză, în orig.). (*N. red.*)
8 În limba rusă, *tolstîi* înseamnă „gras". (*N. trad.*)
9 „Trebuie să fie ordine!" (în germană, în orig.). (*N. red.*)
10 „Ai un foc?" (în germană, în orig.). (*N. red.*)
11 Exagerare (în germană, în orig.). (*N. a.*)
12 Titlul complet al romanului este *Ada sau ardoarea*, de Vladimir Nabokov, trad. Horia Florian Popescu, Editura Polirom, Iași 2019. (*N. red.*)
13 Eterna sosire (în germană, în orig.). (*N. a.*)
14 Eterna întoarcere (în germană, în orig.). (*N. a.*)
15 Marea Întoarcere (în germană, în orig.). (*N. a.*)
16 Obiect tradițional japonez, sub forma unei grădini miniaturale. (*N. red.*)
17 Exclamație intraductibilă din idiș, folosită aici într-un context de resemnare. (*N. red.*)
18 Furtunile-mi sfințiră treziile marine. Mai slobodă ca dopul pe ape-am dănțuit... (în franceză, în orig.). Versuri din poezia „Corabia beată" de Arthur Rimbaud, traduse în limba română de Petre Solomon, în volumul Arthur Rimbaud, *Integrala poetică*, Editura Eminescu, București, 1991. (*N. red.*).
19 Noroc (în germană, în orig.). (*N.red.*)
20 Mihail Bulgakov, *Maestrul și Margareta*, traducere de Natalia Radovici, Editura Univers, București, 1995. (*N. red.*)
21 Mihail Bulgakov, *Roman teatral*, traducere de Alexandrul Calaïs, Humanitas, București, 2004. (*N. red.*)
22 Mihail Bulgakov, *Inimă de câine*, traducere de Gabriela Abăluță, Editura Cartex, București, 2000. (*N. red.*)
23 Denumirea maghiară a orașului Cluj-Napoca, pe care autorul o folosește ca atare în text. (*N. red.*)
24 Operă postmodernă, scrisă în 2005 de Leonid Desiatnikov pe un libret de Vladimir Sorokin. (*N. red.*)
25 Adio, frumoasa mea patrie (în germană, în orig.), vers al poetului german Heine. (*N. red.*)
26 Cum doriți, domnule! (în engleză, în orig.). (*N. a.*)
27 La dispoziția dumneavoastră, domnule! (în engleză, în orig.). (*N. a.*)
28 Purici somnoroși, purici somnoroși,/Nu ne deranjați când ne îmbrățișăm, drăgăstoși! (în engleză, în orig.). (*N. red.*)

La prețul de vânzare se adaugă 2%,
reprezentând valoarea timbrului literar.